

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ

SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE
ÖĞRENME AMAÇLI YAZMA
ETKİNLİKLERİNDEN DERS GÜNLÜĞÜ
KULLANIMININ ÖĞRENCİ BAŞARISINA
VE KALICILIĞA ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

Sefa ŞAHİN

Danışman

Prof. Dr. Adem BAŞIBÜYÜK

Erzincan 2019

TEZ BİLDİRİMİ

“Sosyal Bilgiler Derslerinde Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinliklerinden Ders Günlüğü Kullanımının Öğrenci Başarısına ve Kalıcılığa Etkisi” isimli “Yüksek Lisans” tezim tarafımda intihal programı ile incelenmiştir. Buna göre tezimde bilimsel etik ihlali ve intihal olarak nitelendirilebilecek herhangi bir durum olmadığını taahhüt ederim.

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir biçimde elde edildiğini; aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi beyan ederim.

Sefa ŞAHİN

Erzincan, 2019

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Sefa ŞAHİN'e ait "Sosyal Bilgiler Derslerinde Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinliklerinden Ders Günlüğü Kullanımının Öğrenci Başarısına ve Kalıcılığa Etkisi" adlı çalışma, jürimiz tarafından İlköğretim Anabilim Dalının Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalında **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Danışman / Jüri : Prof. Dr. Adem BAŞIBÜYÜK

Jüri : Dr. Öğr. Üyesi Engin ZABUN

Jüri : Dr. Öğr. Üyesi Alpaslan AY

**SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE ÖĞRENME AMAÇLI
YAZMA ETKİNLİKLERİNDEN DERS GÜNLÜĞÜ
KULLANIMININ ÖĞRENCİ BAŞARISINA VE KALICILIĞA
ETKİSİ**

Sefa ŞAHİN

**Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
İlköğretim Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi**

Yüksek Lisans Tezi, Aralık 2019

ÖZET

Bu araştırmada Sosyal bilgiler derslerinde Öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinden ders günlüğü kullanımının öğrenci başarısına ve kalıcılığa etkisi araştırılmıştır.

Ortaya konulan bu çalışma için nicel araştırma yöntemlerinden kontrol gruplu ön test–son test yarı deneysel araştırma deseni tercih edilmiştir. Ayrıca araştırmanın çalışma grubunu ise 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Doğu Anadolu bölgesinde bulunan bir ilin ortaokulunda 6. sınıflarda öğrenim gören 62 öğrenci oluşturmuştur. Toplamda dört altıncı sınıf şubesi bulunan ortaokulda grupların seçimi iki uzman öğretmen eşliğinde rast gele yapılmıştır. A şubesindeki 31 öğrenci kontrol grubunu, C şubesindeki 31 öğrenci ise deney grubunu oluşturmuştur.

Uygulama aşamasında, öğrencilere ders günlüklerini öğretmenin her kazanımı işledikten sonra o akşam yazmaları söylenmiş ve öğretmene geri getirmeleri istenmiştir. Öğretmen ise bu günlükleri değerlendirmeye tabi tutacağını, öğrencilere bu ders günlüklerinden dönem sonu performans notu vereceğini ifade etmiştir. Araştırmacı ünite ile alakalı her kazanım bitiminde yazılan ders günlüklerini almış ve değerlendirmiştir. Araştırmacı ders günlükleri yazılırken deney grubu öğrencilerden

bilimsel dil kullanmalarını, günlük yaşamla ilişki kurmalarını, kâğıt düzenine dikkat etmelerini, bilimsel basamakları kullanarak yazmaları gerektiğini ifade etmiş, yönergeye uygun şekilde yazılmasını dile getirmiştir. Bu süre zarfında kontrol grubu öğrencilerine ise herhangi bir etkinlik yaptırılmamış, kontrol grubu öğrencilerinden sadece işlenen ünite ile alakalı test soruları çözmeleri istenmiştir.

Araştırmanın verileri; bir araştırmacı, bir öğretim üyesi ve bir öğretmen tarafından seçilen, Parasız Yatılılık ve Bursluluk ile Seviye Belirleme sınavlarında hazırlanan sorular deney ve kontrol grubu öğrencilerine, deney işlemi öncesinde ve sonrasında 25 maddeli çoktan seçmeli başarı testi uygulanmıştır. Deney grubu ve kontrol grubuna uygulanan testlerin sonucunda ortaya çıkan verilerin analizinde ise parametrik testlerden bağımlı (ilişkili) gruplar t-testi kullanılmıştır.

Elde edilen verilerin analizinde SPSS-22 paket programı kullanılmıştır. Araştırmanın ilk aşaması olan ön-test ve uygulama sonrası yapılan son-test sonuçları değerlendirildiğinde deney grubu lehine anlamlı düzeyde başarı elde edilmiştir. Altı haftalık aranın ardından uygulanan kalıcılık testi deney grubu öğrencileri lehine bu durumu desteklemiştir.

Araştırmanın sonucunda ise Sosyal bilgiler dersinde öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinden ders günlüğü tutturmanın öğrencilerin akademik başarılarına olumlu yönde katkı sağladığı ve öğrenmede kalıcılığa etki ettiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Öğrenme Amaçlı Yazma, Ders Günlüğü

**THE EFFECT OF THE USE OF LESSON DIARY FROM THE LEARNING-
PURPOSE WRITING ACTIVITIES ON THE RETENTION AND
ACHIEVEMENT OF STUDENT IN SOCIAL STUDIES COURSE**

Sefa ŞAHİN

Erzincan Binali Yıldırım University, Institute of Social Sciences,

Department of Middle Educationies, Social Studies Education

Master Thesis, December 2019

Thesis Supervisor: Professor. Dr. Adem BAŞIBÜYÜK

ABSTRACT

The current research aims to determine the effect of the use of the lesson diary on the academic achievement of the students in the teaching of our country and the world unit which is taught in the 6th grade of social studies course.

For this study presented, pre-test-post-test quasi-experimental research design with control group, which is one of the quantitative research methods, is preferred. In addition, the study group of the research consists of 62 students (31 control group students and 31 experimental group students) studying in the 6th grade at a secondary school of a province in Eastern Anatolia in 2016-2017 academic year. In the middle school, which has four sixth grade branches in total, the selection of the groups is made randomly with two expert teachers. 31 control group students form branch A and 31 experimental group students form branch C.

During the study phase, after the teacher had taught each outcome, the students were instructed to write the lesson diaries that evening and asked to bring it back to the teacher. The teacher stated that he/she would evaluate these diaries and give the students a performance score at the end of the semester. The researcher received and evaluated the course diaries written at the end of each outcome related to the unit. As a result of this, when the course diaries were written, it was claimed from the researcher's experimental group that students should use academic language, establish a relationship with daily life, pay attention to the page-setting, and write their academic process skills using scientific steps. During this period, the control group students were not given any activity, and the control group students were asked to solve only test questions related to the unit being taught.

The data of the research; both before and after test procedure, a 25-item multiple-choice achievement test was administered to both the experimental group and the control group among the questions asked in the Free Boarding and Scholarship and Leveling exams selected by a researcher, a faculty member and a teacher. In the analysis of the data obtained as a result of the tests applied to the experimental group and the control group, the independent groups t-test was used.

SPSS-22 package program was used to analyze the data. When the pre-test and post-test results, the first phase of the study, were analyzed, a significant success was obtained in favor of the experimental group. Likewise, when the post-test results were compared to the students in the study, it was concluded that the experimental group students were more successful than the control group students. In addition, the retention test, which was applied after the six-week break, supported this situation in favor of the experimental group students.

At the end of the study, it was concluded that keeping a diary for the experimental group students from the activities of Learning-purpose Writing in Social Studies course contributed positively to their academic success when compared to the control group students.

Key words: Social Studies, Learning-purpose Writing, Lesson Diary.

ÖN SÖZ

21. yy. da her alanda olduğu gibi bilim ve teknoloji alanında da köklü değişmeler meydana gelmiştir. Meydana gelen bu değişme ve gelişmelerden etkilenen eğitim sisteminde de birçok yenilik yapılmıştır. Bu değişim ve gelişmelerden son dönemlerde ülkemiz de etkilenmiş eğitim alanında çeşitli değişimler ve dönüşümler gerçekleşmiştir. Bu dönüşümlerden biri de 2005 yılında müfredat programının kademeli olarak değiştirilmesidir. Yeni program ile beraber geleneksel eğitim programlarından uzaklaşmış daha çok çağdaş eğitim programları merkeze alınmıştır. Çağdaş eğitim programları ile beraber öğrenci merkezli ve etkinlik temelli süreçler programa dâhil edilmiştir. Bu etkinliklerden birini de öğrenme amaçlı yazma oluşturmaktadır. Öğrenme amaçlı yazma, öğretilen bilgilerin kalıcılığının sağlanması ve kullanılması açısından çok önemli bir işleve sahiptir. Çünkü öğrenciler öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri ile beraber öğrendikleri bilgileri hafızalarında tutabilecekler ve öğrendikleri bilgileri günlük hayatta işlevsel hale getireceklerdir. Bunun için öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri eğitimin her aşamasında önemli bir yere sahiptir. Öğrenme amaçlı yazma çalışmaları incelendiğinde, fen bilimlerinde yapılan çalışmalar daha fazla göze çarparken, ülkemiz de henüz yeteri kadar incelenmiş değildir. Bu çalışma ile öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinin sadece Fen bilimlerinde değil aynı zamanda Sosyal bilgiler eğitiminde de kullanılabileceği ve çalışmanın Sosyal bilgiler alanına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmam boyunca yoğun iş mesaisine rağmen bana çeşitli fikirler veren ve danışmalığı üstlenen sayın Prof. Dr. Adem BAŞIBÜYÜK hocama en içten teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca böyle bir araştırmaya beni yönlendiren, araştırmamın her aşamasında bana destek veren, eksik kaldığım noktalarda bana yol gösteren, yardımını hiç bir zaman esirgemeyen sayın Dr. Öğr. Üyesi Alpaslan Ay hocama çok teşekkür ederim.

Çalışmalarımın her aşamasında bana her zaman desteğini sunan çok kıymetli abim sayın Arş. Gör. Ünal Şahin'e, kız kardeşim Şenay'a ve nişanlım Merve'ye teşekkür ederim.

Ve son olarak hayatımın her alanında hiçbir zaman yanımdan ayrılmayan, bana her konuda maddi manevi desteklerini sunan başta merhum babama, anneme ve abilerime sonsuz teşekkür ederim.

Sefa ŞAHİN
Erzincan, 2019

İÇİNDEKİLER

TEZ BİLDİRİMİ	I
TEZ KABUL TUTANAĞI	II
ÖZET	III
ABSTRACT	V
ÖN SÖZ.....	IIV
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR/SİMGELER	XIII
TABLO LİSTESİ	XIV
BİRİNCİ BÖLÜM	1
Giriş	1
1.1. Araştırmanın Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	4
1.3. Alt Problemler	4
1.4. Araştırmanın Önemi	5
1.5. Araştırmanın Amacı	6
1.6. Varsayımlar	6
1.7. Kapsam ve Sınırlılıklar.....	7
1.8. Tanımlar	7
İKİNCİ BÖLÜM	9
2. Sosyal Bilgiler Kavramı ve Tanımı	9
2.1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı	12
2.2. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Temel Yaklaşımı	13
2.3. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Temel Yapısı	14

2.4. Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıfta Yer Alan Ülkemiz ve Dünya Ünitesi	17
2.5. Yapılandırmacı Anlayış.....	20
2.6. Yapılandırmacılık Nedir?	20
2.7. Yapılandırmacılığın İlkeleri	21
2.8. Yapılandırmacılığın Türleri.....	22
2. 8. 1. Bilişsel Yapılandırmacılık.....	22
2. 8. 2. Sosyal Yapılandırmacılık	22
2.8. 3. Radikal Yapılandırmacılık	23
2.9. Yapılandırmacı Öğrenmede Öğretmenin Rolü.....	23
2.10. Yapılandırmacı Öğrenmede Öğrencini Rolü.....	25
2.11. Sosyal Bilgiler Dersinde Yapılandırmacı Yaklaşımın Önemi	25
2.12. Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenme Amaçlı Yazma.....	26
2.13. Yazma Nedir?.....	28
2.14. Öğrenmeye Katkı Sağlayan Yazma Etkinliklerinin Özellikleri	29
2.15. Yazma Türlerine Yönelik Sınıflama	30
2.16. Öğrenme Amaçlı Yazma (ÖAY)	32
2.17. Öğrenme Amaçlı Yazma Teorileri	35
2.17.1. Doğal Yazma	36
2.17.2. Revize Ederek Yazma.....	37
2.17.3. Metin Elemanları Arasında Bağlantı Kurarak Yazma	38
2.17.4. Planlayarak Yazma	39
2.18. Öğrenme Amaçlı Yazma Aktiviteleri.....	40
2.19. Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılabilecek Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinliklerinden Ders Günlükleri	42

2.20. Konu İle İlgili Yapılan Benzer Araştırmalar	44
2.21. Ders Günlükleri Üzerine Yapılan Benzer Araştırmalar	57
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	61
3. Araştırma Modeli ve Yöntemi	61
3.1. Araştırma Deseni	61
3.2. Evren ve Örneklem	61
3.3. Verilerin Toplama Aracı	62
3.4. Uygulama.....	63
3.5. Verilerin Analizi	64
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	65
4. Bulgular.....	65
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	65
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	66
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	66
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	67
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	68
BEŞİNCİ BÖLÜM	69
5. Sonuç ve Tartışma.....	69
ALTINCI BÖLÜM.....	74
6. ÖNERİLER	74
6.1. Öneriler	74
KAYNAKLAR.....	75
EKLER	86

EK 1 Dereceli Puanlama Anahtarına Göre Oluşturulan Ders Günlüğü Örneği	86
EK-2 Ders Günlüğü Örnekleri	87
EK-3 Ülkemiz ve Dünya Ünitesi Başarı Testi	93
EK-4 Araştırma İzin Belgesi	96
EK-5 Ders Günlüğü Dereceli Puanlama Anahtarı	97

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

ÖAY: Öğrenme Amaçlı Yazma

f: Frekans

N: Veri sayısı

p: Anlamlılık düzeyi

Simgeler

\bar{X}	Ortalama
%	Yüzde
α	Güvenirlilik Katsayısı
Ss	Standart Sapma
Sd	Serbestlik Derecesi
t	t-değeri

TABLolar LİSTESİ

Tablo No		Sayfa No
Tablo 1	Sosyal Bilgiler Öğretim Programı 6. Sınıf Öğrenme Alanları, Üniteleri, Kazanım Sayıları ve Süreleri	17
Tablo 2	2005 İlköğretim Sosyal Bilgiler Programı Öğrenme Alanlarının İlişkili Olduğu Sosyal Bilim Disiplinleri	19
Tablo 3	Öğrenme Amaçlı Yazma Modeli	41
Tablo 4	Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Puanlarına İlişkin t-Testi Sonuçları	65
Tablo 5	Kontrol Grubunun Ön-Test Son-Test Puanlarına İlişkin t-Testi Sonuçları	66
Tablo 6	Deney Grubunun Ön-Test Son-Test Puanlarına İlişkin t-Testi Sonuçları	66
Tablo 7	Deney ve Kontrol Grubunun Son-Test Puanlarına İlişkin t-Testi Sonuçları	67
Tablo 8	Deney ve Kontrol Grubunun Başarı Testi Kalıcılık Puanlarına İlişkin t-Testi Sonuçları	68

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Bilgi çağı olarak adlandırılan 21. yy. her alanında çeşitli değişimlerin yaşandığı bir zaman dilimi olmuştur. Bu durumun kaynağında ise bilim ve teknoloji alanında meydana gelen değişimler yer almaktadır.¹

Eğitim sistemleri de bu değişim ve dönüşümlerden etkilenmiş ve günün şartlarına uygun olarak eğitim sistemlerinin üzerinde zaman zaman çeşitli değişikliklere gidilmiştir. Bu değişikliklerdeki en büyük amaç ise bireylerin ve toplumların zamanın gerisinde kalmalarını engel olmaktır.²

Eğitim dünyasında meydana gelen bu değişikliklerden en dikkat çekici olanı 20.yy.a damgasını vuran yapılandırmacılık anlayışıdır.³

Yapılandırmacılık kavramı, bireylerin bir kavramı nasıl ve ne şekilde öğrendiklerini açıklamaya çalışan bir teorinin adı olmakla birlikte bireyin aldığı, duyduğu veya gördüğü bir bilgiyi kendi zihninde var olan bilgileri ile ilişkilendirebilmesi şeklinde ifade edilmektedir.⁴

Farklı şekilde ifade edilecek olursa yapılandırmacılık kavramı, eğitim alanında gelişim ve değişimlere öncülük ederek öncelikle öğrenciyi öğrenme ortamında pasiflikten kurtarıp, bağımsız düşünebilmesini hedeflemektedir.

¹Emine ÇAVUŞ, ‘Fen Ve Teknoloji Dersinde Fen Günlüğü Kullanımının İlköğretim Öğrencilerin Bilişüstü Farkındalık Ve Akademik Başarılarına Etkisi’, (Danışman: Doç. Dr. Mustafa Özden), Adıyaman Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2015.

²İbrahim Dinç, ‘İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi “İletişim ve İnsan İlişkileri” Ünitesinde Geçen Kavram ve Tanımlara Erişme Düzeyi’, (Danışman: M. Samet Altınbilek), Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2014.

³Hasan Hüseyin Dilaver, Betül Akyürek Tay, *Sosyal Bilgiler Öğretim Programı*, B. Tay, A. Öcal (Edts), Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi, (2. Bs.), Ankara, 2011, s. 100.

⁴Gürbüz Ocağ ve İbrahim Çınar, ‘Yapılandırmacı Anlayış ve Çeşitleri’, *Eğitim Bir-sen, Eğitime Bakış Dergisi*, Yıl 2010, Cilt: 6, Sayı: 16, s. 56.

Yapılandırmacılık anlayışı eğitim sisteminin sadece belli programlarında değişikliğe gitmemiş, genel anlamda ülkemiz eğitim sisteminde uygulamaya konulmuş bir anlayıştır.

Yeni yaklaşım ile beraber Sosyal bilgiler programları da 2005 yılından itibaren yapılandırmacı anlayış çerçevesinde oluşturulmuştur.

Yapılandırmacılık anlayışı Sosyal bilgiler programlarında 2005 ve 2007 yılları arasında kademeli olarak 4,5,6 ve 7. sınıflarda uygulamaya konulmuştur. Sosyal bilgiler öğretimi, yapılandırmacı anlayış ile beraber hem öğretmen, hem öğrenci, hem de sınıfların farklılaşmasını sağlamıştır. Bundan dolayı Sosyal bilgiler derslerini yürüten Sosyal bilgiler öğretmenleri yapılandırmacı anlayışın bütün özelliklerini bilmeli ve bu doğrultuda derslerini yürütmelidirler.⁵

Bu doğrultuda Sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim sorunlarını çözmeye yetersiz kalan geleneksel öğretim yöntemleri yerine güncelliğini koruyan, etkinlikleri ön plana çıkaran, öğrencinin derse karşı daha da motive olmasını sağlayan çağdaş öğretim yöntemlerini kullanmaları yapılandırmacılık anlayışı doğrultusunda daha verimli ve faydalı olacaktır.⁶

Yine Sosyal bilgiler dersinin amaçlarını yerine getirebilmek ve öğrencilere istenen yönde gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılması için mevcut öğretim yaklaşımlarından sıyrılmak gerekmektedir. Bunun için derslerde daha iyi verimin alınabilmesi ve öğrencilerin derslere daha aktif katılımının sağlanması için çağdaş öğretim yöntem ve tekniklerin kullanılması gerekliliği yapılan çalışmalarla desteklenmiştir.⁷

⁵Dilaver ve Tay, s.115.

⁶Karaca, s. 2.

⁷Şefkat GEVENÇ, “*Sosyal Bilgiler Öğretiminde Fıkraların Kullanımı.*” (Danışman: Yar. Doç. Dr. Salih Özkan), Niğde, Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2014.

Yapılan alışmalar (Günel, 2009, Biber, 2012, Bozat, 2014, Karacağıl, 2014, Ay, 2018) özellikle yazma ile ilgili etkinliklerin eğitim ortamına dahil edildiğinde faydalı olduğu, sınıf ortamına katkı sağladığı ve öğrencide kalıcı öğrenmelerin gerçekleştiği sonucunu göstermiştir.

Bundan dolaydır ki Öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri öğrenme de büyük önem arz etmektedir. Nedeni ise öğrencinin yaparak derslere kendisini vermesi ve uyanıklığını ve dikkatini arttırmasıdır.⁸

Etkinliğe dayalı yazma aktivitelerinin öğretmenler tarafından öğrencilere uygulanması, ya da ders içerisinde farklı yazma aktivitelerinin kullanılması öğrencide derse karşı motivasyonu arttıracak ve öğrenci düşüncelerini yaparak daha iyi bir şekilde ifade etmiş olacaktır.⁹

Ortaya konulmuş olan bu çalışmanın özünü sosyal bilgiler de Öğrenme amaçlı yazma ve yazma etkinliklerinden biri olan ders günlüğu tutmak oluşturmuştur. Yukarıda da bahsedildiği üzere yazma temelli etkinlikler yapılandırmacı anlayış ile benzerlik göstermektedir. Çünkü Öğrenme amaçlı yazmada da öğrenci ders içerisinde aktif katılım gösterir, özellikle planlı yaparak ve bilgiyi yorumlayarak öğrenme sürecini gerçekleştirmiş olur.

Bu ifadelerden hareketle Sosyal Bilgiler öğretimine katkı sağlamak amacıyla yazma etkinliklerinin Sosyal bilgiler derslerinde kullanılabileceği ve bu derse katkı sağlayacağı tespit edilmeye çalışılmıştır.

⁸Gamze EROL, ''Asit Baz Konusunun oklu Yazma Etkinlikleri Ve Yapararak Yazarak Bilim Öğrenme Metodu Kullanılarak Öğretilmesinin Değerlendirilmesi.'' (Danışmanlar: Hale Bayram ve Hakan Akçay), İstanbul, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2010.

⁹Canan KARAÇAĞIL, ''Sosyal Bilgiler Derslerinde Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinlikleri Kullanımının Öğrenci Akademik Başarısı Üzerine Etkisi.''(Danışman: Ayten Kiriş Avaroğulları), Muğla, Muğla Üniversitesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2014.

Bu çalışma altı bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde araştırmaya konu olan problem durumuna, çalışmanın önemine, araştırmanın amaç, varsayım, sınırlılık, ayrıca yapılan tanımlara değinilmiştir.

İkinci bölümde ilgili literatür taranmış Sosyal Bilgiler kavramı, Sosyal Bilgilerde Yapılandırıcılık ve Sosyal Bilgilerde yazma ve yazma etkinliklerine, benzer araştırmalara yönelik teorik bilgilere yer verilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde araştırmanın modeli ve yöntemi üzerine değinilmiştir. Dördüncü bölümde yapılan uygulamaların değerlendirilmesine, bulgulara ve yorumlara vurgu yapılmıştır. Beşinci bölümde sonuç ve tartışma kısmı yer almıştır. Son bölüm ise öneriler ve ekler kısmından oluşmuştur.

1.2. Problem Cümlesi

Ortaya konulan bu çalışmanın ana problemini “*Sosyal Bilgiler Derslerinde Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinliklerinden Ders Günlüğü Kullanımının Öğrenci Başarısına ve Kalıcılığa Etkisi Nedir?*” sorusu oluşturmaktadır. Bu ana problemden yola çıkılarak aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1.3. Alt Problemler

1. ÖAY etkinliği olarak “Ülkemiz ve Dünya” ünitesi ile alakalı ders günlükleri tutan deney grubu öğrencileri ile ünite bitiminde konular ile alakalı sorular çözen kontrol grubu öğrencilerinin ön-test başarı sonuçları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

2. ÖAY etkinliği olarak ünite sonunda ünite ile alakalı sorular çözen kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

3. ÖAY etkinliği olarak uygulamaya tabi tutulan deney grubu öğrencilerinin ön-test son-test başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

4. ÖAY etkinliği olarak “Ülkemiz ve Dünya” ünitesi ile alakalı ders günlükleri tutan deney grubu öğrencileri ile ünite bitiminde konular ile alakalı sorular

çözen kontrol grubu öğrencilerinin son-test başarı sonuçları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

5. ÖAY etkinliği olarak; “Ülkemiz ve Dünya” ünitesini içeren ders günlükleri tutan deney grubu öğrencileri ile ünite bitiminde konuyla ilgili sorular çözen kontrol grubu öğrencilerinin başarı testi kalıcılık puanları arasında anlamlı bir anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.4. Araştırmanın Önemi

Özellikle yakın zamanlarda gelişmiş birçok ülkenin eğitim mevzuatlarında farklı çalışmalara gidilmiştir.¹⁰ Yapılan çalışmalar neticesinde ülkemizde de 2005 yılında yapılandırıcı anlayış modeline geçilmiştir. Bu model ile beraber Sosyal bilgiler programlarında öğrenci başarısını artırmak ve öğrencinin bilgiye kendisinin ulaşmasını sağlamak birinci hedef olmuştur.

Bu kapsamda Sosyal bilgiler öğretimi programında öğrencilere kazandırılması beklenen hedeflerden biri de yazma becerisi olmuştur. Öğrencilerin yazma becerisini kazanması ders içerisinde düzenlenen çeşitli yazma etkinlikleriyle mümkün olmaktadır. Bu aktivitelerden biri de öğrenme amaçlı yazma etkinlikleridir. Öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri ile öğrencilerin yazma becerilerinin gelişmesinin yanı sıra bilişsel ve iletişim becerileri de gelişmektedir.¹¹

Bu bilişsel ve iletişim becerilerini geliştirmede sosyal bilgiler öğretmenlerine önemli görevler düşmektedir.

Öğrenme amaçlı yazma sadece eğitimin önemli bir yönünü yazmakla kalmayıp, her öğretmenin kullanması gereken önemli bir araçtır. Sosyal bilgiler öğretmenleri, öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri ile beraber öğrencilerin yazmayı

¹⁰Mehmet N. Gömleksiz ve İlhami Bulut, “Yeni Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Uygulamadaki Etkililiğinin Değerlendirilmesi”, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, Sayı 47, 2006, s. 39-42.

¹¹Karaçağıl, 2014, s. 19.

keşfederek, okuryazarlıklarını geliştirirken, öğrencilerin içerik ve Sosyal bilgiler becerileri konusundaki anlayışlarını derinleştirebilirler.¹²

Ayrıca öğretmenler, öğrencilerin dersin içeriğini anlamalarını, analiz etmelerini ve birbirleri ile etkileşimde bulunmalarına yardımcı olmak amacıyla Sosyal bilgiler derslerinde çeşitli yazma biçimlerini kullanmalıdırlar. Kullanılacak olan yazma etkinlikleri ile öğrenci dersi daha iyi anlamış olacak ve yapılacak etkinlikler ile beraber öğrenci derse aktif şekilde katılıp, anlamlı öğrenme gerçekleşmiş olacaktır.

Yapılan bu çalışma kapsamında Öğrenme amaçlı yazma ile ilgili dünya ve ülkemiz literatürüne katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Ayrıca yazma etkinlikleri ile ortaokul Sosyal bilgiler dersi konularının öğretimine katkı sağlayacağı, literatürdeki boşluğu dolduracağına inanılmaktadır. Ayrıca bu çalışmanın, alanla ilgilenen araştırmacılara ve eğitimcilere farklı bir bakış açısı kazandıracığı düşünülmektedir.

1.5. Araştırmanın Amacı

Çalışmada, 6. sınıf Sosyal bilgiler dersinde eğitimi verilen '*Ülkemiz ve Dünya*' ünitesinin yazma etkinliklerinden biri olan ders günlüğü kullanılarak öğrencilere kalıcı şekilde öğretilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda öğrencilere ünitenin kazanımları paralelinde günlük yazmaları istenmiştir. Çünkü öğrenci günlük yazarak o günkü konuyu kendi çabası ile öğrenmiş olacaktır. Bu doğrultuda araştırmanın amacını, Sosyal bilgiler dersinin öğretilmesinde Öğrenme Amaçlı Yazma (ÖAY) etkinliklerinden öğrencilere ders günlüğü tutturmanın öğrenciye başarısını belirlemek oluşturmuştur.

1.6. Varsayımlar

Çalışmanın esas aldığı temel varsayımlar şunlardır:

1. Çalışmaya konu olan öğrenciler veri toplama araçlarındaki soruları içtenlikle ve objektif şekilde cevaplamışlardır.

¹²Tara L. Boyer, 'Sosyal Bilgilerde Öğrenme Amaçlı Yazma', *The Social Studies*, Yıl Temmuz-Ağustos 2006, s. 158-160.

2. Araştırmaya katılan öğrencilerin ön bilgilerinin aynı düzeyde olduğu varsayılmıştır.
3. Araştırmacı uygulamanın herhangi bir aşamasında deney ve kontrol gruplarına taraflı davranış sergilememiştir.
4. Çalışma da iki grup arasındaki tek fark iki gruba da uygulanan yazma etkinliği olmuştur.
5. Araştırmaya katılan öğrencilere uygulanan başarı testlerinin, onların gerçek akademik başarı düzeylerini yansıttığı kabul edilmiştir.
6. Araştırmada uygulanan soruların geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yeterli görülmüştür.
7. Araştırmanın yöntemi amacına uygun olarak yapılmıştır.

1.7. Kapsam ve Sınırlılıklar

1. Ortaya konulan bu çalışma 2017-2018 eğitim yılı ile
2. Bu çalışma Doğu Anadolu bölgesinde bulunan bir Ortaokulda okumakta olan 6. Sınıf öğrencileri ile
3. 6. Sınıfta eğitimi verilen Ülkemiz ve Dünya ünitesi ile
4. Öğrencilere uygulanan başarı testi ile
5. Araştırmada elde edilen bulgular ile sınırlı tutulmuştur.

1.8. Tanımlar

Sosyal Bilgiler, *“Bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fizikî çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir.”¹³*

¹³MEB, İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, Ankara, 2006.

Yapılandırıcılık, ‘‘Yapılandırıcılık, kişinin bilgiyi, geçmişte yaşadıkları veya öğrendikleri ile harmanlayarak, bilgiyi içselleştirmesi, kendine özgü kılmasıdır¹⁴.’’

Yazma, ‘‘Yazma düşünce gücüne sahip olanların görüş, fikir ve duygularıyla gözlem, deney ve tecrübelerini, seçilen konuyla ilgisi ölçüsünde planlayıp dilin kurallarına uygun biçimde anlatması’’ şeklinde tanımı yapılmıştır.¹⁵

Öğrenme Amaçlı Yazma, Herhangi bir yazma çeşidi veya şekli kullanılarak belirli bir konunun, kavramın karşıdaki kişiye öğretilmesi durumudur.¹⁶

Ders Günlükleri, Öğrencilerin sosyal bilgiler dersi öğretimi sürecine ilişkin öğrenmelerini, duygu ve düşüncelerini yazılı olarak ifade ettiği ve öğretmenin düzenli olarak kontrol ettiği yazılı formlardır.¹⁷

¹⁴Ocak ve Çınar, 2010, s. 56.

¹⁵Ali Göçer, Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi’’, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 3, Konu 12, Yıl 2010, s. 179-195.

¹⁶Nuray Duymaz, ‘‘Hücre Konusunun Öğrenilmesinde Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinliklerinin Kullanımı Ve Analoji Üretme’’, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Melike Özer Keskin), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2011.

¹⁷Cevat EKER, ‘‘Öz düzenleme Sürecinde Günlüklerin Eğitici İşlevi’’, (Danışman: Doç. Dr. Zeki Arsal), Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Doktora Tezi, 2012.

İKİNCİ BÖLÜM

2. SOSYAL BİLGİLER KAVRAMI VE TANIMI

Sosyal bilgiler kavramının 1800'lü yıllarda ABD de ortaya çıktığı görülmektedir.¹⁸ Bu kavramın herkes tarafından üzerinde uzlaşabileceği bir tanımını yapmak zordur. Bu zorluğun nedenine bakıldığında sosyal bilgiler kavramının sosyal bilimler içerisinde yer alması ve farklı tanımları da bünyesine alan disiplinler alanlardan meydana gelmiş olmasıdır.¹⁹

Yukarıdaki paragrafta da ifade edildiği üzere sosyal bilgiler disiplinler arası bir alan olduğundan dolayı dar bir tanımını yapmak kolay değildir. Buna bağlı olarak bu alan üzerine çalışan araştırmacıların ifade ettikleri tanımlardan bazılarına yer verilmiştir. Alana yönelik en dikkat çekici ve kapsamlı tanımlar ise şu şekildedir:

*‘Sosyal bilgiler, sosyal bilimler disiplinlerinden ilköğretim dönemi çocuklarının seviyesine uygun olarak seçilmiş bilgilerin, disiplinler arası bir yaklaşımla verildiği bir müfredat programıdır.’*²⁰

Erden, *‘İlköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla, Sosyal Bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanı’* şeklinde açıklamıştır.²¹

Doğanay alana yönelik yaptığı tanımda, insanların birbirleri ve çevreleriyle etkileşimini zaman ve mekân açısından araştıran bir ders şeklinde ifade etmiştir.²²

¹⁸Ahmet Doğanay, ‘Çağdaş Sosyal Bilgiler Anlayışı Işığında Yeni Sosyal Bilgiler Programının Değerlendirilmesi’, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 2008, Sayı 2, s. 78.

¹⁹Cemil Öztürk, Rahmi Otluoğlu, *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler ve Yazılı Materyaller*, (4. Bs.), Ankara, 2011, s. 5.

²⁰Mustafa Safran, *Sosyal Bilgiler Öğretimine Bakış*, B. Tay, A. Öcal (Edts), Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi, (2. Bs.), Ankara, 2011, s. 15.

²¹Münire Erden, *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ankara, (Tarihsiz). Alkım Yayıncılık, s. 8.

²²Doğanay, s. 77.

Doğanay farklı bir tanımında ise Sosyal bilgileri; *“Disiplinler arası bir yaklaşımla oluşturulan, bireyin içinde yaşadığı gruba aidiyetini ve ortak bir kimlik edinmesini sağlayan, ayrıca küreselleşen bir dünyada yaşamla ilgili temel demokratik değerlerle donatılmış, çevresine ve olaylara karşı duyarlı, insanlığı ilgilendiren olaylara yönelik çözüm üretebilen aktif vatandaşlar yetiştirmeyi hedefleyen bir alan”* olduğunu belirtmiştir.²³

Öztürk ve Otluoğlu ise Sosyal bilgileri; *“Sosyal bilimlerin bulgularını entegre edip öğrencilerin seviyelerine göre basitleştiren, bunları kullanarak, öğrencilere, sosyal yaşama uyum sağlamada ve sosyal sorunlara çözüm üretmede ihtiyaç duyacakları bilgi, tutum ve değerleri kazandırmayı amaçlayan bir yurttaşlık eğitim programı”* şeklinde ifade etmişlerdir.²⁴

2005 yılında Türkiye de programı hazırlayan komisyon Sosyal bilgiler alanına yönelik en kapsamlı tanımı yapmıştır.²⁵

Bu tanım ise şu şekildedir; *“Sosyal Bilgiler, bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri vatandaşlık bilgileri konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleşmesini içeren; insanın fiziki ve sosyal çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir.”*²⁶

Tanıma bakıldığında alan vurgu yapan dört önemli unsur dikkat çekicidir. Bunlardan ilki sosyal bilgilerin bireyin toplumsallaşması, ikincisi alanın sosyal bilimler ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtmış olması, üçüncü unsurun insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşimini ele almış olması ve son olarak birçok alanı

²³Ahmet Doğanay, *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, C. Öztürk, D. Dilek, (Edts), Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi, Ankara, 2002, s. 15.

²⁴Öztürk ve Otluoğlu, s. 6.

²⁵Safran, s. 3.

²⁶MEB, *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*, Ankara, Devlet Kitapları Müdürlüğü, 2005, s. 51.

içinde barındıran bir anlayıştan hareketle ortaya çıkarılmış bir ilköğretim dersi olmasıdır.²⁷

Yukarıdaki paragrafta yapılan tanımdan yola çıkıldığında önceden sosyal bilgiler üç önemli alan (Vatandaşlık, Coğrafya ve Tarih) olarak bilinirken, oluşturulan yeni program ile birlikte ekonomi, sosyoloji, antropoloji, arkeoloji, sanat tarihi, hukuk ve siyaset bilimi gibi farklı alanları bir arada toplamış olmasıdır.²⁸

MEB tarafından yayımlanan taslak programda ise sosyal bilgiler şöyle tanımlanmıştır: “*Etkin ve üretken bireyler yetiştirmek, öğrencilerin insani ilişkilerini ve vatandaşlık yeterliklerini geliştirmek amacıyla sosyal bilimleri kaynaştıran bir ilköğretim dersidir.*”

Bu tanım çerçevesinde Sosyal bilgiler alanının daha faydalı olması için üç ana unsur dikkate alınmıştır. Bunlar;

1. Toplumsal ihtiyaçlar,
2. Öğrencinin ortaya koyduğu yaşantılar,
3. Sosyal Bilgilerin içerisinde barındırdığı alanlar.²⁹

Dünya da sosyal bilgiler alanına yönelik en kapsamlı tanım ABD de bulunan Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) tarafından yapılmıştır. Bu konsey ABD de Sosyal bilgiler ders programını da hazırlamaktadır.³⁰

NCSS'nin yapmış olduğu tanım ise şu şekildedir:

“*Sosyal Bilgiler, vatandaşlık yeterlikleri kazandırmak için sanat, edebiyat ve sosyal bilimlerin disiplinler arası bir yaklaşımla birleştirilmesinden oluşan bir çalışma alanıdır. Okul programı içinde Sosyal Bilgiler, antropoloji, arkeoloji,*

²⁷Safran, s. 3.

²⁸A. Sinan Bilgili, *Geçmişten Günümüze Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler*, Ali Sinan Bilgili, (Edt), Sosyal Bilgilerin Temelleri, Ankara, 2013, s. 27.

²⁹MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, *Sosyal Bilgiler Dersi (4, 5, 6 ve 7. Sınıflar) Öğretim Programı*, Ankara, 2015.

³⁰Safran, s. 4.

ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyasal bilimler, psikoloji, din, sosyoloji ve sanat, edebiyat, matematik ve doğa bilimlerinden uygun ve ilgili içeriklerden süzülen sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma alanı sağlar. Sosyal Bilgilerin temel amacı, birbirlerine bağımlı, global bir dünyada, kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumun vatandaşları olarak kamu yararına bilgiye dayalı, mantıklı kararlar verebilme yeteneği geliştirmek için genç insanlara yardımcı olmaktır.³¹''

Sosyal bilgiler alanına yönelik birçok tanım yapılmıştır. Yapılan bu tanımlarından yola çıkıldığında Sosyal bilgilerin ortak noktalar ise şu şekilde sıralanabilir;

- Bu dersin temel amacının vatandaşlık eğitimi olduğu,³²
- Dersin merkezinde bireyin olduğu,
- Temel amaçlardan bir diğerinin bireyi toplumsallaştırma ve buna bağlı olarak topluma etkin, üretken birey yetiştirmek olduğu,
- Bu dersin çok disiplinli bir anlayış olması ve bir ilköğretim dersi olduğudur.

Yukarıda belirtilen amaçlara ulaşmak için disiplinli ve geniş kapsamlı bir programa ihtiyaç duyulmuştur. Bu programın başarıya ulaşması için de alan uzmanlarının ve uygulayıcıların özverili çalışmaları programı amacına ulaştıracaktır.³³

2.1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı

Öğretim ve eğitim birbirinden farklı iki kavramdır. En önemli ayırt edici nokta ise öğretimin planlı şekilde yapılıyor olmasıdır. Bu ifadeden yola çıkarak örgün eğitim veren kurumlar amaçlarını yerine getirmek için öncesinde hazırladıkları plan,

³¹NCSS, *The Social Studies Professional*. Washington DC: National Council for the Social Studies. 1993, s. 3. (Akt. Doğanay, s. 79.).

³²Doğanay, s. 80.

³³İbrahim Dinç ,“İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi “İletişim ve İnsan İlişkileri” Ünitesinde Geçen Kavram ve Tanımlara Erişme Düzeyi”, (Danışman: M. Samet Altınbilek), Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2014.

program ve oluşturdukları bir müfredata sahiptirler.³⁴ Bu iki kavram birbiri ile aynı anlamlara sahip olsalar da iki kavramın da tanımını farklılık arz etmektedir.

Eğitim programı; “Bireye formal ve informal yollar ile belirli bir plan dahilinde verilen yaşantılar düzeneği” olarak tanımlanmaktadır.³⁵

Öğretim programı ise, herhangi bir dersin öğretilmesinde içerik, amaç, öğrenme süreçleri ve değerlendirme gibi eğitimin ana unsurlarının öğretilmesinde uygulayıcılar tarafından kullanılan bir yol olarak tanımlanır.³⁶

Demirel ise öğretim programını; planlanan bir dersin etkinliklerini bireye kazandırmaya çalışan yaşantılar düzeneği şeklinde tanımlamıştır.³⁷

2. 2. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Temel Yaklaşımı

2005 yılında uygulamaya konulan yapılandırmacı yaklaşım, davranışçı yaklaşımlardan ayrı olarak, bireyde mevcut yetenekleri ve deneyimleri önemseyerek, bireyin hayata direk olarak katılmasını, doğru karar vermesini, mevcut olan bir sorunu çözmesini destekleyici ve geliştirici bir yaklaşım doğrultusunda bunları ön planda tutarak gelişim göstermesini ifade etmektedir. Ayrıca bu yaklaşımla program öğrenciyi merkezi konuma koyan ve etkinliği ön planda tutan, Sosyal bilgiler açısından bakıldığında ise, öğrencinin var olan yaşantısını ve kendi bireysel farklılıklarını ön planda tutarak çevre ile iletişim kurmasına imkân tanıyan bir program olarak dile getirilmiştir.³⁸

³⁴Hakkı Yazıcı ve M. Kürşat Koca, “*Sosyal Bilgiler Öğretim Programı.*” B. Tay, A. Öcal (Edts), *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi*, (2. Bs.), Ankara, 2011, s. 35.

³⁵Özcan Demirel, *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*, (13.Bs.), Ankara, 2010, s. 4.

³⁶Yazıcı ve Koca, s. 20.

³⁷Demirel, s. 6.

³⁸S. Mehmet Özdemir, “*Sosyal Bilgiler Öğretimi Programı ve Değerlendirilmesi*”, M. Safran, (Edt), *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, (1.Bs.), Ankara, 2009, s. 20.

2005 yılında bu dersin ana teması bilgi üretmek, üretilen bilgiyi kullanmak öğrenciye gerekli bilgi, beceri ve değerleri vererek aktif ve üretken bir Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı yetiştirmek şeklinde dile getirilmiştir.³⁹

Sosyal bilgiler dersinde ‘*yansıtıcı düşünme, sosyal bilimler ve vatandaşlık aktarımı*’ şeklinde üç önemli yaklaşım sosyal bilgiler eğitimi geleneklerini yansıtmaktadır.⁴⁰

Ayrıca ilköğretim programlarında yapılandırmacı ekolün benimsenmesi ile birlikte öğrenciyi merkeze alan, ders içerisinde etkinliği ön planda tutan, sosyal bilgiler dersi kapsamında beceri ve bilgiyi dengeleyen, öğrencinin kendine özgü yeteneklerini ön plana alarak çevreyle iletişimine ve kaynaşmasına imkan tanıyan bir program yaşama geçirilmiştir.⁴¹

Sosyal bilgiler bu ifadeler doğrultusunda, demokratik değerleri esas alıp, bireylerin çevrelerinde bulunduğu kültüre uyum sağlamalarına yardımcı olan, öğrencilere kazandıkları değerleri ve bilgi birikimlerini yaşamları boyunca kullanabilecekleri donanımı kazandırmayı amaç edinmiştir.⁴²

2.3. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Temel Yapısı

Programın temel yapısına bakıldığında; öğrenme alanları, beceriler, ünite, kazanımlar, değerler, kavram, etkinlik, Atatürkçülük konuları, ilişkilendirmeler, ve değerlendirme başlıklarından oluşur.⁴³

Programın ana elemanları aşağıdaki gibi sıralanmış ve açıklamaları karşılığında verilmiştir. Bu ana elemanlar:

³⁹Bahri Ata, ‘*Sosyal Bilgiler Öğretim Programı*’, Cemil Öztürk(Edt.), Sosyal Bilgiler Öğretimi, Ankara, 2009, s. 73.

⁴⁰Ata, s. 35.

⁴¹Selçuk Beşir Demir ve Hamza Akengin, *Hikâyelerle Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ankara, 2012, s. 26.

⁴²Özdemir, s. 21.

⁴³Yazıcı ve Koca, s. 23.

Öğrenme Alanı: Birbiri ile ilişkili beceri, tema, kavram ve değerlerin bir bütün olarak görüldüğü, öğrenmeyi organize eden yapılar olarak tanımlanır.⁴⁴

Sosyal bilgiler dersi toplamda 9 öğrenme alanından meydana gelmektedir. Öğrenme alanları 4. Sınıfta verilmeye başlayıp 7. Sınıfın sonuna kadar sarmal anlayış çerçevesinde verilmektedir.⁴⁵

Ünite: Öğretilen konunun kısımlara ayrılıp öğrenilmesini kolaylaştıran öğretimi planlama biçimidir.⁴⁶

Kazanım: Öğrenme süreci içersin de planlanmış, yaşantılar sayesinde ise öğrencide görülmesi beklenen bilgi, beceri ve tutumlar olarak tanımlanır. Sosyal Bilgiler Programın da 46 kazanım 4 ve 5. Sınıflar için, 43 kazanım 6. sınıf için ve 39 kazanım ise 7. Sınıf için belirlenmiştir.⁴⁷

Beceri: Öğrenme süreci içerisinde öğrencilerde kazanılması için tasarlanan ve bir işi yapabilmek için gerekli olan yatkınlık şeklinde tanımlanmaktadır.⁴⁸

Sosyal bilgiler programı on beş beceriden oluşur. Bu becerilerden dokuz tanesi bütün dersleri kapsarken, altı beceri Sosyal bilgiler alanına özgüdür.

İfade edilen bu beceriler, öğretim süreci aşamasında kazanılması ve öğrencilerin program içerisinde mevcut konu ve etkinlikleri, aktif ve kalıcı şekilde öğrenmelerine önemli öğeler olarak görülmektedir.⁴⁹

Programda yer alan genel (temel) beceriler şunlardır: Eleştirel düşünme becerisi, yaratıcı düşünme becerisi, iletişim becerisi, araştırma becerisi, problem çözme becerisi, karar verme becerisi, bilgi teknolojilerini etkili kullanma becerisi, girişimcilik becerisi ve Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisi.

⁴⁴Köksal, s. 47.

⁴⁵Ata, s. 38.

⁴⁶Bahri Ata, ‘*Sosyal Bilgiler Ünitesi’ Kavramı Üzerine Bazı Düşünceler*’, s. 1.

⁴⁷Ata, s. 37.

⁴⁸Ata, s. 38.

⁴⁹Özdemir, s. 21.

Programda yer alan sosyal bilgilere özgü beceriler ise şunlardır: mekanı algılama becerisi, zaman ve kronolojiyi algılama, değişim ve sürekliliği algılama, sosyal katılım becerisi, empati becerisi, gözlem becerisi.

Değer: Bir toplumun kendi varlığı ve birliğini sağlamak ve devam ettirmek için toplumun kabul ettiği ortak düşünce, değer ve inançlardır.⁵⁰

Kavram: Kavramlar, bir düşünme faaliyetinin en önemli temel araçları olarak tanımlanabilir.⁵¹ Bu çerçevede 91 kavram 4. sınıfta, 121 kavram 5. sınıfta, 124 kavram 6. Sınıfta ve 121 kavram ise 7. sınıfta belirlenmiştir. Ayrıca bu kavramlar giriş, geliştirme ve pekiştirme düzeyinde öğrenciye verilmektedir.⁵²

Etkinlik: Mevcut ünite kazanımlarının örnekler şeklinde öğretmene fikirler vermesi durumudur.⁵³

Atatürkçülük Konuları: Konu içerisinde Atatürkçülük konularının kazanımlar eşliğinde verilmesidir.

İlişkilendirmeler: Yeni programda ilişkilendirme üniteler arasında, dersler arasında ve disiplinler arasında verilen tablodur.

Değerlendirme: Öğrencilerin sahip oldukları bilgi, beceri, tutum ve değerlerin geleneksel ve alternatif ölçme araçları eşliğinde dikkate alınarak öğrenme sürecinin her aşamasında değerlendirilmesi sürecini kapsar.⁵⁴

⁵⁰Bilgili, s. 33.

⁵¹Ata, s. 39.

⁵²Yazıcı ve Koca, s. 31

⁵³Bahri Ata, “*Sosyal Bilgiler Öğretim Programı*”, Cemil Öztürk(Edt.), Sosyal Bilgiler Öğretimi, Ankara, 2009, s. 79.

⁵⁴Özdemir, s. 42.

2.4. Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıfta Yer Alan Ülkemiz ve Dünya Ünitesi

Türkiye’de eğitim programına bakıldığında Sosyal Bilgiler dersi, ortaokul 4. sınıftan başlayıp 7. Sınıfın sonuna kadar okutulan bir ilköğretim dersidir. Ülkemiz ve Dünya ünitesi, Sosyal Bilgilerin faydalandığı alt disiplin alanlarından olan Tarih, Coğrafya, Evrensel Değerler, Uluslararası İlişkiler disiplinlerinden meydana gelen bir ünedir.⁵⁵

Ülkemiz ve Dünya ünitesi ve bu ünite ile birlikte diğer ünitelerin 6. sınıf müfredatında yer aldığı gösteren tablo ise şu şekildedir:

Tablo 1: Sosyal Bilgiler Öğretim Programı 6. Sınıf Öğrenme Alanları, Üniteleri, Kazanım Sayıları ve Süreleri

ÖĞRENME ALANI	ÜNİTE	KAZANIM SAYISI	SÜRE/DERS SAATI*	ORANI (%)
BİREYVE TOPLUM	SOSYAL BİLGİLER ÖĞRENİYORUM	6	12	11
İNSANLAR, YERLERVE ÇEVRELER	YERYÜZÜNDE YAŞAM	7	15	14
KÜLTÜRVE MİRAS	İPEK YOLU’NDA TÜRKLER	9	24	23
ÜRETİM, DAĞITIMVE TÜKETİM	ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI	6	18	17
KÜRESEL BAĞLANTILAR	ÜLKEMİZ VE DÜNYA	5	12	11
GÜÇ, YÖNETİM VE TOPLUM	DEMOKRASİNİN SERÜVENİ	5	15	14
BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM	ELEKTRONİK YÜZYIL	5	12	10
GENEL TOPLAM		43	108	100

(Kaynak: MEB 6. Sınıf Öğretim Programı, 2005)

⁵⁵Karaca, s. 14.

Tablo 1 de görüldüğü üzere Ülkemiz ve Dünya ünitesi beş haftalık zaman dilimi içerisinde 12 ders saatini kapsayan bir ünedir. Ülkemizin ve Dünya ünitesinde toplamda 5 kazanım mevcuttur. Üniteye öğrenciye kazandırılması hedeflenen bu 5 kazanım aşağıda şu şekilde sıralanmıştır:

1. Görsel materyalleri ve verileri kullanarak dünyada nüfus ve ekonomik faaliyetlerin dağılışının nedenleri hakkında çıkarımlarda bulunur.

2. Ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini, kaynaklar ve ihtiyaçlar açısından değerlendirir.

3. Türk Cumhuriyetleri komşu ve diğer ülkelerle olan kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ilişkilerimizi Atatürk'ün milli dış politika anlayışı açısından değerlendirir.

4. Ülkemizin diğer ülkelerle doğal afetlerde ve çevre sorunlarında dayanışma ve işbirliği içinde olmasının önemini fark eder.

5. Uluslararası kültür, sanat, fuar ve spor etkinliklerinin toplumlar arası etkileşimdeki rolünü değerlendirir. MEB Sosyal bilgiler öğrenme alanlarının ilişkili olduğu sosyal bilim disiplinlerini tablo halinde sunmuştur.⁵⁶

Bu tablo aşağıdaki gibidir;

⁵⁶Karaca, s. 17.

Tablo 2: 2005 İlköğretim Sosyal Bilgiler Programı Öğrenme Alanlarının İlişkili Olduğu Sosyal Bilim Disiplinleri

Öğrenme Alanları	Disiplinler ve Temel Konular
Birey ve Toplum	Psikoloji, Tarih, Medya Okuryazarlığı
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	Coğrafya, Tarih, Vatandaşlık Bilgisi, Sosyoloji
Kültür ve Miras	Tarih, Coğrafya, Antropoloji, Halk Bilimi, Ekonomi
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	Ekonomi, Coğrafya, Tarih, Meslekler Bilgisi
Bilim, Teknoloji ve Toplum	Bilim ve Teknolojik Gelişmelerin Takibi, Coğrafya
Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler	Siyaset Bilimi, Vatandaşlık Bilgisi, Sosyoloji, Sosyal Sorumluluk, Hukuk, Çevre Eğitimi
Güç, Yönetim ve Toplum	---
Küresel Bağlantılar	Tarih, Coğrafya, Evrensel Değerler, Uluslararası İlişkiler

(Kaynak: MEB 6. Sınıf Öğretim Programı, 2005.)

Tablo 2 de görüldüğü üzere Ülkemizin ve Dünya ünitesinin ilişkili olduğu sosyal bilim disiplinleri yer almaktadır. Bu amaçla bu çalışma ile hedeflenen kazanımlara ulaşmak amaç edinilmiştir. Bunun içindir ki Eğitim ve öğretim faaliyetlerinde hedeflenen kazanımlara ulaşmak çok önemlidir bunun için de kullanılacak yöntemler daha çok önem arz etmektedir.⁵⁷

⁵⁷Karaca, s. 17.

2.5. Yapılandırmacı Anlayış

Ülkemizin eğitim sistemi ilk ve orta öğretim programları genel olarak yenilenme içerisinde olmuştur. Yenilenme çerçevesinde yeni eğitim modeli yapılandırmacı anlayışa dayandırılmış olup eğitim öğretim programları da bu yeni anlayış doğrultusunda tasarlanmıştır.⁵⁸

Özellikle Ortaöğretim programları yapılandırmacı ekol çerçevesinde tasarlanmış ve kademeli olarak 2005-2006 eğitim programlarında hayata geçirilmiştir.⁵⁹

2.6. Yapılandırmacılık Nedir?

Bilgi nedir ve nasıl oluşur? Bu soruyu açıklamaya çalışan yapılandırmacılık ekolünün köklerine bakıldığında ‘*bilgi sadece algıdır*’ diyen Socrates’e kadar dayandırılmaktadır.⁶⁰

Yapılandırmacılığın bir kavram olarak kullanımı 18. Yüzyıla dayandırılrsa da 20. Yüzyılının sonlarına doğru eğitimde kendini gösteren önemli bir kavram haline gelmiştir.⁶¹

Günümüzde dünyada mevcut sorunlara farklı çözüm yolları ortaya koymak için eğitilmiş bireylere her geçen gün ihtiyaç duyulmaktadır. Geleneksel eğitim kurumlarının bu sorunlara çözüm üretecek birey yetiştirmeleri yetersiz kalmış bu durumdan oluşan sıkıntı eğitim kurumlarını harekete geçirmiş esas bilgi birikimine

⁵⁸Şerife Ünal Çelik ,“*İlköğretim Branş Öğretmenlerinin Yapılandırmacı Yaklaşım Yeterliliklerinin İncelenmesi*”, (Danışman: Doç. Dr. Demet ÜNALAN), Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2013

⁵⁹Milli Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Genel Müdürlüğü, “*Öğretim Programlarının Yenilenme Gerekçeleri ve Davranışçı Yaklaşım İle Yapılandırmacı Yaklaşım Arasındaki Farklar*”, Ankara, 2009.

⁶⁰Tuğba Yanpar, “*Etkili ve Anlamlı Öğrenme için Kuramsal Yaklaşımlar ve Yapılandırmacılık*”, Cemil Öztürk(Edt.), Sosyal Bilgiler Öğretimi, Ankara, 2009, s. 59.

⁶¹Mehmet Arslan, “*Eğitimde Yapılandırmacı Yaklaşımlar*”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, yıl: 2007, cilt: 40, sayı: 1, s. 41-61.

dayanan ve günümüz bilgi birikimi üzerine kurulan yapılandırmacı ekol ortaya çıkmıştır.⁶²

Ortaya çıkan bu yeni ekol öğrenme aşamasında öğrencinin aktif olmasını ön plana alırken, öğretmenlerin öğrenciyi yönlendirici bir pozisyonda olması durumunu ifade etmektedir.⁶³

Yapılandırmacılık, öğrencilerin bilgiyi aktif şekilde oluşturan, mevcut bilgilerine göre bilgiyi yeniden inşa etmeleri üzerine kurulan bir anlayışı esas almaktadır.⁶⁴

2.7. Yapılandırmacılığın İlkeleri

MEB Orta Öğretim Genel Müdürlüğü (2009)⁶⁵ yapılandırmacı anlayışın ilkelerini şu şekilde sıralanmıştır;

- Aktif olan öğrenme süreci bilgiyi pasif olarak almaz.
- Bireyler öğrenirken öğrenmenin nasıl olduğunu öğrenir.
- Bireyler öğrenirken anlam oluşturmayı öğrenir.
- Öğrenme ve dil birbiri ile ortak hareket eder.
- Yapılandırmacı anlayış, öğrenmenin sosyal boyutuna dikkat çeker.
- Öğrenme birbiri ile ilintili yani bağlamsaldır. Öğrenmemizi yaşantılarımızdan ayrı tutmamız düşünülemez.
- Öğrenmemiz için bilgiye ihtiyaç duyulmaktadır. Bunun için öğrenilen bilgi önceki bilgilerden yola çıkarak inşa edilir.
- Öğrenme zaman almaktadır.

⁶²Ersin Sağlam ,“Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirmesi”, (Danışman: Prof. Dr. Halil Koca), Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2014.

⁶³Hasan Hüseyin Dilaver, Betül Akyürek Tay, *Sosyal Bilgiler Öğretim Programı*, B. Tay, A. Öcal (Edts),Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi, (2. Bs.), Ankara, 2011, s. 100.

⁶⁴Gürbüz Ocağ ve İbrahim Çınar, “Yapılandırmacı Anlayış ve Çeşitleri”, *Eğitim Bir-sen, Eğitime Bakış Dergisi*, Yıl 2010, Cilt: 6, Sayı: 16, s. 56.

⁶⁵Milli Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Genel Müdürlüğü, “Öğretim Programlarının Yenilenme Gerekçeleri ve Davranışçı Yaklaşım İle Yapılandırmacı Yaklaşım Arasındaki Farklar.”, <http://slideplayer.biz.tr/slide/3111479/>, Nisan 2009. s. 26-33.

Demirel (2012)⁶⁶ ise ekolün ilkelerini şöyle sıralamıştır. Bu ilkeler:

- Öğrencileri işlenen konuya veya önemli konulara teşvik etmek,
- Mevcut kavramlardan yola çıkarak öğrenmeyi sağlamak,
- Öğrencilerin konu ile ilgili düşüncelerine değer vermek, bu düşünceleri ortaya çıkarmak,
- Öğrencilerin düşüncelerinden hareketle eğitim programları ayarlamak.
- Öğrencilerin öğrenmelerini süreç içerisinde değerlendirmek.

2.8. Yapılandırmacılığın Türleri

Bu kuramda bilgi nasıl meydana gelir düşüncesinden hareketle üç farklı anlayış vardır.⁶⁷ Bu anlayışlar; *Bilişsel, sosyal ve radikal yapılandırmacılıktır.*⁶⁸

2.8.1. Bilişsel Yapılandırmacılık

Piaget'in ortaya atmış olduğu zihinsel gelişim kuramından daha çok etkilenmiştir. Piaget'e göre çocukların kendilerine ait zihinsel şemaları mevcuttur. Piaget bir çocuğun bir durumu yorumlamasında içinde bulunduğu gelişim döneminin önemine vurgu yapmıştır. Yine Piaget çocuğun, bilgiyi almada pasif pozisyonda olmayıp aktif bir rol aldığını dile getirmiştir.⁶⁹

2.8.2. Sosyal Yapılandırmacılık

Sosyal yapılandırmacılık, öğrenmenin sadece bireyin zihinsel süreçlerini kapsamayıp aynı zamanda dil gelişimi ve toplumsal şartların da etkili olduğu görüşünü ileri sürer.⁷⁰

⁶⁶Demirel, s. 222.

⁶⁷Derviş Aslan, "İlköğretim Yedinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Yapılandırmacı Yaklaşım Bağlamında Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi", (Danışman: Doç. Dr. Halil Ekşi), Yedi Tepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2009.

⁶⁸Dilaver ve Tay, s. 100.

⁶⁹Nuray Senemoğlu, "Gelişim Öğrenme ve Öğretim", Ankara, Gazi Kitabevi, 2003.

⁷⁰Aslan, s. 30.

En önemli temsilcisi Vygotsky'dir. Vygotsky'in kuramında ifade ettiği en önemli kavram '*yakınsal gelişim alanıdır*. Yakınsal gelişim alanı bir çocuğun yaşadığı veya karşılaştığı bir durumu çevresinde bulunan yetişkinlerden aldığı yardım ile beraber çözmek şeklinde açıklamıştır.⁷¹

2.8.3. Radikal Yapılandırıcılık

Bu anlayışın akla getirdiği ilk temsilci Ernst Von Glasersfeld'dir. Anlayışa bakıldığında bilginin birey tarafından aktif bir şekilde ortaya çıkarıldığı, bilgiyi oluşturma aşamasında bireyin tamamen kendisinin söz sahibi olduğunu dile getirmiştir. Radikal yapılandırıcılık tek gerçekliğin öznel gerçeklik olduğunu savunmuş, nesnel gerçekliği tartışmıştır.⁷²

Bir başka şekli ile radikal yapılandırıcılık; bilginin pasif bir şekilde alınmadığını, aksine birey tarafından aktif şekilde ortaya konulduğunu dile getirir.⁷³

2.9. Yapılandırıcı Öğrenmede Öğretmenin Rolü

Sınıf içerisinde çeşitli sorumlulukları olan buna bağlı olarak ta öğrencilere yol gösteren ve sınıfta ders programını uygulayan kişi öğretmendir.

Öğretmen, öğrenen bireyleri öğrenme aktivitelerine yönlendirmeli, eğitim esnasında öğrenciye çeşitli sorular sormalı, otoriter olmayıp gözlemci olmalı ve öğrenciyi düşündürmelidir.⁷⁴

Yapılandırıcı yaklaşımda öğretmen öğrenciye rehber olan, öğrenci ile beraber ortak öğrenen ve yönlendirici konumundadır.⁷⁵

Brooks ve Brooks (1999)⁷⁶ yaptıkları çalışmada yapılandırıcı anlayışı esas alan öğretmenlerin özelliklerini şu şekilde dile getirmiştir;

⁷¹Yanpar, s. 58.

⁷²Gürbüz Ocak ve İbrahim Çınar, "Yapılandırıcı Anlayış ve Çeşitleri", *Eğitim Bir-sen, Eğitime Bakış Dergisi*, Yıl 2010, Cilt: 6, Sayı: 16, s. 59-60.

⁷³Arslan, s. 53.

⁷⁴Orhan Akınoğlu, "Yapılandırıcı Öğrenme Ve Coğrafya Öğretimi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı: 10, İstanbul, 2004, s. 81.

⁷⁵Yanpar, s. 64.

- Öğretmenler öğrencilerin girişimciliğini desteklerler.
- Etkileşim düzeyi yüksek materyaller ile beraber birincil veri kaynağı kullanırlar.
- Sınıf ortamında bilişsel sınıflandırma süreçlerini kullanırlar.
- Öğrencilerin yanıtlarına göre ders esnasında esnek davranırlar.
- Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerini kontrol ederler.
- Dersleri büyük hipotezler üzerine kurar, bütün-parça-bütün ilişkisini göz önünde bulundururlar.
- Öğrenciye çeşitli soru sorarlar, düşünceleri için öğrencilere gerekli zamanı verirler.
- Öğrencileri sınıf çalışmaları doğrultusunda günlük bir değerlendirmeye tabi tutarlar.
- Ders içerisinde sarmal öğrenme anlayışını sık kullanır ve öğrencilerde var olan merakı gidermeye çalışırlar.

Yapılandırmacı öğretmen, eğitim öğretim süre zarfında yukarıda sıralanan maddeleri yapabilmesi için uzun bir zaman dilimine ve kararlılığa ihtiyaç vardır. Yine öğretmen ders sırasında farklı tekniklere başvurmalıdır. Öğrenciler arasında bilgi akışına önem vermelidir. Ayrıca sınıf içerisinde her öğrencinin farklı olduğu göz önüne alınarak ders programını bu şekilde hazırlamalıdır.⁷⁷

Dolayısıyla Sosyal bilgiler öğretmenin görevi bilgi aktarmak değil, güncel bilgileri, gelişmeleri takip edip öğrencilerini topluma ve günümüz bilgi çağına hazırlamak, yetiştirmektir. Çünkü bilim dünyası ve toplum her an değişim ve dönüşüme açık olduğundan Sosyal bilgiler öğretmeni de kendisini sürekli geliştirmelidir.⁷⁸

⁷⁶Brooks, M.G. and J.G. , ‘‘The courage to be constructivist classrooms’’,Educational Leadership November,1999, s. 18-24. (Akt. Ahmet Aykan, 2014).

⁷⁷Sağlam, s. 22.

⁷⁸Pelin İskender, ‘‘ İlköğretim Okullarında Sosyal Bilgiler Öğretiminin Öncelikleri Ve Sosyal Bilgiler Öğretmeni Yetiştirmeye Yönelik Çıkarımlar’’, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, Cilt 8, Sayı 1, Yıl 2007, s. 21-29

2.10. Yapılandırmacı Öğrenmede Öğrencinin Rolü

Yapılandırmacılık ekolü, öğrenen bireyin kendi yeteneklerinden etkilenip her hangi bir konu hakkında karar verme sürecidir.⁷⁹

Bu ekol öğrencideki var olan bilgi ile öğrendiği yeni bilgiyi harmanlar ve ortaya yeni bilgiler çıkaran bir anlayış olarak görülmektedir.⁸⁰

Yapılandırmacı ekolün öğrenen kişiye sağladığı faydaları Marlowe ve Page (1998)⁸¹ çalışmasında şu şeklide ifade etmiştir;

- Öğrenen bireylerin düşünmesine imkân sağlar,
- Öğrenen bireyde girişimcilik ruhunu geliştirir,
- Bireyin öğrenme yaşantılarını anlamaya imkân tanır,
- Hem öğrenen hem de öğretene ilişkilerine katkı sağlar,
- Bireyin öğrenme aşamasında güdülemesini sağlar,
- Öğrenen bireyin okula karşı ve derslere olan ilgisini artırır,
- Kişiye kendini ifade etme olanağı verir,

2.11. Sosyal Bilgilerde Yapılandırmacı Yaklaşımın Önemi

Dünyada toplumsal, teknolojik alanda meydana gelen değişimlere paralel olarak Milli Eğitim Bakanlığı da mevcut programında var olan davranışçı ekolden vaz geçmiş yeni ve çağdaş programları hedef alan yapılandırmacı anlayış çerçevesinde hazırlanmış, program uygulamaya konulmuştur. Bu değişimlerden Sosyal bilgiler programı da etkilenmiştir.⁸²

⁷⁹Eda Erdem ve Özcan Demirel, “Program Geliştirmede Yapılandırmacılık Yaklaşımı,” *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Yıl 2002, 23, s. 81-87.

⁸⁰Dilaver ve Tay, s. 111.

⁸¹Marlowe, B. and Page M. L. ,’’*Creating And Sustaining The Constructivist Classroom*’’, USA: Corwin Press, 1998.(Akt. Erdem ve Demirel, 2002).

⁸²Beşir ve Akengin, s. 25.

Sosyal bilgiler dersinin esas amacı üretken, verimli ve kaliteli vatandaş yetiştirmektir. Bundan dolayı öğrencilerde yaparak yaşayarak öğrendiklerinden yapılandırmacı ekol daha kalıcı öğrenmeler sağlayacaktır.⁸³

Bu bağlamda Sosyal bilgiler dersi yapılan çalışmalardan hareketle yaşam ile iç içe olan bir derstir. Bunun gerçekleşebilmesi içinde öğrenciye aktif, üretken ve etkinlik temelli program uygulanmalı yeni anlayışın özelliklerinin sınıf ortamlarında uygulanması tercih edilmelidir.

Bu programın Sosyal bilgiler dersinde başarılı olması için anlayışın özelliklerini benimseyen öğretmenler, etkinlikleri yapacak öğrenciler ve buna bağlı olarak ta yapılandırmacı sınıf modeli olmalıdır.⁸⁴

Sosyal bilgiler alanın da yetişen öğretmen veya öğretmen adayları yapılandırmacı anlayış doğrultusunda eğitimlerini almalı ve bu anlayış doğrultusunda öğrencileri eğitmelidirler. Bunun içinde öğretmen veya öğretmen adaylarının yapılandırmacı anlayışı çok iyi bilmeleri ve bu anlayış çerçevesinde eğitimlerini yürütmelidirler.

2.12. Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenme Amaçlı Yazma

Sosyal bilgiler ders programı öğrenciyi merkeze koyan bir yapıyı hedef almaktadır. Bundan dolayı programın temelini yapılandırmacı yaklaşım oluşturmaktadır. Ayrıca program öğrenci başarısını hedef aldığından yapılandırmacı anlayış çerçevesinde öğrencinin öğrenim aşamasında değerlendirilmesini de istemektedir.⁸⁵

Yapılandırmacı anlayış ışığında her öğrencinin bireysel anlamda farklı olduğu, bilginin ise hazır vaziyette alınmadığı günümüz eğitim programlarında çeşitli yöntem ve tekniklerin kullanılması gerektiği ortaya çıkmıştır. Bunun gereği olarak her öğrencinin farklı olduğu, bu farklılıklardan yola çıkılarak farklı yazma teknikleri

⁸³Yanpar, s. 55.

⁸⁴Dilaver ve Tay, s. 121.

⁸⁵Hakkı Yazıcı ve M. Kürşat Koca, ''Sosyal Bilgiler Öğretim Programı.'' B. Tay, A. Öcal (Edts), Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi, (2. Bs.), Ankara, 2011, s. 35.

eğitim ortamına dahil edilmelidir. Bu durumda da öğrencide kalıcı öğrenmeler sağlanmış olacaktır.⁸⁶

Kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesi için alan uzmanları ise daha çok öğrencilerin düzeylerine uygun ve öğrenci için anlamlı olan ve yaratıcı özellikleri içerisinde barındıran yazma tekniklerine vurgu yapmışlardır.

Bakıldığında yukarıda ifade edilen paragrafı destekleyen çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Örneğin Karaçağıl (2014) yaptığı çalışmada öğrencilere ders içerisinde ÖAY tekniklerini kullanarak yazma etkinliklerinin hem öğrenme hem de anlama açısından kendilerine faydası olduğunu gözlemlemiş bunu nicel tekniklerle desteklemiş, ayrıca öğrencilerde yapılan etkinliğin faydalı olduğu görüşünü dile getirmişlerdir.

Ay (2018) tarafından yapılan çalışmada ise, yazma tekniklerinin ders esnasında kullanılması ve öğrenciye sağladığı katkıyı tespit etmiş ayrıca hem öğretmen hem de öğrenciler ile yapılan mülakatlarda öğrencilerin yazma etkinlikleri ile kendilerini daha iyi ifade edebildiklerini öğretmenlerinde kendilerini geliştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Alan üzerine çalışan uzmanlarının ortaya koyduğu çalışmalar çerçevesinde çeşitli problem durumlardan yola çıkılmış, yeni sistemin öğrenen bireyi merkeze aldığı, öğrencinin kendi bilgisini kendisinin üretmesini, fikirler ileri sürüp bu fikirleri dile getirmesini, çözüm üreten bireylere ihtiyaç duyulduğunu dile getirmişlerdir.⁸⁷

Bu tip bireylere ihtiyaç duyulduğundan mevcut geleneksel yaklaşımlar yetersiz kalmış, günümüz eğitim sisteminde çağdaş yaklaşımlara ihtiyaç duyulmuştur. Bu ihtiyaçlara cevap verecek yaklaşımlardan biride ‘Öğrenme Amaçlı Yazma’dır.⁸⁸

⁸⁶Hakan Akçay, B. Başak Özyurt ve Behiye Bezir Akçay, ‘‘Çoklu Yazma Etkinliklerinin Fen ve Teknoloji Dersi Öğretiminde Kullanılmasının Öğrenci Başarısı ve Kavram Öğrenmeye Yetkisi.’’ *Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:9, S:2, Yıl 2014, s. 15-31.

⁸⁷Temel Çalık, Feridun Sezgin, ‘‘Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim.’’ *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), Yıl 2005, s. 55-66.

⁸⁸Dilek Erduran Avcı, Tolga Akçay ‘‘Fen ve Teknoloji Dersinde Yazma Etkinlikleri Üzerine Öğretmen Görüşleri.’’ *Türk Fen Eğitim Dergisi*, Yıl: 10, S: 2, Yıl 2013, s. 48-65.

Çağdaş yaklaşımlardan biri olan Öğrenme amaçlı yazma konusuna giriş yapmadan önce konu paralelinde Yazma nedir? konusu ile başlamak ve sonrasında Öğrenme amaçlı yazma konusuna geçiş yapmak daha da açıklayıcı olacaktır.

2.13. Yazma Nedir?

İnsanların iletişimde kullandıkları birincil argüman yazma unsurudur. Çünkü yazma eylemi insanın kendini ifade etmesini sağlayan ve kendinin duygu ve düşüncelerini karşı tarafa aktaran en önemli iletişim aracıdır.⁸⁹

Bir diğer ifadede ise yazma, geçmişten günümüze kadar duygu ve düşüncelerin aktarılmasında kullanılan ve kullanılmaya devam edilen bir araçtır.⁹⁰

Zihinsel bir süreci kapsayan yazma eylemi yarım yüzyıla yakın dil bilim ve edebiyat gibi bilim alanları üzerine çalışma yapan bilim insanlarının sürekli dikkatini çekmiştir. Yapılan çalışmaların hemen hemen hepsinde ise yazma eyleminin öğrenme sürecini gerçekleştirmesi görüşüdür.⁹¹

Literatürde yazma eylemi üzerine çeşitli tanımlar yapılmıştır. Bu tanımlara bakıldığında;

Göçer “*Yazma (yazılı anlatım / kompozisyon), “düşünce gücüne sahip olanların görüş, fikir ve duygularıyla gözlem, deney ve tecrübelerini, seçilen konuyla ilgisi ölçüsünde planlayıp dilin kurallarına uygun biçimde anlatması”* olarak tanımlamıştır.⁹²

⁸⁹Şerif Aktaş ve Osman Gündüz “*Yazılı ve Sözlü Anlatım*” Ankara, Akçağ Basın Yayım Pazarlama, 2001.

⁹⁰Melike Erkan, “Eleştirel Düşünme ve Biyoloji Eğitiminde Yazarak Düşünmenin Eleştirel Öğrenmenin Eleştirel Düşünme Üzerine Etkileri.” *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, S:1, Yıl 2008, s. 1-10.

⁹¹Murat Günel, Esra Kabataş ve Erdoğan Büyükkasap, “Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin ve Analoji Kurmanın Üniversite Düzeyinde Mekanik Konularını Öğrenmeye Etkisinin incelenmesi.” *Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 29, S: 2, Yıl 2009, s. 401-419.

⁹²Ali Göçer, “ Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 12, Yıl 2010, s. 179-195.

Yaman ise “*Düşündüklerimizi, duyduklarımızı, gördüklerimizi, hayallerimizi, hissettiklerimizi, kısacası yaşadıklarımızı birtakım semboller aracılığıyla başkalarına anlatma işi*” olarak tanımlamıştır.⁹³

Yazma eylemi kişinin herhangi bir konuda düşünmesine imkan sağlamakla beraber kişinin becerilerini geliştirmesini, ortaya koyduğu fikirleri bütünleştirmesini ve bu fikirleri sonuçlandırmasını sağlayan önemli bir kavram olarak ta bilinmektedir.⁹⁴

2. 14. Öğrenmeye Katkı Sağlayan Yazma Etkinliklerinin Özellikleri

Yazma eylemi ile ilgili yapılan etkinliklerin öğrenme aşamasında sağladığı katkılar şu şekilde sıralanabilir;

1. Yazma etkinlikleri faal bilginin oluşmasına katkı sağlamalı, öğrencinin bilgilerini geliştirmesine imkan tanımalıdır.
2. Yazma etkinlikleri öğrencide mevcut bilgileri ve öğrendikleri konular hakkındaki düşüncelerini dile getirmeleri konusunda destek sağlamalıdır.
3. Yazma etkinlikleri öğrencilere kendi bilgilerini yansıtmaları konusunda ve bir konu hakkında teori oluşturmaları için desteklemelidir.
4. Yazma etkinlikleri öğrencilerin öğrendikleri teorik bilgileri mevcut pratik olaylara uygulamaları konusunda yol gösterici olmalıdır.
5. Yazma etkinlikleri kişisel bazda uğraştırmayı ve mevcut olguları oluşturmayı ve mevcut problemlere çözüm sunmayı içerisinde barındırmalıdır.⁹⁵

Öğrenmeye olumlu katkılar sağlayan yazma etkinliklerinin özellikleri ya sınırlı yazma türleri ile (mektup, günlük, şiir özet, vs.) veya da çeşitli amaçlar için tutulan günlükler ile yürütülmektedir.⁹⁶

⁹³Ertuğrul Yaman, “*Yazma Sanatı Yazılı Anlatım.*” Ankara, Savaş Yayınevi, 2008.

⁹⁴Applebee, A.N. ,”Writing and reasoning”, *Review of Educational Research*, 54 (4), Yıl 1984, s. 577-596. (Akt. Bozat, 2014, s. 6).

⁹⁵Tynjala, P. ”Writing as a Tool for Constructive Learning: Students' Learning Experiences during an Experiment.” *Higher Education*, 36(2), Yıl 1998, s. 209-230. (Akt. Yıldız, A. 2009, s. 14).

Öğrenmek amaçlı yazma aşamasının veya bu aşamaya bağlı etkinliklerin öğrenmeye olumlu katkılar sağladığı yapılan çalışmalarla desteklenmiştir. Bu bağlamda Sosyal bilgiler derslerinde de yazma etkinlikleri öğretmenler tarafından uygulamaya konulmalıdır. Sosyal bilgiler dersi özellikle soyut konuların fazlaca yer aldığı bir ders olarak görülmektedir. Bundan dolayı da öğrencilerdeki ezbercilik düşüncesini yenmek için ders öğretmenlerinin yazma etkinliklerini kazanımlara uyarlayacak şekilde ders içersin de yer vermeleri yararlı olacaktır. Bu etkinlikler sayesinde öğrenciler derse aktif katılım gerçekleştirecek, bilgiyi kendi ifadeleri ile yazarak veya herhangi bir aktivite gerçekleştirerek becerilerini ortaya koymuş olacaklardır. Zaten yapılandırmacı anlayışta öğrenen bireyin aktif olmasını ve bilgiye kendi çabası ile ulaşmasını ilke edinmiştir. Bu anlayış ışığında Öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinin de Sosyal bilgiler derslerinde öğretmenler tarafından öğrencilere uygulatılması yerinde olacak ve bu sayede öğrencide de beklenen başarı sağlanmış olacaktır.

2. 15. Yazma Türlerine Yönelik Sınıflamalar

Yazma sürecinin başarı ile sonuçlandırılması ve yazma etkinliklerinin öğrenme yazılarından oluşması için dikkate değer en önemli noktalardan birisi de amaca uygun bir yazma türü belirlemektir. Eğitimci insanlar yazma türünü işe koyarken öğretilen konunun içeriksel kısmına, hedeflerine, kavram yapısına uygun olacak farklı kavramsal anlamlara neden olan yazma türleri veya etkinliklerine dikkat etmelidirler.⁹⁷

Literatüre bakıldığında yazma türleri üzerine çok sayıda ve zengin bir sınıflandırma yapıldığı dikkat çekmektedir. Alan üzerine yönelen araştırmacılar

⁹⁶Ali Yıldız, "Üniversite Öğrencilerinin Kuantum Fiziği Konularını Anlama Düzeyleri ve Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin Akademik Başarıya Etkisi." (Danışman: Prof. Dr. Erdoğan Büyükkasap), Erzurum Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Doktora Tezi, 2009.

⁹⁷Brian Hand ve Vaughan Prain, "Teachers Implementing Writing-To-Learn Strategies In Juniar Secondary Science: A Case Sstudy." *Science Education*, S:86, Yıl 2001, s. 737-755. (Akt: Sağırılı, 2010, s. 6.)

yazma türlerine yönelik yaptıkları sınıflandırmaları kullanım biçimleri, içeriksel, yapısal ve etki alanlarına göre çeşitli şekillerde sınıflandırmışlardır.⁹⁸

Özellikle Uğurel, Tekin ve Moralı'nın (2009) yazma üzerine yaptıkları sınıflandırma önemlidir. Yazma üzerine yaptıkları kapsamlı sınıflandırma ise şöyledir;

- **expressive writing** (anlamalı yazma),
- **transactional writing** (iletişim amaçlı-resmi (formal) yazma),
- **poetic writing** (şiirsel yazma),
- **journal writing** (günlük yazma),
- **expository writing** (bilgilendirici yazma),
- **writing prompt** (teşvik edici yazma),
- **impromptu writing prompt** (teşvik edici doğaçlama yazma),
- **email journals** (email günlükleri),
- **mathematical biographies** (matematiksel biyografiler),
- **letter writing** (mektup yazma),
- **summarising** (özetleyici yazma),
- **essay** (makale yazma),
- **rewriting** (yeniden yazma),
- **warm-up writing** (ısındırıcı yazma),
- **problem solving** (problem çözme),
- **reflective writing** (yansıtıcı yazma),
- **learning logs** (öğrenme logları),
- **creative writing** (yaratıcı yazma),
- **informal writing** (resmi olmayan yazma),

⁹⁸İşıkhan Uğurel, Çiğdem Tekin ve Sevgi Moralı, "Matematik Eğitimi Literatüründen "Yazma Aktiviteleri" Üzerine Genel Bir Bakış." *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 1C0038, 4, (2), Yıl 2009, s. 497.

- **formal writing** (resmi yazma)

Yazma üzerine yapılan sınıflandırmaya bakıldığında birçok yazma çeşidi olduğu görülmektedir. Ortaya konulmuş olan bu çalışmada ise Öğrenme amaçlı yazma sınıflandırmasından **günlük yazma (journal writing)** etkinliği kullanılmıştır.

Yazma çeşitleri, hedefleri ve şekilleri ile birlikte farklı şekilde grup yapılırsa da bazen birebir veya biri bir diğerinin alt sınıfında yer alabilmektedirler. Yani yukarıda yapılan sınıflandırmada yazma türleri kendi aralarında birbirleri ile bağlantılı bir durum göstermektedir.⁹⁹

2. 16. Öğrenme Amaçlı Yazma

Öğrenme amaçlı yazma, mevcut yazma etkinlikleri kullanarak herhangi bir ünitenin öğretilmesi durumu olarak tanımlanabilir.¹⁰⁰

Öğrenme amaçlı yazmanın temelleri Emig'in 20.yy'ın son çeyreğinde ortaya attığı düşünceye uzanmaktadır. Emig ortaya koyduğu araştırmasında iletişimin ana unsurları olan okuma, dinleme, konuşma ve yazma arasında var olan farklılıkları dile getirmiş, Öğrenme amaçlı yazmanın farklı bir öğrenme boyutunun olduğunu ileri sürmüştür.¹⁰¹

Emig, çalışmasında iletişim sistemini iki ana başlığa ayırmıştır. Bu iki ana başlıktan ilki konuşma ve dinleme grubunu oluştururken, diğer grubu ise yazma ve okuma oluşturmuştur. Konuşma ve dinleme, daha çok informal yollarla kazanılırken; yazma ve okuma ise planlı ve programlı eğitim yolu ile kazanılabilmektedir.¹⁰²

⁹⁹Meryem Özturan Sağırlı, "Öğrenci Görüşlerine Göre Bazı Yazma Etkinliklerinin Eğitsel Etkilerinin İncelenmesi," *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri / Educational Sciences: Theory & Practice*, 10 (4), Yıl, 2010, s. 4-30.

¹⁰⁰Nuray Duymaz, "Hücre Konusunun Öğrenilmesinde Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinliklerinin Kullanımı Ve Analoji Üretimi", (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Melike Özer Keskin), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2011.

¹⁰¹Janet Emig, "Writing as a mode of learning," *Collage Composition and Communication*", S:28, Yıl 1977, s. 122-128. (Akt: Uzoğlu, M. 2010).

¹⁰²Emig, J. , 122-128. (Akt. Biber, B. , 2012).

Fakat bu süreçler birbiri arasında farklılık göstermektedir. Örneğin konuşma kişiler arasında bilgiyi yayma ve bir konuyu paylaşma açısından önemliken; yazma ise daha çok bilgiyi tutarlı bir şekilde ve düzenli halde sunma olanağı vermektedir.¹⁰³

Bakıldığında iletişimin dört ana unsurundan ilk ikisi yani dinleme ve konuşma bir durumu anlama olayını ifade ederken; yazma ve konuşma herhangi bir konuyu veya durumu ifade etmez. Anlama, konuşma veya yazı ile dile getirilen bir durumu algılama olaydır. Anlatma ise duygu ve düşüncelerimizin söz veya yazıya dökülmesi olayıdır. Kısacası bu dört ana öge birbiri ile sürekli etkileşim halindedir.¹⁰⁴

Emig, Öğrenme amaçlı yazma adlı çalışmasında yazma ve konuşma unsurları arasında var olan farklılıkları şu şekilde sıralamıştır;

1. Yazma eylemi öğrenme yolu ile kazanılan bir davranış olup konuşma kontrol edilemeyen bir davranıştır.
2. Yazma eylemi daha çok yapay bir süreç iken konuşma eylemi ise doğal bir süreçtir.
3. Yazma yeni bir araç olup konuşma yazmaya göre daha eskidir.
4. Yazma konuşmaya göre daha yavaş gerçekleşirken, konuşma yazmaya göre oldukça zengin bir eylemdir.
5. Yazma eyleminde dinleyici yokken, konuşma karşılıklı yapılan bir eylemdir.
6. Yazma kendi içeriğinde meydana gelirken, konuşma eylemi çevreseldir.
7. Yazma eyleminde ortaya bir ürün çıkar fakat konuşma eyleminde ortada böyle bir durum söz konusu değildir.¹⁰⁵

Yukarıda maddeler halinde sıralanan yazma ve konuşma arasında birçok farkın olduğu görülmektedir. Genel itibari ile yazma eyleminin konuşma eylemine

¹⁰³Rivard, L. P. ve Straw, S.B.”The effect of talk and writing on learning science: An exploratory study.” *Science Education*, S:84, Yıl 2000, s. 566–593. (Akt: Biber, B. 2012)

¹⁰⁴Mustafa Uzoğlu, ”Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin Kullanımının İlköğretim Seviyesinde Kuvvet ve Madde Ünitesini Öğrenmeye Etkisinin Araştırılması”,(Danışman: Doç. Dr. Sabriye Seven), Erzurum Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Yayımlanmış Doktora Tezi, 2010.

¹⁰⁵Emig, J. , 122-128. (Akt. Biber, B. 2012).

göre etkisi oldukça fazladır. Bu çerçevede öğrenme aşamasında öğretmenler öğrencilere yazma etkinlikleri kullandırmalı ve bu etkinliklerin kullanılması için öğrencilere çeşitli fırsatlarda sunmalıdır. Sınıf öğretmenleri bu aşamada öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırmak peşindedirler ise, öğrenciye düşünme zamanı vermeli ve kendi anlatımları ile konuyu yazmalarını istemelidirler.¹⁰⁶

Öğrenme üzerindeki yazma eyleminin temel alındığında, yazma etkinliklerinin sınıf ortamına önemli katkılar getirdiği ve öğrenciye de endi duygu ve düşüncelerini ifade etme konusunda önemi dikkat çekmektedir.¹⁰⁷

Yazma eylemi önem arz eden bir öğrenme yoludur. Bu stratejiden yola çıkarak başarı sağlayan kaliteli bir öğrenme için öğrenme stratejileri, yazma aşaması ve sonucunun kazanımlarının ortak sonuçlarını da şunlar oluşturmuştur:

- Geniş boyutlu, tamamlayıcı ve bütünleyici bir aşama sunması
- Kişiyeye karşı dönüt sunması,
- Cümleler yolu ile sade ve sistematik kategoriler açısından iletişim olanağı sağlaması.¹⁰⁸

Tyanjala (1998) literatürü değerlendirmiş ve öğrenmeye fayda sağlayan yazma eylemi ile alakalı çeşitli çıkarımlarda bulunmuştur. Bu çıkarımlar şunlardır:

1. Yazma eylemi öğrencinin bir bilgiyi oluşturmasına yol açmalı öğrencilerin oluşturduğu bilgiyi tekrar kullanabilmelerine olanak verilmelidir.
2. Yazma eylemi öğrencinin beyinde var olduğu bilgilerden yararlanmalı, yeni bilgiler ile beraber öğrencinin derinlemesine düşünmesi için öğrenciye yol göstermelidir.
3. Yazma eylemi, öğrencilerin tecrübelerini geliştirmelerine izin vermelidir.

¹⁰⁶Mason, L. ve Boscolo, P. "Writing and conceptual change. What changes" , *Instructional Science*, s:28, Yıl 2000, s. 199–226. (Akt. Biber, B. 2012).

¹⁰⁷Bilge Biber, "Fen Ve Teknoloji Öğretmenlerinin Yazmaya Dair Alguları Ve Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerini Uygulama Düzeyleri." (Danışman: Doç. Dr. Murat Günel), Erzurum Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2012

¹⁰⁸Emig, J. , 122-128. (Akt. Sağırılı, 2010).

4. Yazma eylemi, öğrencinin herhangi bir durum da uygulayacağı teorileri içermelidir.¹⁰⁹

Yazma etkinliklerin de dikkat edilmesi gereken muhatapın seviyesidir. Yani öğrenci kime yazacak bunun bilincinde olmalıdır. Öğrenme amacı yazmanın günlük tutma, mektup yazma, şiir yazma vs. gibi yöntemleri vardır.¹¹⁰

2. 17. Öğrenme Amaçlı Yazma Teorileri

Yazma etkinliklerinin öğrenmeye olumlu katkılarının olduğu yapılan çalışmalarla ortaya konulmuştur. Bu yazma etkinliklerinin öğrenmeye ne derecede katkısının olduğu her zaman merak edilen bir durum olmuştur. Ayrıca yazma esnasında öğrenmeye aracılık eden değişkenlerinde ne olduğu ise yanıtını bulamamıştır.¹¹¹

Bu soruya yanıt verebilmek için alan üzerine araştırma yapan bilim insanları farklı hipotezler ortaya atmışlardır.¹¹²

1987 yılında Bereteir ve Scardamaila yazma üzerine iki model ileri sürmüştür. Bu modelden ilki Bilgiyi söyleme bir diğeri ise bilgiyi dönüştürme modelidir. Bilgiyi söyleme modeli var olan bilgi hafızadan alınarak oluşturulan metinlere aktarılmaktadır. Bu modelin en önemli ayırt edici özelliği bireyin hafızasında kodladığı bilgiler eşliğinde başarı sağlayıp sağlayamama durumudur. Bilgiyi dönüştürme modeli ise, bilgiyi çözme aşamasında farklı bir problem çözme gücünün

¹⁰⁹Tynjala, P. "Writing as a Tool For Constructive Learning: Students' Learning Experiences During an Experiment" *Higher Education*, S: 36, Yıl 1998, S. 209-230. (Akt. Günel, M. Atilla, M. E. , Büyükkasap, E. 2009, s. 183-199).

¹¹⁰Murat Günel, Mustafa Uzoğlu ve Erdoğan Büyükkasap, "Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin Kullanımının İlköğretim Seviyesinde Kuvvet Konusunu Öğrenmeye Etkisi." *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 29, S:1, Yıl 2009, s. 379-399.

¹¹¹Klein, P.D. "Constructing Scientific Explanations Through Writing." *Instructional Science*, S: 32, Yıl 2004, s. 191-231.(Akt. Uzoğlu, M. 2010).

¹¹²Uzoğlu, M. 2010.

eşlik etmesi durumdur. Bu durum alan bilgisi ve dil bilgisinin kaynaşmasına imkan tanımaktadır.¹¹³

Bozat (2014) yukarıda ifade edilen modellerden bilgiyi söyleme modelini düşün söyle (think-say) modeli olarak tarif etmiş ayrıca yazmanın bu yoldan daha kolay olduğunu genel itibari ile bu metodu acemi yazarların kullandığını dile getirmiştir.¹¹⁴

Yine öğrenme amaçlı yazma üzerine ve yazma uygulamalarının öğrenmeyi ne şekilde katkı sağladığını belirleme konusunda farklı teoriler ileri sürülmüştür. Bu teorilerden en önemlisini Klein (2004) yapmıştır. Klein'in teorileri şu şekildedir;

I. Doğal Yazma

II. Revize ederek yama

III. Metin elemanları arasında bağlantı kurarak yazma (Genre)

IV. Planlayarak yazma

Bu hipotezlerden üçü yazma sürecinin unsurlarından bahsederken, bir tanesi ise metin elemanları arasında bağlantı kurmadan bahseder.¹¹⁵

2. 17. 1. Doğal Yazma

Bu teoriye göre yazıcılar, herhangi bir konuyla ilgili veya kavram ile ilgili planlama yapmaksızın daha çok konu hakkında yazma yaparak bilgi ortaya koymayı amaç edinirler. Bu yazma şeklini daha çok acemi yazarlar tercih etmektedir. Kısacası doğal yazma kapalı anlamları olan ifadeleri açık hale getirme işidir. Bu yazma

¹¹³Günel, M., Uzoğlu, M. ve Büyükkasap, E. 379-399.

¹¹⁴Ömer BOZAT, ''5. Sınıf Yaşamımızdaki Elektrik Ünitesinde Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinliklerinden Mektubun Başarıya Etkisi.'' (Danışman: Doç. Dr. Ali Yıldız), Erzurum Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2014.

¹¹⁵Klein, P.D. s. 191-231. (Akt. Atilla, 2008)

modelinin herhangi bir kavram değişimine katkısının olmadığı üzerine de dikkat çekilmek istenmiştir.¹¹⁶

Yazarlar var olan kavramları genel durumlara genelleme yapabilirler ancak bu durum kavramların üzerinde değişimlere neden olmaz. Bu teoriye kompozisyon yazma teorisi de denilmektedir. Ayrıca bu teori de anlık yazma söz konusu olduğundan öğrencide öğrenme olayı kolay gerçekleşmektedir.¹¹⁷

Kısacası doğal yazma hipotezi en basit yazma teorisidir. Basit bir yazma şekli olduğundan acemi yazarlar tarafından sıkça kullanılmaktadır.¹¹⁸

2. 17. 2. Revize Ederek Yazma

Bu teori de ilk olarak yazarlar bir metin oluşturup daha sonra bu oluşturdukları metinden çeşitli anlamlar çıkarmaya çalışırlar. Sonrasında yazdıkları metni tekrar okurlar ve yeniden anlam çıkarmaya çalışırlar. Bunu yaparak yazarlar okudukları bölümleri hafızalarına kodlarlar, çıkarımda bulunur ve metin ile bağlantı kurarlar.¹¹⁹

Yazarlar yazdıkları metinleri sürekli analiz etmiş olup yeni öğrenmeler ortaya çıkarırlar. Özellikle deneyimsiz yazarlar bir metin oluşturduklarında o metnin üzerinde herhangi bir değişiklik yapmak istemezler fakat tecrübeli yazarlar oluşturdukları metinleri defalarca okurlar ve gerekli düzeltmeleri yaparlar. Kısacası bu teoriyi tecrübeli yazarlar kullanırlar. Bu teori yazarın yazdıklarını görme fırsatı

¹¹⁶Muhammet Ertaç Atilla, *''Fen Öğretiminde Farklı Betimleme Modlarının Öğrenme Amaçlı yazma Aktivitelerinde Kullanımlarının Akademik Başarıya Etkisi.''* (Danışman: Prof. Dr. Erdoğan Büyükkasap), Erzurum Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2008.

¹¹⁷Ayşegül Ögdük *''İlköğretim İkinci Kademe Fen ve Teknoloji Dersinde Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinde Kullanılan Modsal Betimlemelerin Akademik Başarıya Etkisi.''* (Danışman: Doç. Dr. Murat Günel), Erzurum Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2011.

¹¹⁸Klein, P.D. , 191-231. (Akt. Biber, B. 2012.)

¹¹⁹Funda Yeşildağ, *''Modern Fizik Öğretiminde Öğrencilerin Çoklu Modsal Betimlemeleri Algılamaları Ve Modsal Betimlemelerle Hazırladıkları Yazma Aktivitelerini Değerlendirme Sürecinin Öğrenmeye Etkisi.''* ,(Danışman: Doç. Dr. Murat Günel), Erzurum Atatürk üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2009.

verdiğinden yazarın kendini ve fikirlerini geliştirme imkanı vermekle beraber yazarın yeni fikirlerinin oluşmasına da yardımcı olmaktadır.¹²⁰

2. 17. 3. Metin Elemanları Arasında Bağlantı Kurarak Yazma

Bu yazma teorisinde yazılan metin ayrı örneklerle gösterilir. Bu yazma teorisine örnek verecek olursak analogi, kişisel yazma, her hangi bir konuyu açıklamak için yazma verilebilir. Bu örnekler yazarlara yol göstermektedir.¹²¹

Bu hipotezde öğrencinin öğrenmesi açısından üç önemli birleşim vardır. Bu birleşimler;

- 1) Öğrencilerin bu yazma teorisi eşliğinde metni yazıp metnin amacını kavrayıp kavrayamadığı,
- 2) Öğrencilerin bu amacı gerçekleştirirken yazma ve düşünme aşamasında ne tür strateji uyguladıkları,
- 3) Bu süreç takip edilirken yeni öğrenmeler için bilginin ne derecede dönüştürüldüğü durumu.¹²²

Bakıldığında bu teoride yazarın mevcut bilgisi sonraki yazmalarına rehberlik eder. Yazma metnin bir türü olup ayrıca metnin yapısal kısmına odaklandığı görülmektedir. Metin elemanları arasında bağlantı kurarak yazma şunu kabul etmektedir: belirli metin özellikleri yazarın yeni bilgiler üretmesine neden olur. Bu teori aynı zamanda yazma teorileri içerisinde en çok hakkında araştırma yapılan teoridir.¹²³

¹²⁰Klein, P.D. , 191-231. (Akt. Ögdük, A. 2011.)

¹²¹Klein, P.D. , 191-231. (Akt. Atilla, E. M. 2008.)

¹²²Klein, P.D. , 191-231. (Akt. Ögdük, A. 2011.)

¹²³Klein, P.D. , s. 191-231. (Akt. Uzoğlu, M. 2010.)

2. 17. 4. Planlayarak Yazma

Planlayarak yazma, vurgulanan dilsel ve kavramsal amaçların yazarın bir konuyu yazarken yazdığı konuyu öğrenmesi olarak ifade edilebilir.¹²⁴

Eğitim psikologları tarafından daha çok kullanılmaktadır. Uzman yazarlar tarafından tercih edilen bir teoridir. Bu yazma şekli diğer yazma şekillerine göre gelişmiş olan, üst düzey bir metin sunan ve çok boyutlu yazma imkanı sunan bir yazma şeklidir.¹²⁵

Yazma sürecinde yapılan etkinlikler de öğrenci konuyu anlar, dinler sonrasında öğrendiklerini kendi ifadeleri ile yazıya dökmek ister. Kısaca öğrenci kendi düşüncelerinden oluşturduğu ürünü ortaya koyar. Böyle yapmakla öğrenci var olan konuyu düşünür ve kendi başına değerlendirme imkânı sağlamış olur.¹²⁶

Öğrencilerin genel itibari ile yazma fiilinden uzak durdukları gözlenmektedir. Bunun nedeni ise yazma eyleminin kendi içerisinde okuma, duygu ve düşünceleri ifade ederken düzgün bir dil kullanmayı ölçüt almasıdır. Bu durumun aşılabilmesi için ve öğrencide yazma eyleminin gelişmesi için ilk olarak yazma, dinleme, konuşma ve okumu becerisini geliştirmiş olması gerekmektedir.¹²⁷

Herhangi bir konuda öğrenci yazmaya başlarken ilk olarak içeriğe, imla kurallarına ve yazma sürecine ait bilgileri bilmeli ve bunların üzerinde önemle durmalıdır. Bunun içinde öğrencini akıcı bir yazma metni oluşturması için öğretmen de öğrencisine yol göstermeli ve aynı zamanda öğrenciye uygun bir ortam sunmalıdır.¹²⁸

¹²⁴ Uzoğlu, 2010. s, 10.

¹²⁵ Klein. D. P. , "Reopening Inquiry Into Cognitive Processes In Writing-To-Learn", *Educational Psychology Review*, S:11 (3), Yıl 1999, s. 203- 270. (Akt. Biber, 2012. s. 13

¹²⁶Feyzi Uluğ, "Okulda Başarı: Etkili Öğrenme ve Ders Çalışma Yöntemleri." İstanbul, Remzi Kitabevi, 2004.

¹²⁷Suat Ungan, "Yazma Becerisinin Geliştirilmesi ve Önemi", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S:23, Yıl 2007, s. 461-472.

¹²⁸Binnur Genç İltter, "Oluşturmacı Yaklaşımına Dayalı Yabancı Dil Öğretim Sınıflarında Yazma Becerisi Etkilerinin Öğrenci Başarısına Etkisi", *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2 (2), Yıl 2007, s. 1-11.

Öğrencilerin yazma etkinliklerine fazlaca katılım sağlamaları için farklı yazma etkinlikleri öğrenme süresince öğretmenlerce derslerde kullanılmalıdır.¹²⁹

2. 18. Öğrenme Amaçlı Yazma Aktiviteleri/Etkinlikleri

Öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinin eğitim içerisinde kullanılmasında en büyük görev öğretmenlere düşmektedir. Çünkü öğretmenler bu görevi yerine getirirken birçok sorunla karşılaşmaktadır. Örneğin öğretmenler öğrenci başarısını arttırmada hangi yazma etkinliğinin başarılı olacağını tahmin edemezler.¹³⁰

Bu zorluklardan dolayı alan uzmanları Prain ve Hand (1996) ortaya koydukları çalışmada öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları çözmek için bir model ileri sürmüşlerdir.¹³¹ Bu model tablo halinde aşağıda gösterilmiştir.

¹²⁹Hakan Akçay, B. Başak Özyurt ve Behiye Bezir Akçay, "Çoklu Yazma Etkinliklerinin Fen ve Teknoloji Dersi Öğretiminde Kullanılmasının Öğrenci Başarısı ve Kavram Öğrenmeye Yetkisi." *Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:9, S:2, Yıl 2014, s. 15-31.

¹³⁰Hohenshell, L. Hand, B. and Staker, J. "Promoting Conceptual Understanding of Biotechnology: Writing to a Younger Audience.", *The American Biology Teacher*, 66(5), Yıl 2004, s. 333-338.(Akt. Uzoğlu, M. 2010.)

¹³¹Prain, V. and Hand, B."Writing For Learning In The Junior Secondary Science Classroom: Issues Arising From A Case Study." *International journal of Science Education*, 18(1), Yıl 1996, s.117-128. (Akt. Uzoğlu, s. 23, 2010)

Tablo 3: Öğrenme Amaçlı Yazma Modeli

Öğrenme Amaçlı Yazma				
METİN ÜRETİM METODU (Yazmayı Nasıl Yapacağım)	MUHATAP (Kime Yazarım?)	AMAÇ (Yazmada Amacım Nedir?)	YAZI TİPİ (Ne Tip Yazma Kullanacağım?)	KONU (Ana Düşünce Nedir?)
Dengimle	Daha genç öğrencilere	Düşünceyi keşfetmek	Hikaye	Anahtar kavramlar
Grupla	Textbook okuyuculara	Anladığımı sınıflandırmak	Broşür	Düşünceler arası bağlantılar
Kendi kendime	Okul ziyaretçilerine	Plan tasarlamak	Yönerge	
Dolmakalemle	Öğretmenlere	Konu hakkında bildiğimi göstermek	Açıklama	
Bilgisayarla	Tüketicilere	Bildiğim bir şeyi yeni duruma uyguladığımı göstermek	El yazısı	
	Akranlarıma	Konu hakkında başkalarımı ikna etmek	Kavram haritası	
	Ailelere		Mektup	
			Günlük	
			Diyagram	
			Şiir	
			Rapor	
			Poster	

Prain ve Hand, 1996, Akt. Bozat. 2014

Tabloda beş temel unsur dikkat çekicidir. Bu beş temel unsur şu şekildedir;

- I. Konu
- II. Yazı Tipi(Aktivite)
- III. Amaç

IV. Muhatap

V. Metin Üretim Metodu

İlk unsur olan konu yazma etkinliklerinin üzerinde durduğu önemli bir bileşendir. Yazma etkinliğinde yapılması gereken ilk iş yazma eyleminin hangi konu üzerinde yazılacağıdır. Kısacası ilk olarak konu, ana düşünce belirlenmelidir.¹³²

İkinci olarak yazma etkinliği unsuru gelir. Bu daha çok okullarda günlük tutturma, not aldırma, mektup yazdırma kompozisyon yazdırma şeklinde olmaktadır.

Bir diğer unsur amaçtır. Kısacası yazma eylemindeki amaç nedir? Sorusu karşımıza çıkmaktadır. Herhangi bir düşünceyi keşfetme, plan tasarlama, başkalarını ikna etme bu unsur içerisinde yer almaktadır.

Bir başka unsur muhataptır. Yani öğrenci kime yazacaktır, muhatabı kimdir? Önemli olan budur.¹³³

Son bileşen ise metin üretim metodudur. Bu metot ise öğrencilerin metni ne şekilde yapılandırdıkları ile ilgili olmasıdır. Kısacası bireysel veya grupta yapılan çalışmalar içerisine alır.¹³⁴Farklı olarak yazma etkinliğini nasıl yapacağım sorusunu öğrenci kendisine yöneltir. Grupta mı, bilgisayar üzerinden mi veya akranına mı yazacağını düşünür.¹³⁵

2. 19. Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılabilecek Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinliklerinden Ders Günlükleri

Prain ve Hand (1996) tarafından ortaya atılan ve Bozat (2014) tarafından aktarılan yukarıda da tablosunu verdiğimiz öğrenme amaçlı yazma modelinde çeşitli yazma tipleri/yazma etkinlikleri(aktiviteleri) olduğu görülmektedir. Bu yazma etkinlikleri: Hikâye, Broşür, Yönerge, Açıklama, El yazısı, Kavram haritası, Mektup,

¹³²Bozat, 2014, s. 11.

¹³³Uzoğlu, 2010, s. 15.

¹³⁴Bozat, 2014, s. 11.

¹³⁵Uzoğlu, 2010, s. 15

Günlük, Diyagram, Şiir, Rapor, Posterlerden oluşmaktadır. Bu çalışmada da yazma etkinliklerinden ders günlükleri tercih edilmiştir.

Ders günlükleri, öğrencilerin derste işlediği konu veya izlettirilen filmle ilgili olarak günlük, haftalık, aylık olarak yazılabilen kendi kelimeleri ile oluşturdukları yazılar olarak tanımlanabilir.¹³⁶

Ders günlükleri farklı bir tanımda ise öğrencilerin sosyal bilgiler dersi öğretimi sürecine ilişkin öğrenmelerini, duygu ve düşüncelerini yazılı olarak ifade ettiği ve öğretmenin düzenli olarak kontrol ettiği yazılı formlar şeklinde tanımlanmıştır.¹³⁷

Günümüzde yeni yaklaşımlar ile beraber özellikle 2005 yılında programlara dâhil edilen yapılandırmacı anlayış çerçevesinde öğretim programlarında ders günlüklerinin önemine vurgu yapılmıştır. Ayrıca ders günlükleri öğrencilerin derse ve öğrenme sürecine ilişkin tutumları öğrenilebildiği bir etkinlik olarak da dile getirilmiştir. Ders günlükleri işlenen konunun ne kadar anlaşıldığı ya da öğrenci tarafından nasıl anlaşıldığı hakkında bilgi veren önemli bir etkinliktir.¹³⁸

Öğrenciler ders günlükleri sayesinde ders içerisinde işlemiş oldukları konuları ya da o gün başından geçen olayları anlatabilirler. Ya da öğretmen tarafından öğrencilere ödev şeklinde verilerek günlük formatında derste öğrendiklerini yazılı olarak açıklayabilirler. Öğretimde öğrencilerin yazdığı günlükleri dikkatli okumalı ve öğrencilere yazdıkları hakkında geri bildirim vermelidir. Bu bildirimler sayesinde öğrenci nerede yanlış yaptığını öğrenmiş olacaktır.

Öğrenciler, ders günlükleri sayesinde duygu ve düşüncelerini kendilerine ait kelimeler ile ifade ederken aynı zamanda kendi duygu ve düşünceleri ile yüzleşmelerini sağlamış olurlar. O gün öğrenmiş oldukları konu ile alakalı kendi öğrenme seviyelerinin farkına varan öğrenciler, kendilerinde var olan performanslarını görmüş olurlar. Yine nerde hata yaptıklarını ve hangi bölümü geliştirmesi gerektiğini görme olanağı bulurlar. Bu ifadelerden yola çıkıldığında

¹³⁶Karaçağıl, s. 11

¹³⁷Eker, s. 8

¹³⁸Eker, s. 44

tutulan ders ile alakalı günlükler bireylere kendi performanslarını görme ve yaptıkları hataları ise zamanında daha doğru yapma veya düzeltme olanağı vermektedir.¹³⁹

2. 20. Konu İle İlgili Yapılan Benzer Araştırmalar

Öğrenme amaçlı yazma ile ilgili literatür incelendiğinde Fen bilimlerinde daha fazla çalışmanın yapıldığı dikkat çekmektedir. Buna karşılık bu alanın Sosyal bilgiler alanında yeterli düzeyde çalışılmadığı görülmüştür. Öğrenme amaçlı yazma üzerine araştırmacılar tarafından yapılan bazı çalışmalar ise şu şekildedir;

Tyanjala (1998)¹⁴⁰, “*Yazmanın Öğrencilerin Öğrenmeleri Üzerine Etkisi ve Bir Deney Sırasında Öğrencinin Öğrenme Düzeyi*” başlıklı araştırmada deney ve kontrol grubundan oluşan iki öğrenci grubu oluşturmuş, kontrol grubu öğrencilerine çalışılan konu üzerine kitaplar okutulmuş, deney grubu öğrencilerine ise konu ile alakalı kompozisyon yazdırılmıştır. Çalışma sonucunda deney grubuna uygulanan yazma tekniğinin öğrencide öğrenmeye katkı sağladığı, öğrencinin anlama yeteneğini geliştirdiği sonucuna varılmıştır.

Rward ve Straw, (1999)¹⁴¹ “*Fen Derslerinde Konuşma ve Yazmanın Öğrenme Üzerine Etkileri*” başlıklı araştırmalarında bilgiyi öğrenme üzerine konuşmanın, yazmanın, yazmanın ve konuşmanın öğrenme üzerine etkisini çalışmışlardır. Öğretmen rehberliğinde yapılan çalışma okuma ve yazma gibi etkinlikleri içermiştir. Çalışma 8. sınıflarla yürütülmüş olup sınıf 4 gruba ayrılmıştır. Bu gruplardan 3’ü deney grubunu oluştururken 1 grup ise kontrol grubunu oluşturmuştur. Deney grubu ekolojide yer alan farklı kavramlarla ilgili hayattan örnekler içeren uygulamalar almışlardır. Kontrol grubunda ise konu ile alakalı test çözümleri istenmiş geleneksel düzeyde ders işlenmiştir. Deney grubu da kendi içerisinde konuşma grubu, yazma grubu ve konuşma ve yazma grubundan oluşmuştur. Araştırmada ön-test ve son-testin uygulandığı kontrol gruplu yarı deneysel bir araştırma deseni kullanılmıştır.

¹³⁹Eker, s. 47.

¹⁴⁰Tynjala, P. “Writing as a Tool For Constructive Learning: Students’ Learning Experiences During an Experiment” *Higher Education*, S: 36, Yıl 1998, S. 209-230.

¹⁴¹Rivard, L. P. ve Straw, S.B.”The Effect Of Talk And Writing On Learning Science: An Exploratory Study.” *Science Education*, S:84, Yıl 2000, s. 566–593.

Çalışma sonucunda konuşmanın akranlar arasında bilgiyi yayma, paylaşma ve sınıflama açısından önemli olduğu ortaya çıkmıştır.

Mason ve Boscolo (2000)¹⁴², ‘‘Yazı yazımı ve kavramsal değişim. Ne değişir?’’ başlıklı araştırmalarında yapılan yazma etkinliğini, bilimsel anlamda düşünceleri karşılaştırma, yazma etkinliğinin öğrencinin kendisinin kavramsallaştırmayı etkileyip etkilemediklerini ölçmeyi amaçlamışlardır. Çalışma 4. sınıftan 36 öğrenci ile yürütülmüştür. Deney grubuna yazma ile alakalı etkinlik verilirken kontrol grubuna herhangi bir etkinlik verilmemiştir. Çalışma fen bilgisi dersinin bir ünitesi olan ‘‘fotosentez olan bitkiler’’ ünitesi üzerinde yapılmıştır. Sonuç olarak, deney grubu öğrencilerinin kavramla alakalı daha iyi düzeyde kavramsal anlamaya ulaştıklarını, mevcut olan yazma kavramının düşündükleri anlamın dışında bir kavram olduklarını dile getirmişlerdir.

Hohansell, Hand ve Staker (2004)¹⁴³, ‘‘Biyoteknolojinin Kavramsal Anlayışını Teşvik Etmek: Genç Bir Kişiyeye Yazmak’’ başlıklı araştırmalarında farklı yazma tekniklerinin öğrencide yararlı olacağını düşünmüşlerdir. Çalışma aşamasında biyoteknoloji ile ilgili önem arz eden kavramları 10. Sınıf da eğitim gören öğrencilere söylemişler, konuyu kendilerinden daha küçük öğrencilere farklı şekilde ve gençlerin anlayacağı düzeyde anlatmalarını dile getirmişlerdir. Çalışma sonucunda ise öğrencilerin bir konuyu kendilerinden bir alt kademedeki öğrencilere anlattıklarında üniteyi ve kavramları daha iyi anladıklarını ifade etmişlerdir.

Atilla (2008)¹⁴⁴, ‘‘Fen Öğretiminde Farklı Betimleme Modlarının Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinde Kullanımlarının Akademik Başarıya Etkisi’’ başlıklı

¹⁴²Mason, L. ve Boscolo, P. ‘‘Writing and conceptual change. What changes?’’, *Instructional Science*, s:28, Yıl 2000, s. 199–226.

¹⁴³Hohenshell, L. Hand, B. and Staker, J. ‘‘Promoting Conceptual Understanding of Biotechnology: Writing to a Younger Audience.’’, *The American Biology Teacher*, 66(5), Yıl 2004, s. 333-338.

¹⁴⁴Muhammet Ertaç Atilla, ‘‘Fen Öğretiminde Farklı Betimleme Modlarının Öğrenme Amaçlı yazma Aktivitelerinde Kullanımlarının Akademik Başarıya Etkisi.’’ (Danışman: Prof. Dr. Erdoğan Büyükkasap), Erzurum Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2008.

araştırmasında Öğrenme amaçlı yazma aktivitelerinin ilköğretim öğrencilerinin akademik başarıları üzerine etkisini araştırmıştır. Çalışma örneklemini 2007-2008 eğitim öğretim yılında MEB'e bağlı bir ilköğretim okulunda eğitim gören dört farklı 5. sınıf şubesinde okuyan 75 öğrenci oluşturmuştur. Öğrenciler rasgele 4 farklı gruba ayrılmıştır. Her gruba farklı betimleme modları yaptırılmıştır. Veri toplamak içinde bir başarı testi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda var olan betimleme modlarını kullanmak zorunda olan öğrencilerin, betimleme modlarının seçimi konusunda serbest bırakılan öğrencilere göre ve yalnızca metinsel betimleme modlarını kullanan öğrencilere göre daha başarılı oldukları tespit edilmiştir.

Ülper (2008)¹⁴⁵, '*Bilişsel Süreç Modeline Göre Hazırlanan Yazma Öğretimi Programının Öğrenci Başarısına Etkisi*' başlıklı araştırmasında bilişsel süreç modeline dayalı olarak hazırlanacak bir yazma öğretim programının, öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmesi üzerinde ne tür bir etki yapacağını araştırmıştır. Çalışma bilişsel süreç yaklaşımı temel alındığı için deneysel bir çalışma olarak yapılmıştır. Çalışma deney ve kontrol grubu şeklinde yürütülmüştür. Çalışma 8. sınıflar üzerinde yapılmıştır. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin fark puanları karşılaştırılmış, bu fark puanları da deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre tüm alanlarda daha başarılı oldukları gözlenmiştir. Ayrıca çalışmada öğrencilerin yazma becerilerini geliştiren etkinlikler kullanılmıştır. Kullanılan bu etkinliklerin öğrencilerin yazma becerilerinde etkili olduğu ve yazma becerilerini geliştirdiği tespit edilmiştir.

Kiriş (2009)¹⁴⁶, '*Tarih Eğitimi Ve Tarihçilik Mesleği Lise Tarih Derslerinde Yazma Becerilerinin Kullanılması Ve Geliştirilmesi*' başlıklı araştırmasında lise tarih derslerinde öğrencilerin tarihsel metin yazma bilgi ve beceri düzeylerini

¹⁴⁵Hakan Ülper, '*Bilişsel Süreç Modeline Göre Hazırlanan Yazma Öğretimi Programının Öğrenci Başarısına Etkisi*', (Danışman: Doç. Dr. Leyla Uzun), Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

¹⁴⁶Ayten Kiriş '*Tarih Eğitimi Ve Tarihçilik Mesleği Lise Tarih Derslerinde Yazma Becerilerinin Kullanılması Ve Geliştirilmesi*', (Danışman: Prof. Dr. Hamza Keleş), Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2009.

belirleyerek öğrencilerin tarih metinlerini, tarihsel bir metin yazılırken dikkat edilmesi gereken ilkeler açısından değerlendirmek ve öğrencilerin kullandıkları tarihsel söylem biçimlerini ve özelliklerini incelemek istenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel veriler, araştırma sorusu çerçevesinde ön ve son test uygulamalarında öğrenciler tarafından yazılan tarihsel metinlerden sağlanmıştır. Araştırmanın nitel sonuçları, tarih dersinde, öğrencilerin tarihçi gibi yazma becerilerinin geliştirilebileceği ve Tarihsel Metin Değerlendirme Ölçeğine uygun tarihsel metinleri yazmada başarılı oldukları sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Yeşildağ (2009)¹⁴⁷, “*Modern Fizik Öğretiminde Öğrencilerin Çoklu Modsal Betimlemeleri Algulamaları Ve Modsal Betimlemelerle Hazırladıkları Yazma Aktivitelerini Değerlendirme Sürecinin Öğrenmeye Etkisi*” başlıklı araştırmasında üniversite öğrencilerinin fizik konularını öğrenmeleri aşamasında yapılan yazma etkinliklerinin öğrenmeye etkisini araştırmıştır. Çalışma 72 üniversite öğrencisi üzerinde rastgele atanmış iki grup üzerinde yapılmıştır. İki grup içinde dönem süresince aynı uygulamalar yürütülmüş sadece yazma aşamasında gruplar farklı değerlendirilmiştir. Veri toplama aracı olarak ön-test, son-test, yarı yapılandırılmış görüşmeler ve anket tekniği kullanılmıştır. Yapılan anket ve mülakatlar ile beraber modern fizik konularını öğrenmede ve bu etkinlikleri kullanmada öğrencilerinin önemli aşamada istifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Yıldız (2009)¹⁴⁸, “*Üniversite Öğrencilerinin Kuantum Fiziği Konularını Anlama Düzeyleri ve Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin Akademik Başarıya Etkisi*” başlıklı araştırmasında öğrencilerin kuantum fiziği konularını anlama düzeyleri ve Öğrenme amaçlı yazma aktivitelerinin öğrencilerin akademik başarılarına etkisini araştırmıştır. Araştırma hem nicel yöntem hem de nitel yöntem

¹⁴⁷Funda Yeşildağ, “*Modern Fizik Öğretiminde Öğrencilerin Çoklu Modsal Betimlemeleri Algulamaları Ve Modsal Betimlemelerle Hazırladıkları Yazma Aktivitelerini Değerlendirme Sürecinin Öğrenmeye Etkisi*.” (Danışman: Doç. Dr. Murat Günel), Erzurum Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2009.

¹⁴⁸Ali Yıldız, “*Üniversite Öğrencilerinin Kuantum Fiziği Konularını Anlama Düzeyleri ve Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin Akademik Başarıya Etkisi*.” (Danışman: Prof. Dr. Erdoğan Büyükkasap), Erzurum Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Doktora Tezi, 2009.

tarzında yapılmıştır. Araştırmanın verileri ise araştırmacı tarafından oluşturulan nitel anket soruları ile elde edilmiştir. Çalışmada ayrıca kontrol gruplu ön test ve son test yarı deneysel araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırma 2007-2008 yılında eğitim öğretim gören 54 kız ve 57 erkek toplam 111 eğitim fakültesi fen bilgisi 3. Sınıf öğrencisi katılmıştır. Ders bütün gruplarda sözlü ve yazılı anlatım yöntemleri kullanılarak işlenmiştir. Deney grubunda ise Öğrenme amaçlı yazma aktivitelerden mektup yazdırılarak işlenmiştir. Sonuç olarak öğrencilerin kuantum fiziği konularını anlama düzeylerinin düşük olduğu ön test ve son test sonuçlarının deney grubu lehine olduğunu göstermiştir. Ayrıca çalışmada öğrencilerin büyük çoğunluğu mektup yazdıkları konuları anladıklarını ifade etmişlerdir.

Günel, Memiş ve Büyükkasap (2009)¹⁴⁹, “*Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin ve Analoji Kurmanın Üniversite Düzeyinde Mekanik Konularını Öğrenmeye Etkisinin incelenmesi*” başlıklı makale çalışmalarında seviyeleri birbirinden farklılık gösteren gruplara hazırlanmış yazma etkinliklerinin akademik başarıya etkisi araştırılmıştır. Sonuç olarak gruplar arasında analoji öğretiminin fen bilgisi dersi açısından anlamlı farklılıkların olduğu ayrıca yazma etkinliğinin öğrencilerin başarılarına destek sağladığı görülmüştür.

Günel, Kabataş ve Büyükkasap (2009)¹⁵⁰, “*Yaparak Yazarak Bilim Öğrenimi-YYBÖ Yaklaşımının İlköğretim Öğrencilerinin Fen Akademik Başarısına ve Fen ve Teknoloji Dersine Yönelik Tutumuna Etkisi*” başlıklı araştırmalarında YYBÖ’nün 6. sınıf öğrencilerinin fen bilgisi dersi başarıları üzerine etkisini ve öğrencilerin derse karşı tutumları araştırılmıştır. Yapılan çalışmada YYBÖ’nün 6. sınıf okuyan öğrencilerin fen derslerine karşı hem başarı hem de derse yönelik tutumlarının olumlu olduğu sonucuna varılmıştır.

¹⁴⁹Murat Günel, Esra Kabataş ve Erdoğan Büyükkasap, “Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin ve Analoji Kurmanın Üniversite Düzeyinde Mekanik Konularını Öğrenmeye Etkisinin incelenmesi.” *Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 29, S: 2, Yıl 2009, s. 401-419.

¹⁵⁰Murat Günel, Esra Kabataş ve Erdoğan Büyükkasap, “Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin ve Analoji Kurmanın Üniversite Düzeyinde Mekanik Konularını Öğrenmeye Etkisinin incelenmesi.” *Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 29, S: 2, Yıl 2009, s. 401-419.

Günel, Uzoğlu ve Büyükkasap (2009)¹⁵¹, “*Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin Kullanımının İlköğretim Seviyesinde Kuvvet Konusunu Öğrenmeye Etkisi*” başlıklı çalışmalarında çeşitli öğrenme aktiviteleri hazırlamanın öğrenci başarısına etkisini araştırmışlardır. Çalışmanın verilerinden çıkan sonuç ise ön-test ve son-test uygulamasından sonra mektup yazan grubun özet yazan gruba göre olumlu başarı gösterdikleri yönündedir.

Erol (2010)¹⁵², “*Asit Baz Konusunun Çoklu Yazma Etkinlikleri Ve Yapararak Yazarak Bilim Öğrenme Metodu Kullanılarak Öğretilmesinin Değerlendirilmesi*” başlıklı çalışmada kavramsal anlamaya, bilişsel süreç becerilerine ve öğrencilerin fen öğrenimine karşı tutumları araştırılmıştır. Çalışma bir ilköğretim okulunda gerçekleştirilmiştir. Deney ve kontrol gruplu çalışmasını rasgele seçilen 79 öğrenci ile yürütmüştür. Asit-Baz konusu deney grubu öğrencilerine Öğrenme amaçlı yazma ve bilim öğrenim metodu şeklinde ders de işlenmiş, kontrol grubu öğrencilerine ise geleneksel yöntemlerle işlenmiştir. Ön test ve son test uygulanmıştır. Sonuç olarak Asit-Baz konusunun öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri ve yapararak yazarak bilim öğrenme metodu kullanılarak öğretilmesinin başarıya olumlu etkisi gözlenmiş, fen öğretimi ile öğrenimine karşı tutuma, bilimsel süreç becerilerine bir etkisinin olmadığı görülmüştür.

Uzoğlu (2010)¹⁵³, “*Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin Kullanımının İlköğretim Seviyesinde Kuvvet ve Madde Ünitesini Öğrenmeye Etkisinin Araştırılması*” başlıklı çalışmada farklı Öğrenme amaçlı yazma aktivitelerinin öğrenci başarısına etkisini araştırmıştır. Araştırma yarı deneysel bir çalışma

¹⁵¹Murat Günel, Mustafa Uzoğlu ve Erdoğan Büyükkasap, “Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin Kullanımının İlköğretim Seviyesinde Kuvvet Konusunu Öğrenmeye Etkisi.” *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29 (1), Yıl 2009, s. 379-399.

¹⁵²Gamze Erol, “Asit Baz Konusunun Çoklu Yazma Etkinlikleri Ve Yapararak Yazarak Bilim Öğrenme Metodu Kullanılarak Öğretilmesinin Değerlendirilmesi.”, (Danışmanlar: Prof. Dr. Hale Bayram ve Yrd. Doç. Dr. Hakan Akçay), İstanbul, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2010.

¹⁵³Mustafa Uzoğlu, “Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin Kullanımının İlköğretim Seviyesinde Kuvvet ve Madde Ünitesini Öğrenmeye Etkisinin Araştırılması”, (Danışman: Doç. Dr. Sabriye Seven), Erzurum, Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmış Doktora Tezi, 2010.

şeklinde. Çalışmasını bir ilköğretim okulunun 6. Sınıfın 3 ayrı şubesinde bir öğretmen eşliğinde gerçekleştirmiştir. Çalışma iki aşamada gerçekleşmiştir. İlk aşama iki şubeye öğrencilerin öğrendiklerini özet yapmaları istenmiş diğer şubeye yani uygulama sınıfına ise öğrendiklerini 5. Sınıf öğrencilerine mektup yazarak ifade etmelerini istemişlerdir. 2. Aşamada tam tersi bir çalışma yapılmış özet yazdırılan gruba şiir yazdırılmış, mektup yazdırılan gruba ise özet yazdırılmıştır. Çalışmada ön-test ve son-test uygulanmıştır. Sonuç olarak birinci aşamada mektup yazdırılan grubun özet yazdırılan gruba göre daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Şiir yazdırılan grupta da aynı sonuca ulaşılmış, yapılan anketlerde çalışmasını desteklemiştir.

Sağırılı (2010)¹⁵⁴, “*Öğrenci Görüşlerine Göre Bazı Yazma Etkinliklerinin Eğitsel Etkilerinin İncelenmesi*” başlıklı makale çalışmasında, bilgi amaçlı ve teşviklendirici öğrenme yazılarının üniversite öğrencilerine öğrenme açısından katkı sağlayıp sağlamadığı araştırılmıştır. Yapılan yarı yapılandırılmış görüşme sonucunda, öğrenciler yazma aktiviteleri sayesinde bilişsel alana yönelik olarak kavramları daha iyi anladıklarını ve öğrenmelerinin kendilerinde kalıcı olduğunu, derslere ilgilerinin artması nedeniyle motivasyonlarının yükseldiğini ve ders aşamasında daha dikkatli olduklarını belirtmişlerdir.

Erdinç (2011)¹⁵⁵, “*İlköğretim 8. Sınıf “Maddenin Halleri Ve Isı Ünitesi’nin Öğretiminde İşbirlikli Öğrenme Temelli Bilimsel Mektupların Kullanılmasının Öğrencilerin Tutum, Başarı Ve Bilimsel-Okuryazarlıklarına Etkisinin İncelenmesi*” başlıklı çalışmasında işbirlikli bilimsel mektup yazarak öğrenme ile geleneksel öğretim yaklaşımını karşılaştırma yaparak öğrencilere öğretmek çalışmanın amacını

¹⁵⁴Meryem Özturan Sağırılı, “Öğrenci Görüşlerine Göre Bazı Yazma Etkinliklerinin Eğitsel Etkilerinin İncelenmesi.” *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri / Educational Sciences: Theory & Practice*, 10 (4), Yıl 2010, s. 4-30.

¹⁵⁵Erdinç Bahadır, “İlköğretim 8. Sınıf “Maddenin Halleri Ve Isı Ünitesi’nin Öğretiminde İşbirlikli Öğrenme Temelli Bilimsel Mektupların Kullanılmasının Öğrencilerin Tutum, Başarı Ve Bilimsel-Okuryazarlıklarına Etkisinin İncelenmesi”, (Danışman: Doç. Dr. Çetin Doğan), Erzincan, Erzincan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2011.

oluşturmuştur. Çalışmanın sonunda işbirlikli mektup yazarak öğrenmenin geleneksel öğrenmeye göre daha faydalı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Duymaz (2011)¹⁵⁶, ‘‘Hücre Konusunun Öğrenilmesinde Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinliklerinin Kullanımı Ve Analoji Üretme’’ başlıklı çalışmasında örneklem grubunu 2009-2010 yılında bir ilde öğrenim gören 9. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Çalışma deneysel çalışma şeklinde planlanmış ve çalışmada ön-test ve son-test kontrol gruplu model kullanılmıştır. Çalışmada 1 kontrol ve 4 deney grubu oluşturulmuştur. Çalışmada 4 deney grubuna konu ile alakalı mektuplar yazdırılmıştır. Ayrıca deney grubuyla yarı yapılandırılmış görüşme yapılmış konu ile alakalı öğrencilerin düşünceleri öğrenilmiştir. Sonuç olarak öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinin öğrenci başarısı üzerinde olumlu etki yaptığı tespit edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmede ise öğrencilerin öğrenme amaçlı yazma etkinliklerine olumlu baktıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğdük (2011)¹⁵⁷ ‘‘İlköğretim İkinci Kademe Fen ve Teknoloji Dersinde Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinde Kullanılan Modsal Betimlemelerin Akademik Başarıya Etkisi’’ başlıklı çalışmasında Öğrenme amaçlı yazmanın öğrenmeye etkisini araştırmıştır. Çalışma 2009-2010 yılında eğitim öğretim gören ve 97 fen ve teknoloji dersi alan 6. ve 7. sınıf öğrencileri üzerinde uygulanmıştır. Çalışma da elektrik ünitesi ile alakalı öğrenciler üç gruba ayrılmıştır. İlk aşamada modsal ilişkileri belirlemeleri ve bunları incelemeleri, ikinci aşamada modlar hakkında tartışmaları ve değerlendirme rubriği kullanarak incelemeleri, üçüncü aşamada ise farklı modların elektrik konusunda modların öğrenmeye etkisi konusunda kendi seviyelerinde birine mektup yazmalarını istemiştir. Karşılaştırma gruplarına ön-test ve son-test uygulanmış çıkan sonuçların nicel verileri toplanmış, toplanan bu

¹⁵⁶Nuray Duymaz, *Hücre Konusunun Öğrenilmesinde Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinliklerinin Kullanımı Ve Analoji Üretme*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Melike Özer Keskin), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2011.

¹⁵⁷Ayşegül Öğdük ‘‘İlköğretim İkinci Kademe Fen ve Teknoloji Dersinde Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinde Kullanılan Modsal Betimlemelerin Akademik Başarıya Etkisi.’’ (Danışman: Doç. Dr. Murat Günel), Erzurum, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2011.

verilerin istatistiksel analizi yapılmıştır. Sonuç olarak oluşturulan bu gruplar arasında anlamlı bir farkın olmadığını son test sonuçlarında ise gruplar arasında anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür.

Uzun (2011)¹⁵⁸, ‘‘10. Sınıf Orta öğretim Fizik dersi müfredatında bulunan ‘Enerji’ başlıklı ünite de yer alan konuların öğretilmesine yönelik öğrenme amaçlı yazma aktiviteleri çerçevesinde zenginleştirilmiş sınıfların fizik dersini öğrenmesinde etkisi’’ başlıklı çalışmada öğrencilerin ders aşamasında uygulamaya katıldıkları, etkinliklerin öğrencilerin işledikleri üniteye yönelik yazma becerilerinin gelişmesine katkı sağladığı bununla beraber hem öğretmen hem de öğrencilerin fizik dersinde kullanılan öğrenme amaçlı yazma etkinliklerin faydalı ve etkili olduğunu söylemişlerdir.

Yıldız ve Büyükkasap (2011)¹⁵⁹, ‘‘Öğretmen adaylarının Compton olayını anlama düzeyleri ve öğrenme amaçlı yazma aktivitelerinin akademik başarıya etkisi’’ başlıklı makale çalışmalarında kontrol desenli ön-test ve son-test yarı deneysel araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu eğitim fakültesinde öğrenim gören 54’ü bayan 57’si bay olmak üzere toplam 111 fen ve teknoloji bölümü öğrencileri oluşturmuştur. Araştırma verileri ise araştırmacılar tarafından oluşturulan açık uçlu sorular yardımıyla elde edilmiştir. Ders ilk olarak bütün öğrencilere sözlü şekilde anlatılmıştır. Ardından deney grubunda yer alan her öğretmen adayı konu ile alakalı lise 1. sınıf öğrencisine mektup yazmıştır. Kontrol grubuna ise ders kitabında yer alan problemler çözdürülmüştür. Sonuç olarak fen bilgisi öğretmen adaylarının Öğrenme amaçlı yazma aktivitelerinden olan mektup yazmanın Compton olayını öğrenmelerinde etkili olduğunu dile getirmişlerdir.

¹⁵⁸Salih Uzun, ‘‘Öğrenme Amaçlı Okuma-Yazma Etkinlikleri ile Zenginleştirilmiş Ortamların Fizik Öğrenme Üzerindeki Etkisi: Enerji Ünitesinde Bir Uygulama.’’ , (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Nedim Alev), Trabzon, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Doktora Tezi, 2011.

¹⁵⁹Ali Yıldız ve Erdoğan Büyükkasap, ‘‘Öğretmen Adaylarının Compton Olayını Anlama Düzeyleri Ve Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin Akademik Başarıya Etkisi.’’ *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt: 8, S:1, Yıl 2011, s. 1644-1664.

Biber (2012)¹⁶⁰, ‘‘Fen Ve Teknoloji Öğretmenlerinin Yazmaya Dair Alguları Ve Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerini Uygulama Düzeyleri’’ başlıklı tez çalışmasında, nitel ve nicel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmış, amaç olarak ilköğretim de eğitim veren fen bilgisi dersi öğretmenlerinin öğrenme amaçlı yazmaya yönelik algularını ve öğrenme amaçlı yazma etkinliklerini sınıf ortamında uygulama düzeylerini tespit etmek oluşturmuştur. Araştırma da, Fen ve teknoloji dersi öğretmenlerinin yazmanın öğrenme üzerindeki etkisinin önemli ölçüde olduğunu ancak sınıflarında büyük bir çoğunlukla geleneksel yazma etkinlikleri kullandıklarını ders içerisinde farklı bir yazma etkinliğine yer vermediklerini, farklı yazma etkinlikleri bilmediklerini göstermiştir. Bunun dışında öğretmenlerin öğrenme amaçlı yazma stratejisinden ve öğrenme amaçlı yazmaya dayalı farklı yazma uygulamalarından haberdar olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Koçak (2013)¹⁶¹, ‘‘Tek Boyutta Hareket Konusunda Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinliklerinin Uygulanmasının Fen Bilgisi Öğretmenliği 1. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarısına ve Kalıcılığına Etkisi’’ başlıklı çalışmada ‘‘Tek Boyutlu Hareket’’ konusunun öğretilmesinde Öğrenme amaçlı yazma aktivitelerinden iki deney grubunun birincisine mektup yazma, ikinci deney grubuna ise broşür hazırlama yaptırılmış, kontrol grubuna ise geleneksel yöntem uygulanmıştır. Araştırma sonucunda öğrenme amaçlı yazma tekniği ile geleneksel yöntem arasında farklılık olduğu öğrencilerin yapılan yazma etkinliklerinin faydalı gördüklerini tespit etmişlerdir.

¹⁶⁰Bilge Biber, ‘‘Fen Ve Teknoloji Öğretmenlerinin Yazmaya Dair Alguları ve Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerini Uygulama Düzeyleri.’’ (Danışman: Doç. Dr. Murat Günel), Erzurum Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2012.

¹⁶¹Gülşen Koçak, ‘‘Tek Boyutta Hareket Konusunda Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinliklerinin Uygulanmasının Fen Bilgisi Öğretmenliği 1. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarısına ve Kalıcılığına Etkisi.’’ (Danışman: Prof. Dr. Sabriye Seven), Erzurum, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2013.

Avcı ve Akçay (2013)¹⁶², ‘‘Fen ve Teknoloji Dersinde Yazma Etkinlikleri Üzerine Öğretmen Görüşleri’’ başlıklı makale çalışmalarında ilköğretim fen ve teknoloji dersinde kullanılan yazma etkinlikleri hakkında fen ve teknoloji öğretmenlerinin düşünceleri araştırılmıştır. Çalışma nitel çalışma olup betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Çalışma 28 fen ve teknoloji öğretmenleri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Sonuç olarak öğretmenler yazmanın ders içerisinde gerekli olduğunu aynı zamanda hem kendilerinin hem de öğrencilere yönelik en fazla kullandıkları yazma aktivitesinin not aldırma olduğunu dile getirmişlerdir.

Uzoğlu ve Gürbüz (2013)¹⁶³, ‘‘Fen Ve Teknoloji Öğretmen Adaylarının Isı Ve Sıcaklık Konusundaki Kavram Yanılgılarının Belirlenmesinde Öğrenme Amaçlı Mektup Yazma Aktivitesinin Kullanılması’’ başlıklı makale çalışmasında Öğrenme amaçlı yazma aktivitelerinden mektup yazma kullanılmıştır. Çalışmanın örneklem grubunu 3. sınıf da eğitim gören 75 fen ve teknoloji öğretmen adayı oluşturmuştur. Çalışma sonucunda öğrencilerin konu ile alakalı oldukça kavram kargaşaları olduğu tespit edilmiştir.

Bozat (2014)¹⁶⁴, ‘‘5. Sınıf Yaşamımızdaki Elektrik Ünitesinde Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinliklerinden Mektubun Başarıya Etkisi’’ başlıklı çalışmasında ön-test ve son-test yarı deneysel araştırma modelini kullanmıştır. Çalışmasını bir orta dereceli okulda 5. Sınıf öğrencileri üzerinde yapmıştır. Araştırmasında 5. Sınıfta yer alan dört şubeden rasgele seçilen iki grup belirlemiştir. Bu gruplardan biri deney grubunu oluştururken diğer grup kontrol grubunu oluşturmuştur. Ders ilk olarak bütün öğrencilere sözlü-yazılı anlatım şeklinde sunulmuştur. Sonrasında deney grubu

¹⁶²Dilek Erduran Avcı, Tolga Akçay ‘‘Fen ve Teknoloji Dersinde Yazma Etkinlikleri Üzerine Öğretmen Görüşleri.’’ *Türk Fen Eğitim Dergisi*, Yıl: 10, S: 2, Yıl 2013, s. 48-65.

¹⁶³Mustafa Uzoğlu ve Fatih Gürbüz, ‘‘Fen Ve Teknoloji Öğretmen Adaylarının Isı Ve Sıcaklık Konusundaki Kavram Yanılgılarının Belirlenmesinde Öğrenme Amaçlı Mektup Yazma Aktivitesinin Kullanılması.’’*The Journal of Academic Social Science Studies: International Journal of Social Science*, Cilt: 6, S: 4, Yıl 2013, s. 501-517.

¹⁶⁴Ömer BOZAT, ‘‘5. Sınıf Yaşamımızdaki Elektrik Ünitesinde Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinliklerinden Mektubun Başarıya Etkisi.’’ (Danışman: Doç. Dr. Ali Yıldız), Erzurum Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2014.

öğrencilerine öğrenme amaçlı yazma aktivitelerinden 4. sınıftaki öğrencilerin konuyu anlayacakları şekilde mektup yazdırılmış, kontrol grubu öğrencilerine ise konu ile alakalı ders kitabında yer alan problemler çözdürülmüştür. Araştırmanın sonucunda yazma etkinliğinin konunun öğretilmesinde öğrencilere olumlu katkı sağladığı, nicel verilerle de bu durumun desteklendiği görülmüştür.

Karaçağıl (2014)¹⁶⁵, “*Sosyal Bilgiler Derslerinde Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinlikleri Kullanımının Öğrenci Akademik Başarısı Üzerine Etkisi*” başlıklı çalışmada Ortaokul 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Türk Tarihinde Yolculuk” Ünitesi’nde Öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri kullanımının öğrenci başarısına etkisini araştırmıştır. Araştırmayı 2012-2013 eğitim öğretim yılında öğrenim gören bir ortaokul da toplam 60 öğrenci üzerinde uygulamıştır. Araştırması için deney ve kontrol grubu oluşturmuştur. Ayrıca 25 maddeden oluşan çoktan seçmeli bir başarı testini öğrencilere uygulamıştır. Çalışma sonucunda uygulanan öğrenme amaçlı yazma aktivitelerinin konuyu anlamalarında kendilerine destek sağladığını öğrenciler ifade etmişlerdir. Bu durum nicel tekniklerle de desteklenmiştir.

Akçay, Özyurt ve Akçay (2014)¹⁶⁶, “*Çoklu Yazma Etkinliklerinin Fen ve Teknoloji Dersi Öğretiminde Kullanılmasının Öğrenci Başarısı ve Kavram Öğrenmeye Yetkisi*” başlıklı çalışma da Canlılarda Üreme, Büyüme ve Gelişme ünitesinin çoklu yazma etkinlikleri kullanılarak öğretilmesinin akademik başarıya ve kavram öğrenmeye etkisi incelemek çalışmanın amacını oluşturmuştur. Çalışmaya 6. sınıflarda öğrenim gören toplam 45 kişi katılmıştır. Konu işlenirken deney ve kontrol grubu oluşturulmuş, deney grubuna konu ile alakalı çoklu yazma etkinlikleri uygulanmış, kontrol grubuna ise geleneksel öğretim metotları uygulanmıştır. Çalışmada yarı deneysel araştırma deseni kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda “Canlılarda Üreme, Büyüme ve Gelişme” başlıklı konu için yapılan çoklu yazma

¹⁶⁵Canan KARAÇAĞIL, “*Sosyal Bilgiler Derslerinde Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinlikleri Kullanımının Öğrenci Akademik Başarısı Üzerine Etkisi.*”(Danışman: Ayten Kiriş Avaroğulları), Muğla, Muğla Üniversitesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2014.

¹⁶⁶Hakan Akçay, B. Başak Özyurt ve Behiye Bezir Akçay, “Çoklu Yazma Etkinliklerinin Fen ve Teknoloji Dersi Öğretiminde Kullanılmasının Öğrenci Başarısı ve Kavram Öğrenmeye Yetkisi.” *Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:9, S:2, Yıl 2014, s. 15-31.

aktivitelerini, kavram öğrenmeye katkısı açısından olumlu yönde olduğu ve öğrenci başarısına etki ettiği sonucuna varılmıştır.

Ay ve Başibüyük (2018)¹⁶⁷, ‘‘Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinlikleri Hakkındaki Görüşleri’’ başlıklı makale çalışmasında Sosyal bilgiler öğretmenliği programında eğitim gören aday öğretmenlerin öğrenme amaçlı yazma aktiviteleri yönündeki düşüncelerini belirlemek çalışmanın amacını oluşturmuştur. Çalışmanın sonucunda aday öğretmenlerin yazma üzerin yeterli bilgiye sahip olmadıkları, eğitim ortamlarında yazma etkinliklerine ders içerisinde fazlaca verilmesi bilgini daha da kalıcı halı gelmesine olumlu katkı sağlayacağı yönünde olmuştur.

Ay, (2018)¹⁶⁸, ‘‘Sosyal Bilgiler Derslerinde Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinliklerinden Mektup ve Şiir Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi’’ başlıklı çalışmasında ön test–son test kontrol gruplu yarı deneysel desen ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Çalışmasında beşinci sınıf öğrencilerinden belirlenen iki deney bir kontrol grubuna Sosyal Bilgiler başarı testi uygulandıktan sonra deney grubu öğrencilerinden Öğrenme amaçlı yazma tekniklerinden mektup ve şiir yazma etkinliklerini ev ödevi olarak yazmaları istenmiştir. Daha sonra bu etkinlikler yazma muhatapları tarafından değerlendirilerek öğrencilere tekrar verilmiş ve öğrencilerden yeniden yazmaları istenmiştir. Çalışma sonucunda 5. Sınıf Sosyal bilgiler dersinde eğitim gören öğrencilerin yazma aktiviteleri kullanımının öğrencilerde başarıya pozitif katkı sağladığı, öğretmen ve öğrenciler ile yapılan mülakatlarda ise öğrencilerin kendilerini ifade edebilme, problem çözme becerilerinin geliştiği tespit edilmiştir.

¹⁶⁷ Alpaslan AY ve Adem Başibüyük, ‘‘Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinlikleri Hakkındaki Görüşleri’’, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt XI-I, Yıl 2018, s. 33-42.

¹⁶⁸Alpaslan AY, ‘‘Sosyal Bilgiler Derslerinde Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinliklerinden Mektup ve Şiir Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi’’ (Danışman: Prof. Dr. Adem BAŞIBÜYÜK), Erzincan, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Doktora Lisans Tezi, 2015.

2. 21. Ders Günlükleri Üzerine Yapılan Benzer Çalışmalar

Avcı, (2008)¹⁶⁹, ‘‘Fen ve Teknoloji Eğitiminde Öğrenci Günlüklerinin Kullanılması’’ başlıklı çalışmasında Fen derslerinde öğrencilere günlük tutturmanın öğrencilere sağladığı faydalar tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışma sonucunda öğrenciler ile yapılan mülakatlarda; ders günlüğü tutmalarının kendilerine fayda sağladığı, günlük tutarken kendilerini rahatça ifade ettikleri ve ders tekrarlarında kendilerine olumlu manada katkı sağladığını dile getirmişlerdir.

Güvenç, (2011)¹⁷⁰, ‘‘Çalışma Günlüklerinin 6. Sınıf Öğrencilerinin Öz Düzenlemeli Öğrenmeleri Üzerindeki Etkileri’’ başlıklı çalışmasında, günlüklerin öz düzenlemeli öğrenme üzerindeki etkileri belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonucunda çalışma günlüklerinin öz düzenleme üzerinde olumlu etkiler meydana getirdiği, öğrencilerin günlük tutmanın kendilerine olumlu katkılar sağladığı belirlenmiştir.

Eker ve Coşkun (2012)¹⁷¹, ‘‘Ders Günlüğü Yazmanın İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Akademik Başarılarına Etkisi’’ başlıklı çalışmalarında İlkokul 4. sınıf Sosyal bilgiler dersi konularının öğretilmesi sürecinde öğrencilerin ders günlüğü yazmalarının akademik başarılarını nasıl etkilediğini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmada deneysel yöntemli ön test, son test kontrol gruplu desen kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini, 4. sınıfta öğrenim gören 65 öğrenci oluşturmuştur. ‘‘Geçmişimi Öğreniyorum’’ temasının öğretimi hem deney grubunda hem de kontrol grubunda 5 hafta sürmüştür. Bu süreçte deney grubu öğrencilerine ders günlükleri yazdırılarak tema konularının öğretimi yapılmıştır. Ders günlükleri öğrencilerde ders konularını tekrar etmelerinde bir araç olarak kullanılmıştır. Yazılan ders günlükleri her hafta araştırmacılar tarafından kontrol

¹⁶⁹Dilek Erduran Avcı, ‘‘Fen ve Teknoloji Eğitiminde Öğrenci Günlüklerinin Kullanılması’’, *Eurasian Journal of Educational Research*, Yıl 2008, 30, s. 17-32

¹⁷⁰Hülya Güvenç, ‘‘Çalışma Günlüklerinin 6. Sınıf Öğrencilerinin Öz Düzenlemeli Öğrenmeleri Üzerindeki Etkileri’’, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 41, Yıl 2011, s. 206.

¹⁷¹Cevat Eker ve İbrahim Coşkun, ‘‘Ders Günlüğü Yazmanın İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Akademik Başarılarına Etkisi’’, *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Güz 2012, Sayı 29, s. 112-122.

edilerek gerekli geribildirimler verilmiştir. Çalışmanın sonucunda; ders içerisinde günlük tutturmanın Sosyal bilgiler dersine olumlu katkılar sağladığı, deney grubu açısından anlamlı sonuçlar ortaya koyduğu görülmüştür.

Koç ve Yıldız, (2012)¹⁷², “*Öğretmenlik Uygulamasının Yansıtıcıları: Günlükler*” başlıklı çalışmalarında aday öğretmenlerin kendi tuttıkları günlükler ile öğretmenlik uygulamasını değerlendirmek istemişlerdir. Araştırmaya 2008-2009 öğretim yılı bahar döneminde bir üniversitenin Sınıf Öğretmenliği Programı 4. sınıfında öğrenim gören 19 öğretmen adayı katılmıştır. Öğretmen adaylarından uygulama yaptıkları günün sonunda, o günkü uygulamalarıyla ilgili düşüncelerini yansıtan günlükler tutmaları istenmiştir. Öğrencilerden elde edilen toplam 115 adet günlük, içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda lisans öğrencilerinin uygulama aşamasında genel olarak geleneksel anlatım, soru-cevap ve tartışma tekniklerini kullandıkları bunun yanında eğitim esnasında ders içerisinde konu ile alakalı materyallere çok az yer verdikleri yine sınıf öğretmenin ve okul yönetiminin yeterince kendilerine destek sunmadıkları tespit edilmiştir.

Eker, (2012)¹⁷³, “*Öz düzenleme Sürecinde Günlüklerin Eğitici İşlevi*” başlıklı araştırmasında İlköğretim 7. sınıf Sosyal bilgiler dersinde eğitim gören öğrenciler üzerinde yapmıştır. Günlük kullanımının öğrencide konuyu anlama ve öğrenmenin ne kadar kalıcı olduğu ve Sosyal bilgiler dersine karşı öğrencinin bakış açısını belirlemek çalışmanın amacını oluşturmuştur. Sonuç olarak Sosyal bilgiler dersinde günlük kullanılarak yapılan eğitimin, öğrencilerde derste başarı göstermelerine, bilgilerinde kalıcılığın olmasında derse karşı olumlu tutum sergiledikleri tespit edilmiştir.

¹⁷²Canan Koç ve Hatice Yıldız, “Öğretmenlik Uygulamasının Yansıtıcıları: Günlükler”, *Eğitim ve Bilim Dergisi*, Cilt 37, Sayı 164, Yıl 2012, s. 224-236.

¹⁷³Cevat Eker, “Öz düzenleme Sürecinde Günlüklerin Eğitici İşlevi”, Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2012.

Eker ve Arsal, (2014)¹⁷⁴, “*Öz Düzenleme Stratejileri Öğretimi Sürecinde Ders Günlükleri Kullanmanın Öz Düzenleme Stratejileri Öğretimine Etkisi*” başlıklı araştırmalarında deneysel yöntemin ön test, son test kontrol gruplu deseni kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini, farklı bölgelerden seçilen iki İlköğretim okulunda 2010–2011 eğitim öğretim yılında 7. sınıfta öğrenim gören 113 öğrenci oluşturmuştur. Öğrencilerin 56’sı A İlköğretim Okulu, 57 si ise B İlköğretim Okulu öğrencisidir. Çalışmada deney grubu öğrencilerine 2010–2011 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ile “ Yaşayan Demokrasi” üniteleri öğretimi hem deney grubunda hem de kontrol grubunda 11 hafta sürmüştür. Bu süreçte deney grubu öğrencilerine ders günlükleri kullanılarak öz düzenleme stratejilerinin öğretimi yapılmıştır. Ders günlükleri öğrencilerde öz düzenleme beceri ve stratejilerini geliştirmede bir araç olarak kullanılmıştır. Yazılan ders günlükleri her hafta araştırmacı tarafından kontrol edilerek gerekli geribildirimler verilmiştir. Araştırmanın sonunda ise öğrencilerin ders günlüğü tutarak yapılan eğitimin kendilerine olumlu katkılar sağladığı ayrıca öğrencilerde öz düzenleme stratejileri kazanmalarında olumlu yönde katkılar sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çavuş, (2015)¹⁷⁵, “*Fen Ve Teknoloji Dersinde Fen Günlüğü Kullanımının İlköğretim Öğrencilerinin Bilişüstü Farkındalık Ve Akademik Başarısına Etkisi*” başlıklı çalışmasında Fen ve Teknoloji dersinde öğrencilere günlük tutturmanın öğrencilerde bilişüstü farkındalık oluşturup oluşturmadığını ve akademik yönden başarıya etkisini belirlemek istenmiştir. Çalışma grubunu bir ilin ortaokulunda öğrenim gören 53 7.sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ön test–son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Bu duruma göre ön testleri itibariyle denkliği tespit edilen 7-A ve 7-B gruplarından

¹⁷⁴Cevat Eker, ve Zeki Arsal “Öz Düzenleme Stratejileri Öğretimi Sürecinde Ders Günlükleri Kullanmanın Öz Düzenleme Stratejileri Öğretimine Etkisi”, *Karalmas Journal of Educational Sciences 2*, Yıl 2014, s. 80-93

¹⁷⁵Emine ÇAVUŞ, “*Fen Ve Teknoloji Dersinde Fen Günlüğü Kullanımının İlköğretim Öğrencilerinin Bilişüstü Farkındalık Ve Akademik Başarısına Etkisi*”(Danışman: Doç Dr. Mustafa ÖZDEN), Adıyaman, Adıyaman Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2015.

rastgele seçimle 7-A sınıfı deney grubu, 7-B sınıfı kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Kontrol bir ünite boyunca 5E modeli ile beraber müfredatta yer alan etkinlikler kullanılarak öğretim verilmiştir. Deney grubundaki öğrencilere 5E modeli ile birlikte öğrendiklerini kendi anlatım dilleri ile yazmaları, ne kadar öğrendiklerini değerlendirebilmeleri için her dersin sonunda fen günlüğü tutmaları sağlanmıştır. Sonuç olarak, Fen ve teknoloji dersinde ders günlüğü tutturmanın öğrencilerin bilişüstü farkındalık seviyesine olumlu katkı sağladığı bununla beraber akademik yönden başarıya olumlu katkısının olduğu sonucuna varılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ARAŞTIRMANIN MODELİ VE YÖNTEMİ

3.1. Araştırma Deseni

Sosyal Bilgiler dersi 6. sınıf konusu olan Ülkemiz ve Dünya ünitesinin öğretilmesinde Öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinden ders günlüğü kullanımının öğrenci başarısına ve kalıcılığa etkisi isimli bu çalışmada yarı deneysel araştırma modeli kullanılmıştır. Yarı deneysel araştırma modeli şu şekilde uygulanır; öncelikle iki gruba ön-test uygulanır, daha sonra deney grubu uygulamaya tabi tutulurken, kontrol grubuna ise her hangi bir uygulama yaptırılmaz. Son aşamada ise her iki gruba son-test uygulanır ve çalışma sonlandırılmış olur.¹⁷⁶

Ders, gruplarda öğretmen tarafından “sözlü ve yazılı anlatım” yöntemleri kullanılarak işlenmiştir. Deney grubundaki her öğrencinin “Ülkemiz ve Dünya” başlıklı üniteyi ders günlüğü şeklinde yazmaları istenmiştir. Her kazanım bitiminde öğretmen o gün işlenen kazanımı ödev olarak vermiş ve öğrencilerden ders günlüğü formatında yazmalarını istemiştir. Ders günlüğü formatı ise öğrencilere araştırmacı tarafından dağıtılmıştır. Kontrol grubundaki öğrencilere ise ders günlüğü etkinliği tutturulmamış bu öğrencilerden ders kitabında bulunan “Ülkemiz ve Dünya” başlıklı ünitesindeki çalışma sorularına benzer, onlarla aynı düzeydeki soruları çözmeleri istenmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırma 2016-2017 yılını kapsayan ve Ortaokul 6. sınıflarda öğrenim gören 31 kontrol grubu öğrencisi ve 31 deney grubu öğrencisi olmak üzere toplam 62 öğrenci araştırmanın evren ve örneklemi oluşturmuştur. Toplamda dört tane altıncı sınıf şubesi bulunan ortaokulda grupların seçimi ise iki uzman öğretmen eşliğinde rast gele yapılmıştır. 31 kontrol grubu öğrencisi A şubesindeki 31 öğrenci kontrol grubunu, C şubesindeki 31 öğrenci ise deney grubunu oluşturmuştur.

¹⁷⁶Bayram Coştu, Suat Ünal ve Ali Paşa Ayas, “Günlük Yaşamdaki Olayların Fen Bilimleri Öğretiminde Kullanılması”, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, Cilt 8, Sayı 1, Yıl 2007, s. 197-207.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın amacına uygun olarak ve 6. sınıf Sosyal bilgiler öğretim programındaki Ülkemiz ve Dünya ünitesinde yer alan toplam 5 kazanım dikkate alınmış ve sorular bu beş kazanımı içerecek şekilde 25 maddeden oluşan çoktan seçmeli başarı testi hazırlanmıştır. Ayrıca teste konulacak sorular hazırlanırken geçmiş yıllardan sorulmuş SBS soruları da dikkate alınmıştır. Hazırlanan Sosyal bilgiler dersi başarı Testi Ek-3'de sunulmuştur.

Hazırlanan sorular deney ve kontrol grubu öğrencilerine uygulanmada önce soruların pilot çalışması Doğu Anadolu bölgesinin bir ilinde bulunan farklı ortaokullarda toplamda 183 öğrenciye uygulanmış ve soruların geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır.

Başarı testinde, güvenilirlik çalışmasının yapılabilmesi içinde konuyu daha önceden işlemiş 7. Sınıflara oluşturulan bu 25 maddelik çoktan seçmeli test soruları sorulmuştur. Güvenirlik belirleme çalışmasında güvenilirliği düşüren maddeler testten çıkarılmıştır. Çıkarılan bu maddeler ise 1, 4, 9 ve 10. maddeler olmuştur. Çıkarılan bu maddeler sonucunda testin KR 20 değeri 0,76 buna bağlı olarak ta Cronbac'h Alpha değeri de aynı düzeyde yani 0,76 olarak belirlenmiştir. Ortaya çıkan bu sonuçlara ve uzman öğretim üyelerinin ifadelerine bakıldığında testin orta güçlükte olduğu, hazırlanan testin bilen ve bilmeyen öğrencileri iyi ayırt ettiği görülmektedir.

Her bir sorunun doğru cevabının puanlanması için alanında uzman bir öğretmen ve iki öğretim üyesi tarafından ortak bir çalışma yürütülmüştür.

Araştırmada öğrenciler tarafından yazılan ders günlükleri, Çavuş (2015) tarafından oluşturulan ve gerekli izin alındıktan sonra dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Çavuş (2015) tarafından hazırlanan dereceli puanlama anahtarı ve öğrenciler tarafından yazılan ders günlükleri Ek-3 ve Ek-5 de sunulmuştur.

3.4. Uygulama

Ortaya konulan bu araştırmanın uygulama aşamaları maddeler halinde şu şekilde sıralanmıştır:

Uygulamanın başlangıcında okulda bulunan iki uzman öğretmen eşliğinde deney ve kontrol grupları belirlendikten sonra araştırmacının çalışacağı konuya dersin öğretmenini geçmeden önce her iki grupta yer alan öğrencilere “Ülkemiz ve Dünya” ünitesi ile alakalı bir ön-test uygulaması yaptırılmıştır. Yapılan ön-testin ardından sonuçlara bakıldığında grupların aritmetik ortalama puanlarının birbirine yakın olduğu grupların ortaya çıkan puanları arasındaki farkın anlamlı düzeyde farklı olmadığı görülmüştür. Kısacası uygulama öncesinde oluşturulan grupların birbirine denk olduğu görülmektedir.

Araştırmacı tarafından araştırılan konu öğretmen tarafından öğrencilere anlatıldıktan sonra deney grubunda yer alan öğrencilere ÖAY(Öğrenme Amaçlı Yazma) etkinliğine dair araştırmacı tarafından hazırlanan yönerge öğrencilere dağıtılmış ve öğrencilerin okuması istendikten sonra araştırmacı yönerge hakkında öğrencilere detaylı bilgi vermiştir.

Araştırmacı tarafından araştırılan konu öğretmen tarafından öğrencilere anlatıldıktan sonra deney grubunda yer alan öğrencilere ÖAY(Öğrenme Amaçlı Yazma) etkinliğine dair araştırmacı tarafından hazırlanan yönerge öğrencilere dağıtılmış ve öğrencilerin okuması istendikten sonra araştırmacı yönerge hakkında öğrencilere detaylı bilgi vermiştir. Öğrencilerin anlayamadıkları sorular ise araştırmacı tarafından tek tek cevaplandırılmıştır. Etkinlik yönergesinde etkinliğin ders günlüğü şeklinde olması gerektiği araştırmacı tarafından belirtilmiştir. Bunun için de deney grubunda yer alan öğrencilere ders günlüğü yazma ile alakalı küçük bir seminer verilmiştir. Bununla beraber öğrenciler ders günlüklerini yazarken belirli bölümlerde yazmaları da söylenmiştir.

Bu formatta öğrenciden o gün işlediği dersin amacının ne olduğu, derste hangi konuları öğrendiği, ders işlenirken kendisinin derse ne tür katkıda bulunduğu, derste işlediği konuların günlük hayatla ne tür bağlantılar kurduğu, dersi dinlerken en sevdiği bölümün ne olduğu ve ders esnasında öğretmenin kullandığı

yöntem/stratejinin ne olduğu sorulmuş ve bu sorulara göre öğrencilerin yazmaları istenmiştir.

Öğrencilere ders günlüklerini öğretmenin her kazanımı işledikten sonra yazmaları söylenmiş ve öğretmene geri getirmeleri istenmiştir. Araştırmacı ünite ile alakalı her kazanım bitiminde yazılan ders günlüklerini almış ve değerlendirmiştir. Değerlendirmeden sonra deney grubu öğrencilerine gerekli dönütleri sunmuş, yazarken şekil veya diyagram kullanabileceklerini ve yaratıcı düşünerek yazmalarını günlük yaşamla ilişki kurmalarını, kağıt düzenine dikkat etmelerini, bilimsel süreç becerilerini yani bilimsel basamakları kullanarak yazmalarını dile getirmiştir. Kontrol grubu öğrencilerine bu aşamada herhangi bir etkinlik yaptırılmamış sadece işlenen ünite ile alakalı test soruları çözmeleri istenmiştir.

Öğretmen tarafından Ülkemiz ve Dünya ünitesinin işlenmesi 4 hafta sürmüş ünite bitirildikten hemen sonra hem deney ve kontrol grubu öğrencileri son-teste tabi tutulmuştur.

Son-test uygulandıktan sonra her iki grup öğrencilerine de bilgilerindeki kalıcılığı ölçmek 6 hafta sonra bir kalıcılık başarı testi uygulanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Deney ve kontrol gruplarından ortaya çıkan veriler yorumlanmış, elde edilen veriler SPSS 22 (Statistic Program For Social Sciences) paket programına girilerek çözümlenmesi yapılmıştır.

Çalışmanın istatistiksel analizi yapılmada önce, elde edilen verilerin dağılımlarına bakılmış ve ölçülmek istenen amaca ve grupların özelliklerine de bakılarak gruplara parametrik testlerden bağımlı(ilişkili) gruplar t-testi uygulanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR

Araştırmanın bulgular bölümünde ortaya atılan alt problemlere yer verilmiş, ortaya çıkan sonuçlar yorumlanarak tablolar halinde sunulmuştur.

Araştırmanın alt problemleri ise şunlardır;

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4: Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Puanlarına İlişkin t-Testi Sonuçları

Gruplar	N	\bar{X}	Ss	Sd	T	P
Deney Grubu	31	9, 839	3,2974	60	,481	,632
Kontrol Grubu	31	9, 419	3,5663			

*p > 0.05

Deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin t-testi sonuçları Tablo 4’de gösterilmiştir. Öğrencilerin başarı ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Deney grubu öğrencilerde ortalama 9, 839 iken kontrol grubu öğrencilerinde bu ortalama 9,419 olarak tespit edilmiştir. Test sonuçlarına göre deney ve kontrol grubu öğrencilerinin başarı durumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($t_{(60)} = ,481, p > .05$). Bu durumda deneysel işlem öncesi grupların başarı seviyelerinin yakın olduğu görülmüştür.

4. 2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 5: Kontrol Grubunun Ön-Test Son-Test Puanlarına İlişkin t-Testi Sonuçları

Test	N	\bar{X}	Ss	Sd(df)	T	P
Ön-Test	31	9,419	3,5663	60	,481	,000
Son-Test	31	11,968	1,2512			

*p < 0.05

Kontrol grubu öğrencilerinin t-testi sonuçları Tablo 5’de gösterilmiştir. Kontrol grubu öğrencilerinin Ön-test puan ortalaması $\bar{X} = 9,419$ iken, Son-test puan ortalaması $\bar{X} = 11,968$ olarak tespit edilmiştir. Test sonuçlarına göre kontrol grubu öğrencilerinin başarılarında düz anlatım yöntemi ile dersi işlemenin anlamlı bir farklılığa yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır (t(60)=,481, p<.000).

4. 3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 6: Deney Grubunun Ön-Test ve Son-Test Puanlarına İlişkin t-Testi Sonuçları

Test	N	\bar{X}	Ss	Sd	T	P
Ön-Test	31	9,839	3,2974	60	,481	,000
Son-Test	31	16,613	2,6163			

*p<0.05

Deney grubu öğrencilerinin t-testi sonuçları Tablo 6’da gösterilmiştir. Deney grubu öğrencilerinin Ön-test puan ortalaması $\bar{X} = 9,839$ iken Son-test puan ortalaması $\bar{X} = 16,613$ olarak tespit edilmiştir. Test sonuçlarına göre deney grubu öğrencilerinin ön-test ve son-test sonuçlarına bakıldığında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($t_{(60)}=4,81, p<.000$). Bu durum Öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinden ders günlüğü tutturmanın öğrencilerin başarısı üzerinde olumlu yönde etkisinin olduğunun göstergesidir.

4. 4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 7: Deney ve Kontrol Grubunun Son-Test Puanlarına İlişkin t-Testi Sonuçları

Gruplar	N	\bar{X}	Ss	Sd	T	P
Deney Grubu	31	16,613	2,6163	60	8,918	,000
Kontrol Grubu	31	11,968	1,2512			

*p < 0.05

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son-test t-testi sonuçları Tablo 7’de gösterilmiştir. Deney grubu öğrencilerinin aritmetik ortalamaları $\bar{X} =16,613$, kontrol grubu öğrencilerinin aritmetik ortalamaları $\bar{X} =11,968$ olarak bulunmuştur. Gruplar arası farka bakıldığında istatistiksel olarak deney grubunun lehinedir, ($t_{(60)}=8,918, p<0.05$). Bu sonuca göre ($p= .000$), deney ve kontrol grupları son test başarı puanlarında arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Tablodaki bu sonuçtan hareketle Sosyal bilgiler dersinde öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinden öğrencilere ders günlüğü tutturmanın öğrenci başarısını arttırmada daha etkili olduğu sonucuna varılabilir.

4. 5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 8: Deney ve Kontrol Grubunun Başarı Testi Kalıcılık Puanlarına İlişkin t-Testi Sonuçları

Gruplar	N	\bar{X}	Ss	Sd(df)	T	P
Deney Grubu	31	16,258	2,6163	60	8,918	,000
Kontrol Grubu	31	11,968	1,2512			

*p < 0.05

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin kalıcılık (Başarı) t-testi sonuçları Tablo 8'de gösterilmiştir. Deney grubu öğrencilerinin aritmetik ortalamaları $\bar{X} = 16, 258$, kontrol grubu öğrencilerinin aritmetik ortalamaları $\bar{X} = 11,968$ olarak bulunmuştur. Gruplar arası farka bakıldığında istatistiksel olarak deney grubunun lehinedir, (t(60)=8,918, p<0.05). Bu sonuca göre (p= .000), deney ve kontrol grupları kalıcılık testi başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. İki grup arasında bilgilerin kalıcılığı açısından bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşmuştur. Bu sonuçtan hareketle deney gurubu öğrencileri kontrol grubun öğrencilerinden daha başarılı olmuştur. Bu başarının ortaya çıkmasındaki olumlu etken ise ders günlüğü yazan deney grubu öğrencilerinin yazarken bilgilerini zihinde yapılandırmış olmaları ve günlükler tutarak konuyu kendi başlarına yazarken daha iyi ifade etmiş olmalarıdır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Sosyal Bilgiler dersi 6. Sınıfta eğitimi verilen “Ülkemiz ve Dünya” başlıklı ünitenin öğretilmesinde ders günlüğü kullanımının öğrencilerin başarısına etkisinin incelendiği araştırmada, bulguların yorumu yapılarak genel bir sonuca ulaşmaya ve öneriler geliştirilmeye çalışılmıştır.

Ortaya konulan bu araştırmada yazma etkinliklerinden ders günlüğünün uygulamaya tabi tutulduğu deney grubu öğrencileri ile herhangi bir uygulamaya tabi tutulmayan kontrol grubu öğrencilerin ön-test ve son-testten aldıkları puanlar karşılaştırılmıştır.

Ülkemiz ve Dünya ünitesinin öğretilmesinde deney grubu öğrencilerine öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinden ders günlüğü tutturmanın kontrol grubu öğrencilerine göre konuyu daha iyi öğrendikleri ve yazarak konuyu daha iyi anladıkları sonucuna varılmıştır.

Bu araştırma alana yönelik farklı düzeylerde ve konularda yapılmış olan pek çok araştırma bulguları ve sonuçları ile desteklenmektedir. Araştırmada ulaşılan bu sonuç; Avcı(2008), Güvenç (2011), Eker ve Çoşkun (2012), Koç ve Yıldız (2012), Eker (2012), Eker ve Arsal (2014), Bozat (2014), Karaçağıl (2014), Çavuş (2015), Demirci (2016), Ay (2018) Öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri ile yapmış olduğu çalışmalarının sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Ülper (2008)¹⁷⁷, çalışmasında bilişsel anlamda öğrencilerin becerilerine dayalı olarak gerçekleştirilecek bir yazma etkinliğinin, öğrencilerde ne tür bir etki ortaya çıkaracağını belirlemiş buna bağlı olarak araştırma boyunca tercih edilen yazma aktiviteleri öğrencilerin yazma becerilerini geliştirdiği sonucunu tespit etmiştir.

Günel, Memiş ve Büyükkasap (2009)¹⁷⁸, çalışmasında seviyeleri birbirinden farklılık gösteren gruplara hazırlanmış yazma etkinliklerinin akademik başarıya

¹⁷⁷ Ülper, 2008.

¹⁷⁸ Günel, Memiş ve Büyükkasap, s. 401-419.

etkisi ölçülmüş bu ölçüm sonucunda gruplar arasında analogi öğretiminin fen bilgisi dersi açısından anlamlı farklılıkların olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca yazma etkinliğinin öğrencilerin başarılarına destek sağladığını tespit etmişlerdir.

Avcı ve Akçay (2013)¹⁷⁹, Öğrenme amaçlı yazma teknikleri hakkında öğretmen görüşleri alınmış sonuç olarak öğretmenler yazmanın ders içerisinde gerekli olduğunu aynı zamanda hem kendilerinin hem de öğrencilere yönelik en fazla kullandıkları yazma aktivitesinin not aldırma olduğunu tespit etmişlerdir.

Bozat (2014)¹⁸⁰, 5.sınıf da eğitimi verilen Fen Bilimleri dersi “Yaşamımızdaki Elektrik” ünitesinin öğretilmesinde mektup kullanımının öğrenci başarısına bir etkisinin olup olmadığını araştırmış, araştırmanın sonucunda yazma etkinliğinin konunun öğretilmesinde öğrencilere olumlu katkı sağladığı, nicel verilerle de bu durumun desteklendiğini tespit etmiştir.

Karaçağıl (2014)¹⁸¹, Sosyal Bilgiler dersi bünyesinde eğitimi verilen “Türk Tarihinde Yolculuk” isimli ünitenin yazma aktiviteleri kullanmanın öğrenci başarısına sağladığı katkıyı araştırmış araştırma sonucunda uygulanan öğrenme amaçlı yazma aktivitelerinin konuyu anlamalarında kendilerine destek sağladığını tespit etmiştir.

Çavuş, (2015)¹⁸², Fen ve Teknoloji dersinde öğrencilere günlük tutturmanın öğrencilerde bilişüstü farkındalık oluşturup oluşturmadığını ve akademik yönden başarıya etkisini ölçmüş, araştırma sonucunda fen ve teknoloji dersinde ders günlüğü tutturmanın öğrencilerin bilişüstü farkındalık seviyesine olumlu katkı sağladığı tespitini yapmıştır.

¹⁷⁹ Avcı ve Akçay, s. 48-65.

¹⁸⁰Ömer BOZAT, ''5. Sınıf Yaşamımızdaki Elektrik Ünitesinde Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinliklerinden Mektubun Başarıya Etkisi.'' (Danışman: Doç. Dr. Ali Yıldız), Erzurum Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2014.

¹⁸¹Karaçağıl, 2014.

¹⁸²Çavuş, 2015.

Eker ve Arsal, (2014)¹⁸³, makale çalışmasında öz düzenleme stratejilerinin sosyal bilgiler dersinde öğretimi aşamasında öğrencilerin ders günlüğü yazarak öz düzenleme stratejilerini belirlemek makalenin amacını oluşturmuştur. Araştırmanın sonunda ise öğrencilerin ders günlüğü tutarak yapılan eğitimin kendilerine olumlu katkılar sağladığı ayrıca öğrencilerde öz düzenleme stratejileri kazanmalarında olumlu yönde katkılar sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ay, (2018)¹⁸⁴, 5. Sınıf Sosyal bilgiler dersinde eğitim gören öğrenciler üzerine yapılan araştırmada yazma aktiviteleri kullanımının öğrencilerde başarıya pozitif katkı sağladığı, yazma etkinlikleri ile birlikte öğrencilerin kendilerini ifade edebilme, problem çözme becerilerinin geliştiği sonucu tespit edilmiştir.

Alan üzerine ortaya konulan bu araştırmalar neticesinde Öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinin öğrenci başarısına katkı sağladığı, bilgilerin kalıcı hale geldiği ve öğrencilerde yazma becerilerinin geliştiği ileri sürülebilir.

Bu kapsamda ortaya konulan bu araştırmada genel sonuç olarak;

Yazma etkinliklerinden ders günlüğünün uygulamaya tabi tutulduğu deney grubu öğrencileri ile herhangi bir uygulamaya tabi tutulmayan kontrol grubu öğrencilerin ön-testten aldıkları puanları karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma sonucunda deney grubu öğrencilerinin ön-test puan ortalaması 9,839 iken; kontrol grubu öğrencilerine ait ön-test puan ortalaması 9,419 olarak çıkmıştır. Hem deney ve hem de kontrol grubu öğrencilerinin ön-test puan ortalamalarını karşılaştırmak için yapılan bağımlı (ilişkili) gruplar t-testinden elde edilen bulgular, uygulama öncesi yapılan başarı testinden aldıkları puanların istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farkın olmadığını göstermiştir ($p=0,613$; $p>0.05$). Ortaya çıkan bu sonuçta deney ve kontrol grubu içerisinde yer alan öğrencilerin uygulama öncesi başarı seviyelerinin eşit olduğu yani grupların homojen olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırma sürecinde deney grubu sınıfı belirlendikten sonra ilk haftalarda öğrencilere dağıtılan ders günlüklerinde işlenen dersin hedefi kısmına genel itibari ile

¹⁸³ Eker, ve Arsal, s. 80-93.

¹⁸⁴ Ay, 2018.

o gün işlenen konunun başlığının yazıldığı görülmüştür. Böyle bir durumun ortaya çıkması daha çok öğrencilerin yeterli farkındalık düzeyinde olmadığı sonucu ile açıklanabilir. Yine öğrencilerin yazdıkları ders günlüklerinde bazı öğrencilerin derste neler öğrendiklerini yazmaları gereken kısma öğretmenin o gün defterlerine ya da tahtaya yazdırdığı cümlenin bir benzerini ya da kitapta o gün işlenen konu ile ilgili bir yazıyı aynen yazdıkları görülmüştür. Bu durumun daha çok öğrencilerin verilen ders günlüklerini öğretmen tarafından verilen bir çeşit ödev olarak algıladıkları sonucuna varılabilir. Çavuş (2015) tarafından yapılan çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Ders öğretmeni tarafından deney grubu öğrencilerine dağıtılan ders günlükleri, her kazanım işlendikten sonra toplanmıştır. Araştırmacı tarafından toplanan ders günlükleri ile alakalı çeşitli sorular sorulmuş ve öğrencilerden geri dönütler alınmıştır. Öğrencilerin ifade ettiklerine bakıldığında günlük yazmanın, derste öğrendikleri bilgileri hatırlamayı kolaylaştırdığını, öğretmenlerinin kendilerine ders günlüklerini ödev verir gibi düşündüklerini, ders günlüklerini severek yazdıklarını söylemeleri, yapılan etkinliğin olumlu ve işe yarar olduğu sonucunu göstermektedir.

Araştırmanın sonunda deney grubu ve kontrol grubundaki öğrencilere, başarı testi son-test olarak uygulanmıştır. Deney grubu içerisinde yer alan öğrencilere ait son-testin puan ortalaması 16,613 iken; kontrol grubu içerisinde yer alan öğrencilerin puan ortalaması 11,968 olarak çıkmıştır. Öğretmen tarafından anlatım yöntemi kullanılarak işlenen dersin sonunda deney grubu öğrencilerine farklı olarak işlenen her kazanımın ardından öğrencilere ÖAY etkinliklerinden ders günlüğü uygulaması yaptırılmıştır. Bu durum iki grup arasında son-test puanları karşılaştırıldığında deney grubu lehine anlamlı bir farkın olduğu sonucunu vermiştir. ($p=0,000$; $p<0.05$). Ortaya çıkan bu verilerin tespiti üzerine 'Ülkemiz ve Dünya' ünitesinin öğretilmesinde deney grubu öğrencilerine Öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinden ders günlüğü tutturmanın kontrol grubu öğrencilerine göre konuyu daha iyi öğrendikleri ve yazarak konuyu daha iyi anladıkları sonucuna varılabilir.

Ders günlükleri yazan deney grubu öğrencilerinin ön-test ve son-test puanlarından aldıkları sonuçlar karşılaştırılmıştır. Deney grubu öğrencilerine ait ön-

test puan ortalaması 9,839'dan son-testte bu ortalama 16,613'e çıkmıştır. Deney grubu öğrencilerinin ön-test ve son-test puan ortalamalarını karşılaştırmak için yapılan bağımlı gruplar t-testi'nden elde edilen bulgular uygulama öncesi ve sonrası başarı testinden aldıkları puanların istatistiksel olarak farklı olduğunu göstermektedir ($p=0,000$; $p<0.05$). Bu ifadelerden hareketle uygulanan öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinden ders günlüğü tutmanın öğrenci başarısı üzerinde olumlu yönde etkili olduğu sonucuna varılabilir.

Araştırmanın sonunda kontrol grubu içerisinde yer alan öğrencilerin ön-test ve son-test puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. Kontrol grubu öğrencilerine ait ön-test puan ortalamasına bakıldığında 9,839'dan bu ortalama son-testte 11,968'e çıkmıştır. Kontrol grubu öğrencilerinin ön-test ve son-test puan ortalamalarını karşılaştırmak için yapılan bağımlı gruplar t-testi'nden elde edilen bulgular uygulama öncesi ve sonrası başarı testinden aldıkları puanların istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olduğunu göstermektedir ($p=0,000$; $p<0.05$).

Araştırma sonunda deney ve kontrol grubu öğrencilerine son-test uygulandıktan 6 hafta sonra başarı testi, kalıcılık testi olarak uygulanmıştır. Deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin kalıcılık testinden aldıkları puanları karşılaştırmak için yapılan bağımlı gruplar t- testi'nden elde edilen ortalamalar istatistiksel olarak yorumlanmış ve son-test ile hemen hemen aynı düzeyde sonuçlar vermiştir. ($p=0,000$; $p<0.05$). İki grubun kalıcılık testinden almış olduğu puanlar karşılaştırıldığında, deney grubunun ortalaması 16, 258 iken, kontrol grubunun ortalaması 11,968 olmuştur. İki grup arasında bilgilerin kalıcılığı açısından bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşmuştur. Bu ifadeden hareketle deney gurubu öğrencileri kontrol grubun öğrencilerinden daha başarılı olduğu sonucuna varılabilir. Bu başarının ortaya çıkmasındaki olumlu etken ise ders günlüğü yazan deney grubu öğrencilerinin günlükler tutarak konuyu kendi başlarına yazarken daha iyi ifade etmiş olmaları sonucu çıkarılabilir.

ALTINCI BÖLÜM

6. ÖNERİLER

Aşağıda araştırmanın sonuçları doğrultusunda, sonrasında yapılacak uygulamalara ve ileri süreçte yapılacak benzer çalışmalar için önerilere yer verilmiştir. Bu öneriler şu şekildedir;

1. Bu çalışmada Sosyal bilgiler dersinde öğrenciye ders günlüğü tutturmanın öğrenci başarılarına katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bundan dolayıdır ki bu tür etkinlikler öğretmenler tarafından ders içerisinde daha fazla kullanılabilmelidir.
2. Ders içerisinde kullanılan bu tür etkinlikler sayesinde öğrencilerdeki yazma becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlanabilir.
3. Sosyal bilgiler dersinin diğer ünitelerinde de ders günlüğü formatında bir etkinlik yapılarak, öğrencilerdeki yazma becerisini ortaya çıkarmak ve öğretilen konuyu daha anlamlı hale getirmek için benzer çalışmalar yapılabilir.
4. Bu çalışma 6. Sınıf öğrencileri ile yürütülmüştür. Öğrencilere 6. Sınıf müfredatında işlenen Ülkemiz ve Dünya ünitesi ders günlüğü şeklinde tutturulmuş ve öğrencilerin bu üniteyi yapılan etkinlik yolu ile anlama düzeylerine bakılmıştır. Farklı sınıf seviyelerinde de Sosyal bilgilerde ders günlüğü kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına etkisi benzer çalışma ile araştırılabilir.
5. Sosyal bilgiler dersinin öğretilmesinde yazma etkinliklerine daha fazla yer verilmelidir.
6. Sosyal bilgiler dersi öğretim programında ders günlükleri ile alakalı veya Öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri ile alakalı detaylı bilgiye yer verilebilir.
7. Bu çalışma öğrenciler ile yürütülmüş nicel yöntemli bir çalışmadır. Bu çalışmanın bir benzeri nitel araştırma yöntemleri kullanılarak araştırılabilir.
8. Ortaya konulan çalışmanın evren bölümü daha da geniş tutularak, bu konu üzerine araştırma yapan birçok bilim insanı tarafından yeni tarzda bir çalışma yapılabilir.

KAYNAKLAR

- AKINOĞLU, Orhan; “Yapılandırmacı Öğrenme ve Coğrafya Öğretimi”, Marmara Coğrafya Dergisi, Sayı: 10, İstanbul, Yıl 2004, s. 81.
- AKÇAY, Hakan, ÖZYURT B. Başak ve AKÇAY, B, Bezir; “Çoklu Yazma Etkinliklerinin Fen ve Teknoloji Dersi Öğretiminde Kullanılmasının Öğrenci Başarısı ve Kavram Öğrenmeye Etkisi”, Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:9, S:2, Yıl 2014, s. 15-31.
- AKTAŞ, Şerife ve GÜNDÜZ, Osman; “Yazılı ve Sözlü Anlatım”, Akçağ Basın Yayım Pazarlama, Ankara, Yıl 2001.
- APPLEBEE, A.N. ; “Writing and Reasoning, Review of Educational Research”, Sayı 54 (4), Yıl 1984, s. 577-596.
- ARSLAN, Mehmet; “Eğitimde Yapılandırmacı Yaklaşımlar”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Yıl: 2007, Cilt: 40, Sayı: 1, s. 41-61.
- ASLAN, Derviş; “İlköğretim Yedinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Yapılandırmacı Yaklaşım Bağlamında Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul; Yedi Tepe Üniversitesi, 2009.
- ATA, Bahri; “*Sosyal Bilgiler Öğretim Programı*”, C. Öztürk (Edt), Sosyal Bilgiler Öğretimi, 3. Baskı, Ankara 2007, s. 72.
- ATA, Bahri; “Sosyal Bilgiler Ünitesi” Kavramı Üzerine Bazı Düşünceler, s. 1.
- ATA, Bahri; “*Sosyal Bilgiler Öğretim Programı*”, C. Öztürk (Edt), Sosyal Bilgiler Öğretimi, Ankara 2009, s. 79.
- ATILLA, M. Ertaç; “Fen Öğretiminde Farklı Betimleme Modlarının Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinde Kullanımlarının Akademik Başarıya Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 2008.

- AVCI, Dilek, E. ve AKÇAY, Tolga; ‘Fen ve Teknoloji Dersinde Yazma Etkinlikleri Üzerine Öğretmen Görüşleri’, Türk Fen Eğitim Dergisi, Yıl: 10, S: 2, Yıl 2013, s. 48-65.
- AVCI, Dilek, E. ‘Fen ve Teknoloji Eğitiminde Öğrenci Günlüklerinin Kullanılması’, *Eurasian Journal of Educational Research*, Yıl 2008, 30, s. 17-32.
- ATILLA, M. Ertaç; ‘Fen Öğretiminde Farklı Betimleme Modlarının Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinde Kullanımlarının Akademik Başarıya Etkisi’, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 2008.
- AY, Alpaslan; ‘Sosyal Bilgiler Derslerinde Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinliklerinden Mektup ve Şiir Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi’ Yayınlanmış Doktora Lisans Tezi, Erzincan: Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, 2015.
- AY, Alpaslan; ve BAŞIBÜYÜK, Adem; ‘Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinlikleri Hakkındaki Görüşleri’, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt XI-I, Yıl 2018, s. 33-42.
- BOYER, L, Tara; ‘Sosyal Bilgilerde Öğrenme Amaçlı Yazma’, *The Social Studies*, Yıl 2006, s. 158-160.
- BİLGİLİ, A. Sinan; ‘Geçmişten Günümüze Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler’, Ali Sinan Bilgili, (Edt), *Sosyal Bilgilerin Temelleri*, Ankara, 2013, s. 27.
- BROOKS, M.G. and J.G. ; ‘The courage to be constructivist classrooms’, *Educational Leadership*, November, Yıl 1999, s. 18-24.
- BİBER, Bilge; ‘Fen Ve Teknoloji Öğretmenlerinin Yazmaya Dair Algıları Ve Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerini Uygulama Düzeyleri’, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 2012.

- BOZAT, Ömer; ‘‘5. Sınıf Yaşamımızdaki Elektrik Ünitesinde Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinliklerinden Mektubun Başarıya Etkisi,’’ Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 2014.
- BAHADIR, Erdinç; ‘‘İlköğretim 8. Sınıf Maddenin Halleri Ve Isı Ünitesi’nin Öğretiminde İşbirlikli Öğrenme Temelli Bilimsel Mektupların Kullanılmasının Öğrencilerin Tutum, Başarı Ve Bilimsel-Okuryazarlıklarına Etkisinin İncelenmesi’’, Yüksek Lisans Tezi, Erzincan: Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, 2011.
- COŞTU, Bayram, ÜNAL, Suat ve AYAS, A. Paşa; ‘‘Günlük Yaşamdaki Olayların Fen Bilimleri Öğretiminde Kullanılması’’, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), Cilt 8, Sayı 1, Yıl 2007, s. 197-207.
- ÇAVUŞ, Emine; ‘‘Fen Ve Teknoloji Dersinde Fen Günlüğü Kullanımının İlköğretim Öğrencilerin Bilişüstü Farkındalık Ve Akademik Başarılarına Etkisi’’, Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman: Adıyaman Üniversitesi, 2015.
- ÇELİK, Ş. Ünal; ‘‘İlköğretim Branş Öğretmenlerinin Yapılandırmacı Yaklaşım Yeterliliklerinin İncelenmesi’’, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi, 2013.
- ÇALIK, Temel ve SEZGİN, Feridun; ‘‘Küreselleşme Bilgi Toplumu ve Eğitim’’, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Yıl 2005, Cilt 13, S. 1, s. 55-66.
- DİNÇ, İbrahim; ‘‘İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi ‘‘İletişim ve İnsan İlişkileri’’ Ünitesinde Geçen Kavram ve Tanımlara Erişme Düzeyi’’, Yüksek Lisans Tezi, Erzincan: Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, 2014.
- DİLAVER, H. Hasan ve TAY, A. Betül; ‘‘Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’’, B. Tay, A. Ocal (Edts),*Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi*, (2. Bs.), Ankara, 2011, s. 100.

- DUYMAZ, Nuray; ‘‘Hücre Konusunun Öğrenilmesinde Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinliklerinin Kullanımı Ve Analoji Üretme’’, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2011.
- DOĞANAY, Ahmet; ‘‘Çağdaş Sosyal Bilgiler Anlayışı Işığında Yeni Sosyal Bilgiler Programının Değerlendirilmesi’’, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 2, Yıl 2008, s. 78.
- DOĞANAY, Ahmet; ‘‘*Sosyal Bilgiler Öğretimi*’’, C. Öztürk, D. Dilek, (Edts), Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi, Ankara 2002, s. 15.
- DEMİREL, Özcan; ‘‘Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme’’, 13. *Baskı, Ankara 2010, s. 4.*
- DEMİR, B. Selçuk ve AKENGİN, Hamza; ‘‘Hikâyelerle Sosyal Bilgiler Öğretimi’’, Ankara, 2012, s. 26.
- EROL, Gamze; ‘‘Asit Baz Konusunun Çoklu Yazma Etkinlikleri Ve Yaparak Yazarak Bilim Öğrenme Metodu Kullanılarak Öğretilmesinin Değerlendirilmesi’’, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2010.
- EKER, Cevat; ‘‘Öz düzenleme Sürecinde Günlüklerin Eğitici İşlevi’’, Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2012.
- ERDEN, Münire; ‘‘Sosyal Bilgiler Öğretimi’’, Ankara, (Tarihsiz). Alkım Yayıncılık, s. 8.
- ERDEM, Eda ve DEMİREL, Özcan; ‘‘Program Geliştirmede Yapılandırmacılık Yaklaşımı’’, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 23, Yıl 2002, s. 81-87.
- ERKAN, Melike; ‘‘Eleştirel Düşünme ve Biyoloji Eğitiminde Yazarak Düşünmenin Eleştirel Öğrenmenin Eleştirel Düşünme Üzerine Etkileri’’, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, S:1, Yıl 2008, s. 1-10.
- EMİG, Janet; ‘‘Writing as a mode of learning, Collage Composition and Communication’’, S:28, Yıl 1977, s. 122-128.

- EKER, Cevat ve ARSAL, Zeki; ‘‘Öz Düzenleme Stratejileri Öğretimi Sürecinde Ders Günlükleri Kullanmanın Öz Düzenleme Stratejileri Öğretimine Etkisi’’, Karaelmas Journal of Educational Sciences, Sayı 2, Yıl 2014, s. 80-93.
- GEVENÇ, Şefkat; ‘‘Sosyal Bilgiler Öğretiminde Fıkraların Kullanımı’’, Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Ömer Halis Demir Üniversitesi, 2014.
- GÖMLEKSİZ, M. Nuri ve BULUT, İlhami; ‘‘Yeni Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Uygulamadaki Etkililiğinin Değerlendirilmesi’’, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, Sayı 47, Yıl 2006, s. 39-42.
- GÖÇER, Ali; ‘‘Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi’’, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt 3, Konu 12, Yıl 2010, s. 179-195.
- GÜNEL, Murat; ‘‘Bilişsel Süreç ve İlk Öğretim Bilim Eğitiminde Öğrenme Aracı Olarak Yazma’’, İlköğretim Online, Online: <http://ilkogretim-online.org.tr>, Sayı 8 (1), Yıl 2009, s. 200-21.
- GÜNEL, Murat, KABATAŞ, Esra ve BÜYÜKKASAP, Erdoğan; ‘‘Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin ve Analoji Kurmanın Üniversite Düzeyinde Mekanik Konularını Öğrenmeye Etkisinin incelenmesi’’, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 29, S: 2, Yıl 2009, s. 401-419.
- GÜNEL, Murat, UZOĞLU, Mustafa ve BÜYÜKKASAP, Erdoğan; ‘‘Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin Kullanımının İlköğretim Seviyesinde Kuvvet Konusunu Öğrenmeye Etkisi’’, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 29, S:1, Yıl 2009, s. 379-399.
- GÜVENÇ, Hülya; ‘‘Çalışma Günlüklerinin 6. Sınıf Öğrencilerinin Öz Düzenlemeli Öğrenmeleri Üzerindeki Etkileri’’, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 41, Yıl 2011, s. 206.

- HAND, Brian ve PRAİN, Vaughan; ‘‘Teachers İmplementing Writing-To-Learn Strategies İn Juniar Secondary Science: A Case Sstudy’’, Science Education, S:86, Yıl 2001, s. 737-755.
- HOHENSHELL, L. Hand, B. and STAKER, J. ; ‘‘Promoting Conceptual Understanding of Biotechnology: Writing to a Younger Audince’’, The American Biology Teacher, 66(5), Yıl 2004, s. 333-338.
- İSKENDER, Pelin; ‘‘İlköğretim Okullarında Sosyal Bilgiler Öğretiminin Öncelikleri Ve Sosyal Bilgiler Öğretmeni Yetiştirmeye Yönelik Çıkarımlar’’, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), Cilt 8, Sayı 1, Yıl 2007, s. 21-29.
- İLTER, G. Billur; ‘‘Oluşturmacı Yaklaşım Dayalı Yabancı Dil Öğretim Sınıflarında Yazma Becerisi Etkilerinin Öğrenci Başarısına Etkisi’’, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 2 (2), Yıl 2007, s. 1-11.
- KARAÇAĞIL, Canan; ‘‘Sosyal Bilgiler Derslerinde Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinlikleri Kullanımının Öğrenci Akademik Başarısı Üzerine Etkisi’’, Yüksek Lisans Tezi, Muğla: Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi, 2014.
- KARACA, Çoşkun; ‘‘6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Yeryüzünde Yaşam Ünitesinde Probleme Dayalı Öğrenme Yönteminin Öğrenci Başarısına Etkisi (Erzurum İli Örneği)’’, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 2014.
- KÖKSAL, Hüseyin; ‘‘İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’’, Refik Turan, Tahsin Yıldırım (Edts.), Sosyal Bilgilerin Temelleri, Ankara, 2016, s. 42.
- KÖKSAL, Hüseyin; ‘‘İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’’, Refik Turan, Tahsin Yıldırım (Edts.), Sosyal Bilgilerin Temelleri, Ankara, 2016, s. 41.

- KLEİN, P.D. ; ‘‘Constructing Scientific Explanations Through Writing’’,
Instructional Science, S: 32, Yıl 2004, s. 191–231.
- KLEİN. D. P. ; ‘‘Reopening Inquiry Into Cognitive Processes In Writing-To-Learn’’,
Educational Psychology Review, S:11 (3), Yıl 1999, s. 203- 270.
- KİRİŞ, Ayten; ‘‘Tarih Eğitimi Ve Tarihçilik Mesleği Lise Tarih Derslerinde Yazma
Becerilerinin Kullanılması Ve Geliştirilmesi’’, Yüksek Lisans Tezi,
Ankara: Gazi Üniversitesi, 2009.
- KOÇAK, Gülşen; ‘‘Tek Boyutta Hareket Konusunda Öğrenme Amaçlı Yazma
Etkinliklerinin Uygulanmasının Fen Bilgisi Öğretmenliği 1. Sınıf
Öğrencilerinin Akademik Başarısına ve Kalıcılığına Etkisi’’, Yüksek
Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 2013.
- KOÇ, Canan ve YILDIZ, Hatice; ‘‘Öğretmenlik Uygulamasının Yansıtıcıları:
Günlükler’’, Eğitim ve Bilim Dergisi, Cilt 37, Sayı 164, Yıl 2012, s.
224-236.
- MEB; ‘‘İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’’, Ankara, 2006.
- MEB; ‘‘İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu’’, Ankara,
Devlet Kitapları Müdürlüğü, 2005, s. 51.
- MEB; ‘‘Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, Sosyal Bilgiler Dersi (4, 5, 6 ve 7.
Sınıflar) Öğretim Programı’’, Ankara, 2015.
- MEB; ‘‘Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Kılavuzu’’, 2005, s. 1.
- MEB; ‘‘Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, İlköğretim Sosyal Bilgiler 4-7. Sınıf
Öğretim Programı’’, Ankara, 2005.
- MEB; ‘‘İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 4-5. Sınıflar Öğretim Programı ve
Kılavuzu’’, Ankara, Devlet Kitapları Müdürlüğü, 2005.
- MEB, ‘‘İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6 ve 7. Sınıflar Öğretim Programı’’,
Ankara, 2005. S.44.

- MEBOÖGM; ‘‘Milli Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Genel Müdürlüğü, ‘‘Öğretim Programlarının Yenilenme Gerekçeleri ve Davranışçı Yaklaşım İle Yapılandırıcı Yaklaşım Arasındaki Farklar’’, Ankara, 2009.
- MEBOÖGM; ‘‘Milli Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Genel Müdürlüğü, Öğretim Programlarının Yenilenme Gerekçeleri ve Davranışçı Yaklaşım İle Yapılandırıcı Yaklaşım Arasındaki Farklar’’, <http://slideplayer.biz.tr/slide/3111479/> , Nisan 2009. s. 26-33.
- MARLOWE, B. and PAGE M. L. ; ‘‘Creating And Sustaining The Constructivist Classroom’’, USA: Corwin Press, 1998.
- MASON, L. ve BOSCOLO, P. ; ‘‘Writing And Conceptual Change. What Changes’’, Instructional Science, s:28, Yıl 2000, s. 199–226.
- NCSS; ‘‘The Social Studies Professional’’, Washington DC: National Council for the Social Studies. 1993, s. 3.
- OCAK, Gürbüz ve ÇINAR, İbrahim, Yapılandırıcı Anlayış ve Çeşitleri, Eğitim Bir-sen, Eğitime Bakış Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 16, Yıl 2010, s. 56.
- OCAK, Gürbüz ve ÇINAR, İbrahim; ‘‘Yapılandırıcı Anlayış ve Çeşitleri, Eğitim Bir-sen’’, Eğitime Bakış Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 16, Yıl 2010, s. 59-60.
- ÖZTÜRK, Cemil ve OTLUOĞLU, Rahmi; ‘‘*Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler ve Yazılı Materyaller*’’, 4. Baskı, Ankara 2011, s. 5.
- ÖZDEMİR, S. Mehmet; ‘‘Sosyal Bilgiler Öğretimi Programı ve Değerlendirilmesi’’, M. Safran, (Edt), Sosyal Bilgiler Öğretimi, (1.Bs.), Ankara, 2009, s. 20.
- ÖĞDÜK, Ayşegül; ‘‘İlköğretim İkinci Kademe Fen ve Teknoloji Dersinde Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinde Kullanılan Modsal Betimlemelerin Akademik Başarıya Etkisi’’, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 2011.
- ÖZTÜRK, Bilge ve GÜNEL, Murat; ‘‘Öğretmen Perspektifinden Yazma ve Yazmanın Öğrenme Amaçlı Kullanımı: Ölçme Envanteri Geliştirme

- ve Pilot Uygulama”, İlköğretim Online, [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>, S: 14(2), Yıl 2015, s. 713-733.
- PRAİN, V. and HAND, B. ; ‘‘Writing For Learning İn The Junior Secondary Science Classroom: İssues Arising From A Case Study’’, International Journal of Science Education, 18(1), Yıl 1996, s.117-128.
- RİVARD, L. P. ve STRAW, S.B. ; ‘‘The Effect Of Talk And Writing On Learning Science: An Exploratory Study’’, Science Education, S:84, Yıl 2000, s. 566–593.
- SAFRAN, Mustafa; ‘‘Sosyal Bilgiler Öğretimine Bakış’’, B. Tay, A. Öcal (Edts),Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi, (2. Bs.), Ankara, 2011, s. 15.
- SAĞLAM, Ersin; ‘‘Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirmesi’’, Yüksek Lisans Tezi, Erzincan: Binali Yıldırım Üniversitesi, 2014.
- SENEMOĞLU, Nuray; ‘‘Gelişim Öğrenme ve Öğretim’’, Ankara, Gazi Kitabevi, 2003.
- SAĞIRLI, Ö. Meryem; ‘‘Öğrenci Görüşlerine Göre Bazı Yazma Etkinliklerinin Eğitsel Etkilerinin İncelenmesi’’, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri / Educational Sciences: Theory & Practice, 10 (4), Yıl, 2010, s. 4-30.
- TYNJALA, P. ; ‘‘Writing as a Tool For Constructive Learning: Students’ Learning Experiences During an Experiment’’, Higher Education, S: 36, Yıl 1998, S. 209-230.
- UĞUREL, Işıkhan, TEKİN, Çiğdem ve MORALI, Sevgi; ‘‘Matematik Eğitimi Literatüründen ‘‘Yazma Aktiviteleri’’ Üzerine Genel Bir Bakış’’, e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences, 1C0038, 4, (2), Yıl 2009, s. 497.

- UZOĞLU, Mustafa; ‘‘Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin Kullanımının İlköğretim Seviyesinde Kuvvet ve Madde Ünitesini Öğrenmeye Etkisinin Araştırılması’’, Yayınlanmış Doktora Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 2010.
- ULUĞ, Feyzi; ‘‘Okulda Başarı: Etkili Öğrenme Ve Ders Çalışma Yöntemleri’’, İstanbul, Remzi Kitabevi, 2004.
- UNGAN, Suat; ‘‘Yazma Becerisinin Geliştirilmesi ve Önemi’’, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S:23, Yıl 2007, s. 461-472.
- UZUN, Salih; ‘‘Öğrenme Amaçlı Okuma-Yazma Etkinlikleri ile Zenginleştirilmiş Ortamların Fizik Öğrenme Üzerindeki Etkisi: Enerji Ünitesinde Bir Uygulama’’, Yayınlanmış Doktora Tezi, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi, 2011.
- UZOĞLU, Mustafa ve GÜRBÜZ, Fatih; ‘‘Fen Ve Teknoloji Öğretmen Adaylarının Isı Ve Sıcaklık Konusundaki Kavram Yanılgılarının Belirlenmesinde Öğrenme Amaçlı Mektup Yazma Aktivitesinin Kullanılması’’, The Journal of Academic Social Science Studies: International Journal of Social Science, Cilt: 6, Sayı: 4, Yıl 2013, s. 501-517.
- ÜLPER, Hakan; ‘‘Bilişsel Süreç Modeline Göre Hazırlanan Yazma Öğretimi Programının Öğrenci Başarısına Etkisi’’, Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.
- YANPAR, Tuğba; ‘‘Etkili ve Anlamlı Öğrenme için Kuramsal Yaklaşımlar ve Yapılandırmacılık’’, Cemil Öztürk(Edt.), Sosyal Bilgiler Öğretimi, Ankara, 2009, s. 59.
- YAZICI, Hakkı ve KOCA, M. Kürşat; ‘‘Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’’, B. Tay, A. Öcal (Edts), Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi, (2. Bs.), Ankara, 2011, s. 35.
- YAMAN, Ertuğrul; ‘‘Yazma Sanatı Yazılı Anlatım’’, Ankara, Savaş Yayınevi, 2008.

- YEŞİLDAĞ, Funda; “Modern Fizik Öğretiminde Öğrencilerin Çoklu Modsal Betimlemeleri Algılamaları Ve Modsal Betimlemelerle Hazırladıkları Yazma Aktivitelerini Değerlendirme Sürecinin Öğrenmeye Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk üniversitesi, 2009.
- YILDIZ, Ali ve Erdoğan BÜYÜKKASAP, Erdoğan; “Öğretmen Adaylarının Compton Olayını Anlama Düzeyleri Ve Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin Akademik Başarıya Etkisi”, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Cilt: 8, S:1, Yıl 2011, s. 1644-1664.
- YILDIZ, Ali; “Üniversite Öğrencilerinin Kuantum Fiziği Konularını Anlama Düzeyleri ve Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin Akademik Başarıya Etkisi”, Yayınlanmış Doktora Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 2009.

EKLER

EK-1 SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE “DERS GÜNLÜĞÜ” DERECELİ PUANLAMA ANAHTARINA GÖRE OLUŞTURULAN DERS GÜNLÜĞÜ ÖRNEĞİ

Adı/Soyadı:.....

Tarih:...../...../.....

Bugün İşlediğimiz Sosyal bilgiler Dersinin Amacı neydi?

Bugün işlediğimiz Sosyal bilgiler dersinde hangi konuları öğrendim?

Bugün işlediğimiz sosyal bilgiler dersine ne tür bir katkıda bulundum?

Sosyal bilgiler dersinde işlediğimiz bu konunun günlük hayatla bağlantısı nedir?

Bugün sosyal bilgiler dersini dinlerken en sevdiğim bölüm neydi?

Sosyal bilgiler dersinde bugün kullandığım strateji/yöntem neydi?

NOT: Sevgili öğrenciler... Yazacağınız ders günlüklerinizi bilimsel dil kullanarak yazmanızı istiyorum. Sonra işlediğimiz kazanımı günlük yaşamla ilişki kurarak yazabilirsiniz. Yazarken Düzen, tertip/Organizasyon olacak şekilde yazınız. Ayrıca ders günlüklerinizi yazarken bilimsel süreç becerilerinizi kullanarak yazmanız konuyu kavramanız açısından daha yararlı olacaktır. Konu ile alakalı yazacağınız bilimsel kavramların ise anlaşılır şekilde olmasını istiyorum. Son olarak günlükleriniz yaratıcı düşünme ile destekleyerek yazınız.

EK-2: DERS GÜNLÜĞÜ ÖRNEKLERİ

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE "DERS GÜNLÜĞÜ" DERECELİ PUANLAMA ANAHTARINA GÖRE
DEĞERLENDİRİLEN GÜNLÜK ÖRNEĞİ

Adı/Soyadı: Fazza Nur CEBRİE

Tarih: 11/01/2017

Bugün Sosyal bilgiler Dersinin Amacı neydi?

Karadenize kıyısı olan ülkeleri, Karadenize kıyısı olan ülkelerin bölgesel sorunları (Karadenizin) çözmek için Bükres sözleşmesini imzaladıklarını, bir yerde deprem olursa diğer bizim o ülkeye yardım etmemiz gerektiğini, onların da bize yardım etmesi gerektiğini; yani dayanışma ve yardımlaşmanın GÖK önemli olduğunu ve bizim kurduğumuz Kızılay ve AKUT'un başka ülkelerde de görev yaptığını öğrendim.

Bugün işlediğimiz sosyal bilgiler dersinde hangi konuları öğrendim?

Bulgaristan, Romanya, Ukrayna, Rusya ve Gürcistan'ın Karadenize kıyısı olan ülkeler olduklarını ve onların Bükres'i imzaladıklarını, dayanışma ve yardımlaşmanın önemini, Kızılay'ın ve AKUT'un sadece bize yardım etmek için değil tüm ülkelere yardım etmek için görev yaptığını öğrendim.

Bugün işlediğimiz sosyal bilgiler dersine ne katkıda bulundum?

Öğretmenimizin anlattıklarını olabildiğince sessiz bir şekilde dinledim. Bildiğimi düşün-
düğüm sorulara parmak kaldırdım ve konuyla ilgili ödev test vb. yaparak kendimi geliştirmeye çalıştım.

Sosyal bilgiler dersinde işlediğimiz bu konuların günlük hayatla bağlantısı nedir?

Eğer bir deprem yaşarsak o depremde bize başka ülkelerin yardım edeceğini biliyorum ve bu yüzden biraz daha güvende hissediyorum. Ama eğer orada bir deprem olursa bizim de onlara yardım etmemiz gerektiğini biliyorum.

Bugün sosyal bilgiler dersini dinlerken en sevdiğim bölüm neydi?

Bu günkü sosyal bilgiler dersinde en sevdiğim yer öğretmenimizin sözleşmelerin adlarını söylerken zorlanmasıydı. Çok güldüm.

Sosyal bilgiler dersinde bugün kullandığım strateji/yöntem neydi?

Anlatma-dinleme yoluyla ve dahtayı izleyerek not alma yarı görsel anlatım tekniklerini kullanmayı tercih ettik. Çünkü öyle görsel anlatıma daha iyi anladığımızı fark ettik.

NOT: Sevgili Öğrenciler...Yazacağınız ders günlüklerini bilimsel dil kullanarak yazınız. Ayrıca yazarken işlediğiniz konuyu günlük yaşamla ilişki kurarak yazınız. Kağıdın düzenine ve yazınızın düzenine dikkat ediniz. İşlediğiniz konuyu şekil, grafik veya diyagram çizerek de yazabilirsiniz. Yazdığınız kavramların bilimsel olmasına dikkat ediniz. Son olarak ders günlüklerinizi yazarken yaratıcılığınızı da kullanınız.

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE "DERS GÜNLÜĞÜ" DERECELİ PUANLAMA ANAHTARINA GÖRE
DEĞERLENDİRİLEN GÜNLÜK ÖRNEĞİ

Adı/Soyadı: Nagihan Sımsek

Tarih: 11/01/2017

Bugün Sosyal bilgiler Dersinin Amacı neydi?

Yardımlaşmayı öğrenmek, Khoto sözleşmesini öğrenmek, Bükreş sözleşmesini öğrenmek, doğal afetleri öğrenmek, Devletlerin doğal afetlerde yardım yaptıklarını öğrenmek ve bu anlatıklarımın daha çok fazlasını öğrenmekti sosyal dersinin amacı.

Bugün işlediğimiz sosyal bilgiler dersinde hangi konuları öğrendim?

Yardımlaşmayı öğrenmek, doğal afetleri öğrenmek, Bükreş sözleşmesini öğrenmek, khoto sözleşmesini öğrenmek, devletlerin doğal afetlerde yardım yaptığını öğrenmek ve bunun gibi konuları öğrendim sosyal dersinde.

Bugün işlediğimiz sosyal bilgilerin ne katkıda bulundum?

Öğretmenimiz soru - cevap yaptı ben cevapladım, öğretmenimizle bu tarz etkinlikler yapıp bende cevapladım.

Sosyal bilgiler dersinde işlediğimiz bu konuların günlük hayatla bağlantısı nedir?

Doğal afetlerde yardım yapmamızın gerektiğini, yardımlaşmanın çok güzel bir şey olduğu bence günlük hayata bağlantısı var.!

Bugün sosyal bilgiler dersini dinlerken en sevdiğim bölüm neydi?

Devletlerin doğal afetlerde başka ülkelere yardım yapmasını daha çok sevdim. Çünkü günlük hayata bağlantısı baya var.

Sosyal bilgiler dersinde bugün kullandığım strateji/yöntem neydi?

Tahtaya harita çizdik, soru - cevap yaptık ama bence en güzel yöntem tahtaya harita çizmekti çünkü zevkli geliyo bence.

NOT: Sevgili Öğrenciler...Yazacağımız ders günlüklerini bilimsel dil kullanarak yazınız. Ayrıca yazarken işlediğiniz konuyu günlük yaşamla ilişki kurarak yazınız. Kağıdın düzenine ve yazınızın düzenine dikkat ediniz. İşlediğiniz konuyu şekil, grafik veya diyagram çizerek de yazabilirsiniz. Yazdığımız kavramların bilimsel olmasına dikkat ediniz. Son olarak ders günlüklerinizi yazarken yaratıcılığınızı da kullanınız.

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE "DERS GÜNLÜĞÜ" DERECELİ PUANLAMA ANAHTARINA GÖRE
DEĞERLENDİRİLEN GÜNLÜK ÖRNEĞİ

Adı/Soyadı: Fatma Cukadar

Tarih: 11/04/2017

Bugün Sosyal bilgiler Dersinin Amacı neydi?

Bugünkü dersin amacı doğal afetlerde bütün ülkelerin iş birliği içinde olduğu, Kıbrıs'ın birçok ülkelerde faaliyet gördüğü, bizim ülkede bir doğal afet olsa diğer ülkelerde bizim ülkeye yardım edeceği, Bugün birleşmiş devletlerin Karadeniz'e kıyısı olan ülkelerin faaliyet gösterdiğini öğrenmekti amacımız.

Bugün işlediğimiz sosyal bilgiler dersinde hangi konuları öğrendim?

Bugün işlediğimiz sosyal bilgiler dersinin konuları şunlardı: doğal afetlerde bütün ülkelerin iş birliği içinde olduğu, Kıbrıs'ın birçok ülkelerde faaliyet gördüğü bizim ülkede bir doğal afet olsa diğer ülkelerde bizim ülkeye yardım edeceğini, Bugün birleşmiş devletlerin Karadeniz'e kıyısı olan ülkelerin faaliyet gösterdiğini öğrendim.

Bugün işlediğimiz sosyal bilgiler dersine ne katkıda buldum?

Hicbir katkıda bulunmadım.

Sosyal bilgiler dersinde işlediğimiz bu konuların günlük hayatla bağlantısı nedir?

Eğer Kızılay'da çalışırsak nerelerde faaliyet göstereceğimizi, Deprem olursa hangi ülkelere gidip yardım edeceğimizin günlük hayatla bağlantısıdır.

Bugün sosyal bilgiler dersini dinlerken en sevdiğim bölüm neydi?

Öğretmenimiz tahtaya Türkiye haritasını çizdi ve Karadeniz'e kıyısı olan ülkeleri gösterdi.

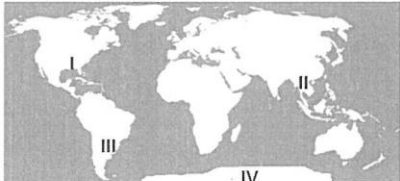
Sosyal bilgiler dersinde bugün kullandığım strateji/yöntem neydi?

Benim stratejim suyu dersi dinlemek, öğretmenin sorduğu sorular olunca sınıfca cevaplamak benim yöntemim.

NOT: Sevgili Öğrenciler...Yazacağımız ders günlüklerini bilimsel dil kullanarak yazınız. Ayrıca yazarken işlediğiniz konuyu günlük yaşamla ilişki kurarak yazınız. Kağıdın düzenine ve yazınızın düzenine dikkat ediniz. İşlediğiniz konuyu şekil, grafik veya diyagram çizerek de yazabilirsiniz. Yazdığınız kavramların bilimsel olmasına dikkat ediniz. Son olarak ders günlüklerinizi yazarken yaratıcılığınızı da kullanınız.

EK: 3 ÜLKEMİZ VE DÜNYA ÜNİTESİ BAŞARI TESTİ

Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıf Ülkemiz ve Dünya Ünitesi Başarı Testi Soruları

1. Türkiye'yi Karadeniz'e, Marmara'ya, Ege'ye ve Akdeniz'e bağlayan ve boğazlarına sahiptir. Bu boğazlar deniz ticaretinde önemli bir yere sahiptir. **Buna göre, yukarıda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangileri getirilebilir?**
 - A) İstanbul-Marmara
 - B) Çanakkale-Ege
 - C) İstanbul-Çanakkale
 - D) Marmara-Çanakkale
2. Aşağıdakilerden hangisi nüfus ve ekonomik faaliyetlerin dağılımında **en az** etkilidir?
 - A) Yeryüzü şekillerinin uygunluğu
 - B) Doğal kaynakların zenginliği
 - C) Ticaret yollarının işlekliği
 - D) Teknolojik gelişmeler
3. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının birleştiği, Dünyanın önemli noktasında bulunmasının Türkiye'ye sağladığı kazançlar arasında **yer almaz?**
 - A) Yer altı kaynakları bakımından zengin olması
 - B) Ticaretin gelişmiş olması
 - C) Jeopolitik yerinin önem kazanması
 - D) Kültürel zenginliğe sahip olması
4. Aşağıdaki yerlerden hangisi Dünya'nın **az nüfuslanmış** bölgelerinden biri **değildir?**
 - A) Kutup bölgeleri
 - B) Ilıman kuşağın kıyı bölgeleri
 - C) Ekvatorial kuşağın ormanlık alanları
 - D) Ilıman kuşakta dağlık alanlar
5.

Yukarıda verilen numaralı yerlerin hangisinde nüfus yoğunluğu **azdır?**

 - A) I
 - B) II
 - C) III
 - D) IV
6. Türkiye'nin aşağıda verilen ülkelerden hangisine otomobil, elektrikli aletler ile elektronik aletler satması **zordur?**
 - A) Fransa
 - B) Özbekistan
 - C) Lübnan
 - D) Pakistan
7. Aşağıdaki verilen ürünlerden hangisi bir ihrac ürünümüz **değildir?**
 - A) Fındık
 - B) Kayısı
 - C) Pirinç
 - D) Bor Minareleri
8. İthalat ve İhracata yönelik ürünlerin ülke sınır kapılarında kontrol edildiği yere ne ad **verilmektedir?**
 - A) İhracat
 - B) İthalat
 - C) Liman
 - D) Gümrük
9. Aşağıdaki sınır kapıları ve komşu ülke eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?
 - A) Irak – Habur Sınır kapısı
 - B) Gürcistan – Sarp Sınır kapısı
 - C) İran – Gürbulak Sınır kapısı
 - D) Suriye – Kapıkule Sınır kapısı
10. Aşağıdakilerden hangisi Almanya'ya ihrac ettiğimiz ürünlerden biri **değildir?**
 - A) Tekstil ürünleri
 - B) Fındık
 - C) Motorlu Taşıtlar
 - D) İlaç
11. I. Devletlerin eşitliği
II. Yurtta ve Dünyada barış
III. Milli sınırlarımızı sürekli genişletmek
IV. Türkiye'nin milli sınırlar içerisinde bağımsız yaşaması
Yukarıda verilen ilkelerden hangisi Atatürk döneminde belirlenmiş milli dış politika ilkeleri içerisinde **yer almaz?**
 - A) I
 - B) II
 - C) III
 - D) IV

12. Aşağıdakilerden hangisi Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı'nın (TİKA) kuruluş amaçlarından biri değildir?

- A) Türk dilini konuşan ülkeler ile işbirliği yapmak
- B) Türk dilinin konuşulduğu ülkelerin kalkınmalarına yardımcı olmak
- C) Ülkemizin komşuları dışındaki ülkelerle işbirliğine girmek
- D) Türk Cumhuriyetleri ile sosyal ve kültürel ilişkiler geliştirmek

13. Nasrettin Hoca fıkralarının tüm Türk ülkelerinde biliniyor ve bu fıkraların anlatılıyor olması aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?

- A) Dil birliğinin
- B) Tarih birliğinin
- C) Kültür birliğinin
- D) Coğrafi birliğin

14. Aşağıda verilen devletlerden hangisi Türk Cumhuriyetleri arasında yer almaz?

- A) Gürcistan
- B) Kazakistan
- C) Kırgızistan
- D) Azerbaycan

15. Aşağıdakilerden hangisi Atatürk'ün milli dış politikasında barışçı bir siyaset izlediğinin göstergeleri arasında sayılmaz?

- A) Millet Mekteplerinin açılması
- B) Milletler Cemiyeti'ne üye olunması
- C) Balkan Antantının imzalanması
- D) Sadabat Paktının imzalanması

16. "Marmara deprem felaketinde Japonya Türkiye'nin yardımına koştu."

Yukarıda verilen gazete haberine göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Doğal afetlerde tüm dünya ülkelerinin yardım yapma zorunlulukları vardır
- B) Japonya'da doğal afet yaşanması ihtimali azdır
- C) Doğal afetlerde Ülkeler arası dayanışma örneği verilmiştir
- D) Türkiye'de Japonya'ya oranla daha fazla doğal afet yaşanmaktadır

17. Hangisi insanların dayanışma ve işbirliği içerisinde olmasını gerektiren ortak sorunlardan biri değildir?

- A) Çevre kirliliği
- B) Doğal afet
- C) Ülkenin iklimi
- D) Savaş ve Yoksulluk

18. Aşağıdakilerden hangisi özellikle atmosfere çok fazla zarar veren gazların salınımını azaltmak amacıyla imzalanan Uluslararası sözleşmedir?

- A) Karadeniz'in kirlenmeye karşı sözleşmesi
- B) Kyoto sözleşmesi
- C) Biyolojik çeşitlilik sözleşmesi
- D) Helsinki sözleşmesi

19. "İnsanların doğal çevreyi bilinçsizce kullanmaları bazı çevre sorunlarına neden olmaktadır."

Çevre sorunlarını azaltmak için yapılacak çalışmalar arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Doğal kaynakların verimli kullanılması konusunda eğitimler vermek
- B) Doğal kaynakların hızlı tüketimini önlemeye yönelik yönetmelik ve kanunlara uymak
- C) Atıkların çevreye zarar vermeden depolanması için tesisler kurmak
- D) Çevre temizliği konusunda maliyetleri azaltmak

20. 17 ağustos Marmara ve 12 Kasım Düzce depreminin acılarını sarmak amacıyla Türkiye'ye; Pakistan, Yunanistan, Almanya gibi birçok ülkeden kurtarma ekipleri gelmiştir. Marmara depreminden kısa sonra Pakistan'da olan depreme ise, Türkiye'den kurtarma ekipleri ve yardım paketleri gönderilmiştir. Bu durum, aşağıdaki kavramlardan hangisi için bir örnek oluşturabilir?

- A) Evrensel kültür
- B) Kültürel gelişme
- C) Toplumsal kalkınma
- D) Uluslararası dayanışma

21.

Yukarıda olimpiyat oyunlarını simgeleyen halkalar gösterilmektedir.
Buna göre bu simgeyle verilmek istenen mesaj aşağıdakilerden hangisi olamaz?

a) Uluslar arası barış
b) Kataların simgelemesi
c) Irkçılık yanlısı olma
d) Uluslar arası birlikteliği sağlamak

22. Ülkemizde ve dünyanın birçok ülkesinde Uluslararası kültür, sanat, fuar ve spor etkinlikleri yapılmaktadır. Bu etkinliklere kültür farkı gözetmeksizin birçok ülke katılmaktadır.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Etkinlikler toplumların konuşma dilini değiştirmiştir
B) Etkinlikler kültürel etkileşime katkı sağlamıştır
C) Etkinliklerin ülke ekonomisine fazla katkısı olmamıştır
D) Etkinlikler kültürel farklılıkları ortadan kaldırmıştır

23. Aşağıdakilerin hangisinin Türkiye'nin tanıtımına katkısının olması düşünülemez?

- A) Uluslararası İstanbul Caz Festivali
B) Uluslararası İzmir Enternasyonal İzmir Fuarı
C) Uluslararası Erzurum Kış Olimpiyatları
D) Uluslararası Londra Olimpiyatları

24. Uluslararası etkinlikler ile:

- I. Ülkelerin turizm etkinlikleri tanıtılır.
II. Ülke ekonomisine katkı sağlar.
III. Toplumlararası ayrışmalara neden olur.

Verilen bilgilerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız II
B) Yalnız III
C) II ve III
D) I ve II

25.

- I. TİKA
II. TÜRKSOY
III. NATO

Yukarıda verilen Ulusal ve Uluslararası kuruluşlardan hangilerinin kültürel ilişkileri geliştirmek amacıyla kurulduğu söylenemez?

- A) Yalnız II
B) Yalnız III
C) II ve III
D) I ve II

EK- 4. ARAŞTIRMA İZİN BELGESİ

T.C.
ERZİNCAN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 45468433-44-E.12928070
Konu: Araştırma İzni

16.11.2016

ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü)
ERZİNCAN

İlgi: 09.11.2016 tarihli ve 63579008-302.08.01-E.45847 sayılı yazınız.

Fakülteniz İlköğretim Anabilim Dalı öğretim üyelerinden Prof. Dr. Adem BAŞIBÜYÜK'ün danışmanlığını yürüttüğü 14701004 nolu öğrenci Sefa ŞAHİN'in araştırma iznine ilişkin; Müdürlük Makamının 15.11.2016 tarih ve 12874392 sayılı onayı ekte gönderilmiştir.

Söz konusu çalıma tamamlandıktan sonra, uygulama sonucunun 2 adet örnek CD ortamında hazırlanarak, Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Hizmetleri AR-GE birimine teslim edilmesi hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Aziz GÜN
İl Millî Eğitim Müdürü
"Güvenli Elektronik İmzalı
Aslı İle Aynıdır.
16.11.2016
Ercan SENER
V.H.K.İ.

EK: Onay (1-sayfa)

Mengüceli Mah. Kamu Lojmanları 1311. Sokak-ERZİNCAN
Elektronik Ağ: <http://erzincan.meb.gov.tr>
e-posta: arge24@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Hasan GÜNEŞ-Şube Müdürü
Tel: (0 446) 214 20 73-12 45
Faks: (0 446) 214 11 85

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 9793-53ac-3f70-88df-3d39 kodu ile teyit edilebilir.

**EK-5 SOSYAL BİLGİLER DERSİ “DERS GÜNLÜĞÜ”
DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI**

<i>PUAN</i> ÖLÇÜTLER	Çok İyi 4	İyi 3	Orta 2	Zayıf 1
<i>Bilimsel Dil Kullanımı</i>	Bilimsel dilin açık, net ve tutarlı kullanımı	Bilimsel dilin yeterli düzeyde kullanımı	Bilimsel dilin kısmen kullanımı	Bilimsel dilin kullanılmaması ya da çok fazla hata yapılması
<i>Günlük yaşamla ilişki kurma</i>	Öğrendiklerini günlük yaşamla oldukça fazla ilişkilendirme	Öğrendiklerini yeterli düzeyde günlük yaşamla ilişkilendirme	Öğrendiklerini günlük yaşamla kısmen ilişkilendirme	Öğrendiklerini günlük yaşamla ilişkilendirmede başarısız olma veya ilişkilendirememe
<i>Düzen, tertip/ Organizasyon</i>	Çok iyi düzenlenme. Akıcı bir anlatım kullanma Yazım kurallarına uygun kullanım	Genel olarak düzene dikkat etme Genel anlamda, ifade ve kelimelerin kurallara uygun kullanımı	Düzene kısmen dikkat etme Anlatım yeterince açık değil ve bazı kelimelerin hatalı kullanımı	Düzene dikkat etmeme Anlatım açık değil ve kelimelerin kullanımı oldukça hatalı
<i>Bilimsel Süreç Becerilerinin Kullanılması</i>	Bilimsel süreç basamaklarının bütününe yansıtma	Bilimsel süreç basamaklarını yeterli düzeyde yansıtma	Bilimsel süreç becerilerini kısmen yansıtma	Bilimsel süreç becerilerinin sadece birkaçını yansıtma ya da hiçbirini yansıtma
<i>Diyagram, şekil, formül, eşitlik, çizim vb. kullanma</i>	Sınıflandırma, diyagram ve resimleri eksiksiz ve doğru bir şekilde kullanma	Sınıflandırma, diyagram ve resimleri yeterli düzeyde kullanma	Sınıflandırma, diyagram ve resimleri kısmen kullanma	Sınıflandırma, diyagram ve resimleri hatalı kullanma veya hiç kullanmama
<i>Bilimsel kavramların anlaşılması</i>	Tüm kavramların doğru anlaşıldığını gösterme	Kavramların yeterli düzeyde anlaşıldığını gösterme	Kavramların kısmen anlaşıldığını gösterme	Kavramların anlaşılmasında başarısız olduğunu gösterme
<i>Yaratıcı düşünme</i>	Düşüncelerinde kişisel olarak oldukça fazla yaratıcı yollar gösterme.	Düşüncelerinde yeterli düzeyde yaratıcı düşünceye sahip olma.	Düşüncelerinde kısmen yaratıcı düşünceye sahip olma.	Düşüncelerinde yaratıcı düşünceye sahip olmama